

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ศศิธร บัวทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา

เมษายน 2556

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทคัดย่อ
ของ
ศศิธร บัวทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา

เมษายน 2556

ศศิธร บัวทอง. (2556). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาโท กศ.ด.
(การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ดร.สุพร เข้มเฮง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุนันท์ ศลโกสุม, ดร.คมศร วงษ์รักษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น
3 ตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ
ศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการ
หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน
37 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งหมด 370 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม แบ่งเป็นใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus
Group Interview) จำนวน 4 แห่งและใช้แบบสอบถามจำนวน 33 แห่ง 2) การศึกษาประสิทธิภาพ
ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 แห่ง เพื่อศึกษา
ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์
และความถูกต้อง และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดในรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยประยุกต์ใช้วงจร PDCA แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน
คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการรายงาน ในแต่ละขั้นตอนมีแนวทางการดำเนินงานที่
สอดคล้องต่อเนื่องในแต่ละรอบปี

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเป็นไปได้ ความ
เหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการ
ปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดสูงกว่าเป้าหมายที่
วางไว้

DEVELOPMENT OF A INTERNAL QUALITY ASSURANCE MODEL FOR SUBJECT
GROUPS IN BASIC EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
SASITORN BUATHONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Educational Degree in Testing and Measurement
At Srinakharinwirot University

April 2013

Sasitorn Buathong. (2013). **Development of A Internal Quality Assurance Model for subject Groups in basic education.** Dissertation, Ed.D.

(Testing and Measurement) Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Suwaporn Semheng, Asst.Prof.Dr. Sunan Solkosum, Dr. Komsorn Wongrugsa.

The aim of this research was to develop a internal quality assurance model for subject groups in basic education. The research methodology was divided into three parts. First, the creation of a internal quality assurance model for subject groups in basic education. This was accomplished by studying and analyzing data from previous research and studying the quality assurance process of education in the school. The samples consisted of educational administrators, personnel responsible for quality assurance, and 8 subject groups in basic education. The sample size was 37 schools consisting of 10 individuals from each school, a total of 370 people. The samples were selected by Stratified Random Sampling based on the size of the school. These were divided into 2 groups for obtaining information; 4 schools using the Focus Group Interview technique, and 33 schools using questionnaires. Second, the study of the efficiency of the internal quality assurance model for subject groups in basic education which was carried out by conducting a pilot test on one school. The efficiency of the model was studied in four dimensions; these were Feasibility Standard, Propriety Standard, Utility Standard, and Accuracy Standard. Third, the study of the effectiveness of the model was determined from performance standards for internal quality assurance of the Self-Assessment Report (SAR) of the 8 subject groups.

The results were as follow:

1. The internal quality assurance model for subject groups in basic education was formed and driven by the application of the PDCA cycle. It was divided into three steps: preparation, implementation, and reporting. The execution of each step was integrated together and was continuous annually.
2. The efficiency of the model in regards to the Feasibility Standard, Propriety Standard, Utility Standard and Accuracy Standard was found at a high level.
3. The study on the effectiveness of the model found that all subject groups had a higher performance level than their set goal

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ของ

ศศิธร บัวทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2556

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์)

..... กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

(ดร.ละเอียต รักษ์เผ่า)

..... กรรมการ

.....กรรมการ

(ดร.คมศร วงษ์รักษา)

(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มเฮง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

.....กรรมการ

(ดร.คมศร วงษ์รักษา)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ เอาใจใส่ให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จากคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสม และ ดร.คมศร วงษ์รักษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเสียสละทุ่มเทและความเมตตาที่ท่านทำนอมอบให้ด้วยดีเสมอมา และกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำปริญญานิพนธ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคลากรในโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณนางวาริน บัวทอง และสมาชิกครอบครัวที่รักยิ่งของผู้วิจัย ที่วางรากฐานการศึกษา ให้การดูแล ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง

ศศิธร บัวทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	11
ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	11
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	13
การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	18
การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา.....	50
กระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	64
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	79
มาตรฐานการศึกษาของชาติ.....	79
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	82
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.....	87
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ.....	104
ความหมายของรูปแบบ.....	104
ประเภทของรูปแบบ.....	106
การสร้างรูปแบบ.....	107
การพัฒนารูปแบบ.....	110
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	113
งานวิจัยในประเทศ.....	113
งานวิจัยต่างประเทศ.....	127

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	140
ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	140
ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	148
ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน..	152
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	160
ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	160
ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	160
ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	170
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	185
ผลการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลอง.....	185
ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	189
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน...	192

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	201
สรุปผลการวิจัย.....	204
อภิปรายผล.....	207
ข้อเสนอแนะ.....	210
บรรณานุกรม.....	212
ภาคผนวก.....	219
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการวิจัย.....	220
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	250
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและเก็บข้อมูลวิจัยจากสถานศึกษา.....	252
ภาคผนวก ง คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	257
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	285

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา.....	39
2 สารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน.....	40
3 สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ.....	42
4 สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ.....	45
5 ความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้และมาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ.....	98
6 มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.25542558).....	100
7 เปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานตามกฎกระทรวง มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา.....	102
8 จำนวนโรงเรียนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดของโรงเรียน.....	141
9 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	149
10 สรุปความเชื่อมโยงของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการวิเคราะห์ เอกสาร.....	162
11 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง).....	167
12 ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความเหมาะสมและความ เป็นไปได้.....	170
13 ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความชัดเจนและความง่ายต่อ การนำไปใช้.....	171
14 ประเด็นแก้ไขรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรี นรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.	173
15 เหตุผลและความเห็นประกอบในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	176
16 เปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษา กฎกระทรวงฯ กับรูปแบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	178

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	181
18 แผนการดำเนินงานของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละรอบปีการศึกษา.....	184
19 ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	186
20 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	190
21 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	193
22 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	194
23 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผลของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	195
24 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	196
25 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	197
26 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	199

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก.....	55
3 แนวคิดของโซ่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	56
4 วงจร PDCA ในยุคแรก.....	68
5 วงจร PDCA แบบญี่ปุ่น.....	69
6 วงจร PDCA กับหารปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง.....	70
7 แสดงระบบคุณภาพ วงจร PDCA ที่สัมพันธ์กับระบบการประกันคุณภาพ.....	74
8 แสดงการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	76
9 การขับเคลื่อนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	180

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรของทุกประเทศในโลกนี้จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็คือ คุณภาพประชากรหรือคุณภาพของคนแต่ละประเทศ และคุณภาพคนที่จะเกิดขึ้นได้นั้นก็คือคุณภาพของการศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความคิด โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแบบมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งพัฒนาการด้านจิตใจ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยจะต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างจริงจัง

ในการปฏิรูปการศึกษาประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดสาระไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาดังกล่าวไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 5) ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี และตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาที่ยึดหลักสากลว่า การประกันคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา และสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจบริหารไปยังระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความ

จำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน เป้าหมายของการประเมินคุณภาพนั้นไม่ใช่เพื่อการลงโทษแต่เป็นเครื่องสะท้อนให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็นการประกันเพื่อผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องตระหนักถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ.

ในระยะต่อมาหน่วยงานต่างๆ เริ่มมีความเข้าใจและมีความตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น หน่วยงานในส่วนกลาง หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่กำกับดูแลในพื้นที่หลายแห่งได้ดำเนินการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น จัดทำโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จัดทำคู่มือพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ และพัฒนาให้สถานศึกษามีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น เพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ซึ่ง สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกเริ่มในปี พ.ศ. 2543 - 2548 ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกแรกเป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้ในการประเมินตนเองและปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพ อีกทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อการประเมินเพื่อเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน (Amicable Assessment Model) ใช้มาตรฐานในการประเมิน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ โดยกำหนดระดับคุณภาพการประเมินระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐานเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี พอใช้ และปรับปรุง จากนั้นได้สรุปเป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเสนอต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักของการจัดการศึกษาที่ต้องได้ “คุณภาพ” และก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการประเมินรอบนี้ไม่มีการตัดสินผลว่ารับรองหรือไม่รับรองมาตรฐาน การพิจารณาค่าบ่งชี้ความสำเร็จระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐาน พิจารณาจากค่าร้อยละเฉลี่ยความสำเร็จในภาพรวมของสถานศึกษา

ผลจากการดำเนินการประเมินภายนอกรอบแรกของ สมศ. ได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่ สมศ. จะดำเนินการต่อไปประเด็นที่เป็นข้อวิพากษ์ เช่น ระบบการประเมินของต่างประเทศไม่เหมาะสมกับประเทศไทย ครูใช้เวลาไปทำเรื่องการประกันคุณภาพจนไม่มีเวลาสอนนักเรียน เป็นต้น จากข้อวิพากษ์ดังกล่าวพบว่า มีสถานศึกษาที่ทำตัวอย่างการประกันคุณภาพที่ผิดๆ คือการแยกส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาออกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเอกสาร จัดแฟ้มเพื่อเตรียมให้ผู้ประเมินมาตรวจสอบจัดทำโดยครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพ ซึ่งไม่เป็นตามวัฒนธรรมของการพัฒนางานที่เกิดจากการปฏิบัติจริง (จรัส นองมาก. 2546: 58-59) ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองเริ่มในปี พ.ศ. 2549 - 2553 ใช้มาตรฐานในการประเมิน 14 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ และกำหนดให้มีระดับการประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับต้องปรับปรุง เมื่อประเมินแล้วจะมีการ

ประกาศให้มีการรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการประมวลผลในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบสองที่ได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2551 มีการประเมินโรงเรียนไปแล้วมากกว่าร้อยละ 60 พบข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดที่มีความคล้ายคลึงกันในประเด็นที่สำคัญคือ ต้องมุ่งเน้นพัฒนาประสิทธิภาพของครูในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนและ/หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเรื่องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ รักการเรียนรู้ รักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาประยุกต์ใช้เป็น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้โดยตรง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2552)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง จึงได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดกลุ่มตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 ซึ่งกำหนดให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผล การจัดการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555: 15) สำหรับเกณฑ์การประเมินคุณภาพรอบสามนี้แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ ระดับต้องปรับปรุง และระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามจะต้องระบุว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินนั้นได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหรือไม่รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเช่นเดียวกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง

จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสองและรอบสามในการประเมินระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐานส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์เชิงปริมาณที่เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของความสำเร็จที่เป็นผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนที่จำแนกได้เป็นด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข ก็จะใช้ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวเลขจำนวนเต็มแทนความสำเร็จของทั้งโรงเรียน ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในก็จะมี การนำเสนอข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยของความสำเร็จในภาพรวมของทั้งสถานศึกษา เมื่อมีปัญหาที่ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก็ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งใช้ผล

การประเมินในภาพรวมทำให้วิเคราะห์ปัญหาได้โดยไม่ชัดเจนในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเมื่อสถานศึกษาใดที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. แล้ว สถานศึกษาก็จะต้องนำผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ไปปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนตนเองต่อไป แต่เมื่อผลการประเมินทั้งการประเมินคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายในมีผลการประเมินเป็นค่าเฉลี่ยค่าเดียวที่แทนความสำเร็จของทั้งโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่า การดำเนินงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดที่ยังมีผลการดำเนินงานไม่บรรลุความสำเร็จ จึงไม่สามารถนำผลการประเมินไปแก้ปัญหาได้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

เป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และได้กำหนดจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2-4)

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นก็คือโรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดี การทำงานด้านการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการปฏิบัติงานตามปกติ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินภายในที่ประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน และการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ เพื่อการประกันคุณภาพที่สะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 8) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบจะช่วยให้

ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่ชัดเจนและครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ผลจากการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะส่งผลให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเข้าใจแนวคิดและ กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทำให้บุคลากรของสถานศึกษาใช้กระบวนการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

วิธีวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมี กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันให้ สามารถนำผลการประเมินไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครั้งนี้ได้แบ่ง ขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อได้แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทำการศึกษากับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสองในระดับดีหรือดีมาก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 37 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนทั้งหมด 125 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งหมด 370 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 330 คน จาก 33 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) จำนวน 40 คน จาก 4 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย

2. ตรวจสอบรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 3 คน ด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน และด้านการวัดและประเมินผล 3 คน

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้ในโรงเรียน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม

ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองในระดับดี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู รวมทั้งสิ้น 106 คน

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในตอนี่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง วิธีการในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการขับเคลื่อนโดยประยุกต์กับหลักในการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (P) การดำเนินการตามแผน (D) การตรวจสอบคุณภาพ (C) และการปรับปรุงคุณภาพ (A) โดยมีความหมายดังนี้

การวางแผน (P) หมายถึง การหาองค์ประกอบของปัญหา การเลือกปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล

การดำเนินการตามแผน (D) หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน

การตรวจสอบคุณภาพ (C) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ เมื่อปฏิบัติงานตามแผนแล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไร

การปรับปรุงคุณภาพ (A) หมายถึง การนำผลการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสม เพื่อนำไปวางแผนการปฏิบัติงานต่อไป

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผลของกระบวนการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาไปใช้ปฏิบัติจริงในสภาพจริงของสถานศึกษา พิจารณาจากการประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยมีความหมายดังนี้

ความเป็นประโยชน์ หมายถึง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถช่วยจัดระบบการปฏิบัติให้มีความชัดเจนในการทำงานมากขึ้น ไม่เป็นการเพิ่มภาระงานของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

ความเป็นไปได้ หมายถึง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขั้นตอนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน

ความเหมาะสม หมายถึง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ความถูกต้อง หมายถึง สารสนเทศที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้ตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีความครอบคลุมตามภารกิจของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ซึ่งวัดได้จากผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดในรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบกับการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษาทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความร่วมมือ ดูแลช่วยเหลือหรือส่งเสริมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นำมาสังเคราะห์รวมกันเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับสถานศึกษาจำนวน 1 โรงเรียน และศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอรายงานเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.3 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 1.4 การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา
  - 1.5 กระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
  - 2.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554
  - 2.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
  - 2.4 มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
  - 3.1 ความหมายของรูปแบบ
  - 3.2 ประเภทของรูปแบบ
  - 3.3 การสร้างรูปแบบ
  - 3.4 การพัฒนารูปแบบ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมและนำมาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพไว้ ดังนี้

ซีโตะและปีเตอร์ (Seto M., Peter J. 2007: 16) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพไว้ว่า การประกันคุณภาพเป็นเรื่องของความตระหนักและความรับผิดชอบที่อาจเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ ดังนั้น การประกันคุณภาพที่ดีที่สุดคือเรื่องของจิตใจซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคุณภาพ

บรรจง จันทมาศ (2539: 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้ จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะได้ผลงานที่มีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์

สงบ ลักษณะ (2541: 2) ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพ คือ การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต

วันชัย ศิริชนะ (2539: 10) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ คือ การทำกิจกรรมใดๆ สะท้อนถึงความมีคุณภาพ

สุนทร โสทธิพันธ์ (2541: 52) ได้เสนอว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การจัดระบบบริหารวิชาการในมหาวิทยาลัย/สถาบันเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการกำหนดคุณภาพ การสร้าง การรักษา การติดตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการผลิต และการปรับปรุงคุณภาพงานเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

จากความหมายดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การวางแผนเพื่อปฏิบัติการใดๆ ที่จะให้ได้มาซึ่งผลงาน หรือผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้หรือเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

เกี่ยวกับความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศูนย์ข้อมูลแคนาดา CICIC (The Canadian Information Centre for International Credentials: online) ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของมาตรฐานในการจัดการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยสถาบันองค์กรมีอาชีพของรัฐและ/หรือหน่วยงานที่มีมาตรฐานที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล กลไกการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการโดยที่ความสำเร็จของมาตรฐานเหล่านี้คือการวัด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542: 27 - 45) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนต่างๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน ผลักดันให้ได้มาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2539: 13) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการกำหนดมาตรฐานให้สูงแล้วเข้าถึงมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ โดยประเมินความสำเร็จของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร การมีเป้าหมายชัดเจนและการกำหนดระบบ 2 ระบบ คือความรับผิดชอบ (Accountability) และการวัดผล (Measurement) จะเป็นเครื่องกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและความคาดหวัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541: 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า โรงเรียนเอกชนมีแนวการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

สงบ ลักษณะ (2541: 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2539: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารการศึกษาตามปกติที่มุ่งหวังปรับปรุงให้ดีขึ้น

จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร

1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมและนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา วิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) อันได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้คือ ลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว (Retrospective หรือ Reactive) การบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบที่สองเป็นสิ่งที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสองทศวรรษหลังนี้ มีลักษณะที่เน้นการป้องกันก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น (Preventive หรือ Proactive) แบ่งย่อยออกได้ 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM) (กรมวิชาการ. 2544ก: 5-6)

สำนักงานปลัดกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546: 14) กำหนดว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่า นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

กรมวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546: 14) กำหนดว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด

จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของ TQM แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดจากการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ โดยให้หันมาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่า ผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อเนื่อง มาจากการตรวจสอบและควบคุมเชิงคุณภาพ การประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดและเทคนิควิธีวัด สิ่ง que เพิ่มขึ้นมากก็คือ การสร้างความมั่นใจ โดยมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการออกแบบและขั้นการดำเนินงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากนี้ก็จะมี การนำผลการประเมินในทุกขั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิด การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) (กรมวิชาการ. 2544ก: 6-7)

มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวถึงระบบประกันคุณภาพการศึกษาใน แต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละประเทศไว้ดังนี้

ฮาร์แมน (Harman G. 1996: 87-89) ได้กล่าวถึง วิธีการและกลไกในการประกันคุณภาพ และคุณภาพของการบริหารจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ว่า ในขณะที่ได้มีการใช้วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาข้ามประเทศทั้งในเอเชียและแปซิฟิก แสดงดังนี้

1. วิธีการที่ใช้

- การศึกษาด้วยตนเองหรือการประเมินตนเอง
- การประเมินจากคนภายนอก
- การวิเคราะห์ทางสถิติ และ/หรือ การใช้ตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน
- การสำรวจนักเรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ลูกจ้าง และผู้เกี่ยวข้อง
- การทดสอบนักเรียนด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ

2. จุดเน้น

ระบบการประกันคุณภาพระดับภูมิภาคและระดับประเทศมีจุดเน้น ดังนี้

- การทบทวนระดับชาติในแต่ละสาขาวิชา เน้นการประเมินดังนี้ ทบทวนเฉพาะงานวิจัย ทบทวนเฉพาะการสอน และทบทวนทั้งงานวิจัยและการสอน

- สถาบันการประเมิน เน้นการประเมิน ดังนี้ ทบทวนเฉพาะการสอน ทบทวนเฉพาะงานวิจัย ทบทวนกระบวนการประกันคุณภาพ และทบทวนทั้งการสอน งานวิจัย การจัดการ และกระบวนการประกันคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพระดับสถาบันมีจุดเน้น ดังนี้

- ทบทวนระดับภาควิชา สาขาวิชา และโรงเรียน
- ทบทวนหลักสูตรและโปรแกรม
- ทบทวนการบริหารและการให้บริการ

3. การรายงานและการติดตาม

- รายงานให้กับสถาบันการศึกษา แต่เพียงผู้เดียวหรือหน่วยที่เกี่ยวข้อง
- รายงานให้กับสถาบันการศึกษาและยังมีการเผยแพร่รายงาน
- รายงานอย่างเป็นทางการให้กับรัฐมนตรี ผู้ให้ทุนการศึกษา เป็นต้น
- รายงานต่อสาธารณชน
- ใช้การจัดอันดับและการเผยแพร่ผลของการจัดอันดับดังกล่าว
- เงินทุนของการปฏิบัติงาน
- ได้รับการรับรองหรือการตรวจสอบ

ซีโต้และปีเตอร์ (Seto M., Peter J. 2007: 56) ได้กล่าวถึง การประเมินในประเทศอังกฤษไว้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการทั่วไปของการวิเคราะห์ระบบและที่สำคัญนำไปสู่การตัดสินใจและคำแนะนำเกี่ยวกับคุณภาพของสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้น การประเมินผลจะดำเนินการผ่านขั้นตอนการประเมินภายในหรือภายนอก ซึ่งจะเรียกว่า การทบทวน มีการดำเนินการ ดังนี้

การประเมินภายนอก จะเป็นกระบวนการของหน่วยงานเฉพาะในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและหลักฐานเกี่ยวกับสถาบันเป็นหน่วยงานเฉพาะของสถาบันที่กำหนดหรือกิจกรรมหลักของสถาบันในการที่จะทำให้คำสั่งเกี่ยวกับคุณภาพ การประเมินภายนอกจะดำเนินการโดยทีมงานของผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกหรือผู้ตรวจ และจะต้องมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถาบัน
2. ตรวจสอบสถานศึกษา
3. ร่างรายงานการประเมินผล

การประเมินภายใน เป็นกระบวนการของการประเมินตนเองประกอบด้วยชุดระบบของข้อมูลการบริหารการชักถามนักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษา และการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาที่มีผลในรายงานการศึกษาด้วยตนเอง การประเมินตนเองเป็นการสะท้อนส่วนรวมและโอกาสสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพของสถาบัน รายงานผลการทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลสำหรับทีมงานที่ต่างจากการประเมินภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 29-30) ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวคิดการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

และในพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 3) ไว้ดังนี้

การประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพภายนอก หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพภายนอกหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพ จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ (กรมวิชาการ. 2544ก: 7) คือ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนต้องบรรลุผล
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวน (Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543: 6-7)

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือว่าเป็นการประกันภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

คราฟ (Craft A. 1991: 10-11) ได้กล่าวไว้ว่า ในการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จชัดเจนที่สุดทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และผู้อำนวยการ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546: 15) ได้กล่าวถึงหลักการและเงื่อนไขสำคัญบางประการในการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษาจะพัฒนาคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างเต็มที่ต่อเมื่อสถานศึกษาเองต้องมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะคิดและตัดสินใจ ทั้งด้านการบริหาร วิชาการ และการใช้จ่ายงบประมาณสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการบริหารบุคลากรจัดการศึกษาและท้องถิ่นมากที่สุด

2. การมีส่วนร่วม (Participation) โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. การเสริมสร้างพลัง (Empowerment) โดยสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบในพันธภาวะ (Accountability) การศึกษามีใช้เรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น จึงต้องสร้างให้ทุกคนมีจิตสำนึกในหน้าที่ของตนที่มีต่อการศึกษา นอกจากนี้กระบวนการทำงานและผลงานของสถานศึกษาแห่งนั้นต้องสามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อโดยสังคมและประชาชน

5. การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous quality improvement) การตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมิใช่การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัลหรือให้โทษ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจะมีการประเมินคุณภาพภายในโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานภายนอก และสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผลผลิตทางการศึกษาซึ่งได้แก่ นักเรียน มีคุณภาพตามเป้าหมายหรือพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ นั้น โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการดำเนินการและรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินงานใน 3 ขั้นตอนคือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

จากความหมายของการประกันคุณภาพและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.3 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.1 หลักการสำคัญ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้าง ความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตภัณท์หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กร จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมีความมั่นใจนี้ ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ, 2544ก: 9-10)

การสร้าง ความมั่นใจ ซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญหลายประการ อันได้แก่ การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นของการ ออกแบบและการกำกับดูแล ตรวจสอบและทบทวน เพื่อปรับปรุงแก้ไขในทุกขั้นตอนของการผลิต ซึ่งต่างจากรูปแบบการประเมินแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับเมื่อปัญหาสำคัญในขั้นผลิตได้เกิดขึ้น แล้ว นอกจากนี้การสร้าง ความมั่นใจยังรวมถึงการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยอันได้แก่ รูปแบบกรรมวิธี และเทคนิควิธี ที่เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ ที่น่าเชื่อถือรองรับไปประยุกต์ใช้ในส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจ อย่างมีเหตุผลว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งระบบจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างน่า ไว้วางใจและจะมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในวงจำกัดที่น้อยที่สุด

การประกันคุณภาพในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีมาตรฐานเป็นแกนนำ การสร้าง ความมั่นใจจะเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานในระดับเป้าหมายการศึกษาของชาติ โดยการ นำข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศมาใช้ในการบวนการสร้างวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับสังคมไทยในอนาคตในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งน่าจะใช้เป็น กรอบและแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เหมาะสมกับกาลสมัยและทัน เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะใช้เป็น แนวทางจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไปในระดับสถานศึกษาการประกันคุณภาพจะ ครอบคลุมถึงการสร้าง ความมั่นใจโดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้และการวางแผน ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ในขั้นการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน วิชาการในกรอบหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การติดตาม ตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผลผลิต การจัดทำรายงาน และนำเสนอข้อมูลการประเมินสำหรับการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ และสำหรับการวางแผนพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาในระยะต่อไป (กรมวิชาการ. 2544ก: 11-12)

การประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและการกิจทางวิชาการ และทางการบริหารการจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้าง ความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา จะยึดหลักการต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2544ก: 14-15)

1. คุณภาพการศึกษา ในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครวมทั้งภายในและภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตหรือทุกระดับชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับ มหัพภาค (Macro socio – economic level) ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะ

ของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันทางธุรกิจ การค้า และทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษาและเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐาน ข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกะ และความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดผลและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด หรือการตัดสินให้รางวัล หรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษาเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะและความมั่นใจ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ภาวะการเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 20) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

1.3.2 ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรฐานที่ 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบการประกันคุณภาพภายในโดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม มาตรา 18 (2) โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออก กฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 2 เมษายน 2553 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554ก: 14 - 30) ได้กล่าวถึง รายละเอียดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณะของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา นโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษา ท้องถิ่น และชุมชนคาดหวัง นำมาสังเคราะห์หลอมรวม กำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดขึ้นนั้นควรมีการระบุตัวชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบของมาตรฐานนั้น ๆ ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการวัดและประเมินและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานนั้น ควรประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนั้นๆ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย/แหล่งความรู้ ใกล้เคียง เจ้าของกิจการ/สถานประกอบการในชุมชน บุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ควรราย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันในคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนด จึงมีความเต็มใจและยินดีที่จะผลักดัน สนับสนุนและทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็วและยั่งยืน

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แผน (Plan) เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ กิจกรรม วิธีการที่ได้ผ่านการคิดมาแล้วล่วงหน้า โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดและพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ สำหรับเป็นเครื่องชี้นำการดำเนินการใดๆที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร การวางแผนมักมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกรอบเวลาของการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน

ในสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

1) แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่มีรอบระยะเวลาการพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือแผน 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้จะสะท้อนกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้ (Strategic Plan / Improvement Plan)

2) แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan / Operation plan) ซึ่งแตกออกมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานเป็นรายปี แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม นอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ราบรื่น คล่องตัว มีการประเมินตนเอง อันนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปเขียนรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านการคิดและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์มาแล้วอย่างรอบด้านและรอบคอบโดยอาจใช้วิธี SWOT Analysis, Balanced Scorecard หรือวิธีการอื่นๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเป็นเข็มทิศชี้้นำการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีการระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากรและกรอบเวลาของการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน

ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่าเป็นแผนพัฒนาที่มีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาจากประเด็นที่กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม
- 3) กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้
- 4) กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
- 5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน
- 7) กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทศวรรษหน้านั้นสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเข้าใจบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้

ทั้งผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติ รวมทั้งผลการวิจัยจากการทำวิจัยชั้นเรียนของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน โครงการ/กิจกรรมหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความต้องการใช้แหล่งวิทยาการที่อยู่ใกล้เคียงให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการศึกษาให้ถึงเป้าหมายที่หวังไว้ร่วมกัน

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดระบบการบริหารสถานศึกษาและระบบสารสนเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การจัดระบบบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถจัดระบบบริหารโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA : Plan Do Check Act) ของเดมิ่ง (Deming Cycle) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (TQM) เป็นต้น

การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้การบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหลายระดับ หลายฝ่ายนับตั้งแต่ระดับบริหาร/อำนวยการ ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หรือมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานเป็นคราวๆ ไป สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งจะมีความคล่องตัวมากที่สุดก็จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มากที่สุดสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการ เช่น รวมงานวิชาการและงานงบประมาณไว้ด้วยกันเพราะทุกงานต้องเกี่ยวข้องกับการใช้เงิน หรือรวมงานวิชาการกับงานบุคลากรเพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับครู ครูทุกคนต้องทำงานบริหารทั่วไปได้ เป็นต้น การทำงานในรูปคณะกรรมการอาจมีความจำเป็นน้อยมากสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะบุคลากรมีอยู่เพียงไม่กี่คน ดังนั้น ทุกคนจึงต้องมีแผนการทำงานของตนเองควบคู่กับแผนการสอนด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานเป็นระยะตามวงจรคุณภาพมีการปรับปรุงงานทันท่วงที่ไม่ทำให้งานค้างคั่ง จึงมีเวลาให้กับการพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่

3.2 การจัดระบบสารสนเทศ

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่าย

ความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องการได้มาซึ่งข้อมูลก็จะมีคุณภาพถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

การศึกษาของสถานศึกษามีหลายด้าน เช่น ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน วิธีการ/รูปแบบ/นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สถิติและผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาวิธีการ/จำนวนครั้ง/จำนวนโครงการที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและสารสนเทศนั้นมีความสำคัญและจำเป็นที่สุดคือ ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและต้องทำให้เป็นปัจจุบันในทุกภาคเรียน เพื่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเหตุการณ์ การมีระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงจะนับว่าได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศสามารถจัดเก็บในรูปแบบของแฟ้มเอกสารหรือจัดเก็บโดยใช้ระบบต่างๆ จากคอมพิวเตอร์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษาขนาดใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูลประมวลผล แล้วสรุปเป็นสารสนเทศเพื่อการใช้งานได้ทันทีเช่นเดียวกันสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรไม่เพียงพอควรใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเช่นเดียวกัน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยลดภาระในเรื่องนี้ได้อย่างมาก

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางการทำงานเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกันแต่แผนจะไม่มีผลหากการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรมย่อมสร้างคนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนักผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแลกำกับ ติดตามและนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติ ครูต้องทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างดีที่สุดและภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้

รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคน/ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นแนวโน้มการปฏิบัติงานว่าดีขึ้นหรือกำลังถดถอยลงและควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงควรกระทำทุกปี ถือเป็นภาระประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องการดำเนินงานทำได้ทั้งระหว่างและหลังการดำเนินงานโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรกและเชื่อมโยงถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่นๆ รวมถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละครั้งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษ่อีกทางหนึ่งด้วย โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีทั้งนี้ในส่วนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาภายในเขตการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมากไม่มากควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี

ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมากไม่สามารถตรวจสอบให้ครบได้ภายใน 3 ปี ก็ควรมีการประสานงานโดยอาศัยบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถมาร่วมปฏิบัติการได้ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการออกติดตามตรวจสอบมีการกำหนดกรอบการตรวจสอบที่ชัดเจน ซึ่งประเด็นการตรวจสอบต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการแจ้งผลการตรวจสอบให้สถานศึกษาทราบเปิดเผยผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนทราบด้วยประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นั้นจะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือแม้แต่ผู้เรียนเองรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาและหาทางปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัด

การศึกษาของสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปีและใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาหรือการประเมินตนเอง (Self-Evaluation)

การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1) คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2) คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและถือว่าเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้สถานศึกษาต้องมีภาระในการจัดทำรายงานหลายเล่ม การจัดทำรายงานประจำปีถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องจัดทำหลังการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วสถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

สถานศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายนำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สารสำคัญอาจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แผนการพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และ 4) สรุปผลการพัฒนาและการนำไปใช้

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการตรวจสอบคุณภาพผลประเมินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นสถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอง จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา

การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึก การพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกันจัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนโดยเน้นระบบคุณภาพ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างคุ้มค่า

4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือ รู้จักพัฒนาตนเองใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตลอดเวลาจนเกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ อย่างหลากหลายจนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่น ๆ มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในการทำให้คุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษาต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(1) สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
 (2) เน้นย้ำหรือกำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบ รวมทั้งต้องทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานเป็นหมู่คณะและต้องทำอย่างต่อเนื่อง

(3) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การจะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ ต้องทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือรู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ หมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันความรู้กันตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ หลากหลายจนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่นๆ สถานศึกษาก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความเคลื่อนไหวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

ผลผลิตขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เห็นได้จาก 1) ผลสัมฤทธิ์ของงานสูงขึ้น
 2) เกิดการพัฒนาคน 3) มีการพัฒนาความรู้ และ 4) องค์กรมีศักยภาพสูงขึ้น

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: ออนไลน์) ไว้ดังนี้

หลักการสำคัญ

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักการของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย
2. การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของแต่ละคนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราว
4. การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่นๆ ดำเนินการแทนได้
5. การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การดำเนินงานของสถานศึกษา

ให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการและถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

1.2 พิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

1.3 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

1.4 ประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ได้

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

2.1 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง

2.1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

2.1.3 กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัย หรือข้อมูลที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.1.4 กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

2.1.5 กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนร่วมรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กร หน่วยงาน ชุมชน และท้องถิ่น

2.1.7 กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับกิจกรรม/โครงการ

2.1.8 เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือคณะกรรมการสถานศึกษา และ/หรือคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

2.2 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนี้

2.2.1 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.2 ให้กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

2.2.3 เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือคณะกรรมการสถานศึกษา และ/หรือคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการหรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด

3.3 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

4.1 นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลา และกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

4.2 ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

5. การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดำเนินการดังนี้

5.1 กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

5.2 ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.3 รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

5.4 เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

6. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
ดำเนินการดังนี้

6.1 ให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คน ที่ประกอบด้วย
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมใน
กระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6.2 ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ดำเนินการดังนี้

7.1 สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่
หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

7.2 นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือ
คณะกรรมการสถานศึกษา และ/หรือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

7.3 เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการดังนี้

8.1 ส่งเสริมแนวความคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และพัฒนา
สถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานปกติของ
สถานศึกษา

8.2 นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการประเมินตนเองหรือ
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเลือกสรรข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ให้เป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

8.3 เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการ
พัฒนา

1.3.3 แนวการจัดระบบประกันคุณภาพศึกษาภายในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544ก: 29) ได้เสนอแนวการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา จะต้องสามารถตอบคำถามสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่

1. นักเรียนทุกคนมีการรู้และได้รับการบริการที่เหมาะสมจากสถานศึกษา
หรือไม่

2. ทราบได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้

3. ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
ขึ้นการตอบคำถามดังกล่าวจะต้องมีร่องรอยหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้สถานศึกษาจึงควร
กำหนดวิธีการดำเนินงานและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ กรมวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อ
เป็นแนวทางที่จะเอื้อให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานทรัพยากรและประสบการณ์การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างที่หลากหลาย (กรมวิชาการ. 2544ก: 30-48) ดังนี้

1. สร้างบุคลากรทั้งสถานศึกษาให้เป็นผู้รู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติงานตามระบบคุณภาพได้
    2. ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่
    3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
    4. พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา
    5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
      - 5.1 การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างรอบด้าน
      - 5.2 การปรับเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในกรอบหลักสูตร
      - 5.3 การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบ วิธี หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองสภาพปัญหา และความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
      - 5.4 การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม
      - 5.5 การพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของครูผู้สอนและบุคลากร
      - 5.6 ยุทธศาสตร์และวิธีการทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
      - 5.7 การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน
      - 5.8 แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน
  6. การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา
    7. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา
      - 7.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาภายในของสถานศึกษา
      - 7.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
    8. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
    9. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
    10. การกำกับ ติดตาม ประเมิน และผดุงระบบประกันคุณภาพ
- แนวการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ จะต้องมีการประเมินผลภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบ ชัดเจน จึงมีผู้เสนอองค์ประกอบทั่วไปของระบบการประเมินผลไว้ดังนี้

กอร์ดอน (Gordon. 1980: 47-54) ได้เสนอว่า การออกแบบกระบวนการประเมินผล ภายในจำเป็นต้องมีสิ่งต่อไปนี้ (1) การกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน (2) การกำหนดเกณฑ์การประเมิน (3) การเลือกวิธีการเก็บข้อมูลและเทคนิคการประเมิน (4) การวิเคราะห์ผล (5) การนำระบบสู่การปฏิบัติ

มิลเลอร์ และสาร์ห์น (Miller & Sahn. 1999: online) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบการประเมินผลภายในแบบยึดติดกับการทำงานประจำมี 3 ส่วน คือ ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และ โครงสร้างการสนับสนุนการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านข้อมูล ระบบดังกล่าวจะมีตัวบ่งชี้ 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้กระบวนการ (process indicators) และตัวบ่งชี้ผลกระทบ (impact indicator)
2. องค์ประกอบด้านวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่จัดเก็บมาจัดกระทำให้เกิดสารสนเทศ ซึ่งผู้ที่วิเคราะห์ข้อมูลต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการวิเคราะห์ มีความสามารถในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมมาใช้
3. องค์ประกอบด้านโครงสร้างสนับสนุนการบริหารจัดการ เป็นกระบวนการทำงานที่ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานระดับล่างทุกฝ่าย โดยหัวหน้างานทุกระดับให้การสนับสนุนการทำงาน

มิลเลอร์ และสาร์ห์น (Miller & Sahn. 1999: online) เสนอแนะหลักการออกแบบระบบการประเมินผลภายในแบบยึดติดกับการทำงานประจำ ดังนี้

1. ต้องมีการประมวลผลเป็นประจำ โดยมีการเก็บข้อมูลสม่ำเสมอจากหน่วยงานระดับล่าง
2. ข้อมูลที่ได้ต้องนำไปใช้ในการบริหารหน่วยงานทุกระดับการเก็บข้อมูลต้องเน้นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
3. การจัดเก็บข้อมูลต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า เก็บข้อมูลจำนวนน้อย เพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เพราะการมีข้อมูลมากเกินไปก็เป็นอันตรายพอๆ กับการไม่มีข้อมูล
4. กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต้องวางแผนอย่างดี เป็นที่เข้าใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. คณะทำงานต้องยึดมั่นในการบริหารจัดการที่มุ่งหมายของหน่วยงานเป็นสำคัญ
6. ระบบการประเมินผลภายในต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้เร็วทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

การจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยต้องมีการออกแบบประเมินที่ทำให้สามารถได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ มีการจัดทำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริงและสามารถปรับเปลี่ยนให้ยืดหยุ่นตามสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น องค์ประกอบทั่วไปที่สำคัญในระบบการประเมินผลภายใน คือ ระบบฐานข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาการศึกษา โดยข้อมูลที่มีอยู่ในฐานข้อมูลต้องผ่านกระบวนการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ คือ ถูกต้อง รวดเร็ว คุ้มค่า และปรับตัวได้ง่าย

เมื่อประมวลแนวคิดทั้งหมดเข้าด้วยกันจะเห็นว่า การประเมินผลภายในควรประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ข: 79-82) ดังต่อไปนี้

1. การมอบหมายผู้รับผิดชอบในการประเมินผลภายใน

การมอบหมายผู้รับผิดชอบในการประเมินผลภายในต้องมีการกำหนดตัวบุคคลหลักที่มีหน้าที่ดูแลกระบวนการประเมินผลทั้งระบบ แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลต้องมาจากบุคลากรทุกฝ่ายหรือทุกระดับที่ปฏิบัติงานจริงในชีวิตประจำวัน เพราะการประเมินผลภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการทำงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้ประเมินจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานไม่ใช่มอบหมายให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้นๆ เข้ามาทำหน้าที่

2. การวางแผนการประเมิน

เพื่อให้การประเมินผลประสบความสำเร็จ ผู้รับผิดชอบจึงต้องมีการวางแผนการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย การนำเสนอข้อมูล และการใช้ผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจ

2.1 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา/วัตถุประสงค์ของการประเมิน
สถานศึกษากำหนดวิธีการได้มาซึ่งเป้าหมายต้องการบรรลุผล ซึ่งนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานที่ต้องการประเมินและทำที่เป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน บุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายของการประเมิน

2.2 การกำหนดกรอบการประเมิน สิ่งที่ปรากฏในกรอบการประเมิน คือ ตัวบ่งชี้วิธีการประเมิน และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของงานดำเนินงาน เกณฑ์การประเมินคณะกรรมการต้องหาวิธีการที่จะกำหนดกรอบการประเมินซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ประเด็นสำคัญในขั้นนี้อยู่ที่เกณฑ์การตัดสินคุณภาพซึ่งต้องพิจารณาว่าจะใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria) หรือเกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criteria)

2.3 ข้อมูลในการประเมิน/วิธีการเก็บข้อมูล หลังจากบุคลากรในสถานศึกษาเลือกตัวบ่งชี้ที่จะนำมาใช้ในการประเมินสถานศึกษาของตนเองแล้วต้องตัดสินใจว่าจะใช้ข้อมูลอะไรในการประเมินตัวบ่งชี้เหล่านั้น แหล่งข้อมูลมีได้หลายแหล่ง ต้องเลือกแหล่งที่น่าเชื่อถือเก็บง่าย

ไมรอน (Miron. 1998: 249-270) ได้เสนอวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการประเมินซึ่งแยกออกเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลพื้นฐาน (basic information form) การสำรวจข้อมูลจากผู้ปกครอง (parent/guardian survey) การสำรวจข้อมูลจากนักเรียน (student survey) การสำรวจข้อมูลจากครู (teacher survey) และการสำรวจสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา (school climate survey) ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้ประเมินต้องตัดสินใจว่าระดับของข้อมูลที่ต้องการประเมินว่าเป็นระดับบุคคลหรือระดับสถานศึกษา

2.4 การเก็บข้อมูล ผู้ประเมินต้องตัดสินใจว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาสําหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มใด (ครู นักเรียน พ่อแม่ บุคลากร คนอื่น ๆ) ควรใช้การสุ่มตัวอย่างหรือใช้ทั้งหมด หลักการของการเก็บข้อมูล คือ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่พอเพียงเป็นตัวแทนกลุ่มประชากร อธิบายเหตุผลของ

การสำรวจข้อมูล จะทำอะไรกับข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับ และจะสร้างความมั่นใจในการรักษาความลับได้

2.5 การประเมินผลข้อมูลและการแปลความหมาย ข้อมูลที่ต้องประมวลมีข้อมูล 2 ประเภทคือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ต้องตัดสินใจว่าใครรับผิดชอบในการประมวลผลข้อมูล (มอบหมายเพียงคนเดียวหรือกลุ่มคน) จะมีการจำแนกผลการประเมินตามตัวแปรอะไรบ้าง (เช่น แยกตามเพศ ระดับชั้น วิชา) วิเคราะห์และแปลความหมายของผลการประเมิน เลือกตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาสังเคราะห์ร่วมกัน (จากเพื่อน ครู พ่อ แม่) วางรูปแบบของการตอบ ผลที่ได้จากการประเมินนำมาแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2.6 การรายงานผลการประเมิน การพัฒนาการประเมินครูอาจารย์ ในการจัดทำรายงานผลการประเมินต้องให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะที่สมเหตุสมผล รายงานอย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการชมเชยกับการวิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการนำไปปรับปรุง

3. การตรวจสอบผลการประเมิน

การประเมินงานประเมิน (meta-evaluation) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของการประเมินซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้มั่นใจในผลที่ได้จากการประเมินว่าผ่านกระบวนการหรือวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม เชื่อถือได้ ตามมาตรฐานของการประเมิน 4 ประการ คือการใช้ประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้องของวิธีการที่ใช้ เนื่องจากการประเมินผลภายในเป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานด้านการประเมินผล จึงยังจำเป็นต้องตรวจสอบคุณภาพ ของการดำเนินงานการประเมินงานสามารถดำเนินการได้ 2 ส่วน คือ ทำการตรวจสอบกระบวนการทำงานในขณะที่กำลังดำเนินงานและทำการตรวจสอบหลังสิ้นสุดการทำงาน

4. การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน

การนำผลการตรวจสอบจากผู้ตรวจมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินตนเอง โดยสถานศึกษาต้องระบุกิจกรรมที่วางแผนจะทำ มีการตั้งเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงที่ชัดเจนในการทำแผนปฏิบัติการต้องมีการกำหนดทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานอย่างกว้างๆ จากนั้นจัดทำเอกสารสรุปรายละเอียดให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ได้รับทราบโดยอาจแนบไปกับจดหมายข่าว

5. การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา

ผลการประเมินอาจชี้จุดอ่อนของสถานศึกษาที่ต้องทำการปรับปรุงหลายประการ สถานศึกษาไม่อาจแก้ไขปัญหานั้นได้พร้อมกัน จำเป็นต้องมีการกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ต้องการทำการพัฒนา ก่อน ในการปรับปรุงสถานศึกษาต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมาดำเนินการก่อนและต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของสถานศึกษาด้วยจุดเน้นของการพัฒนาสถานศึกษาจะอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งต้องร่วมมือกัน และต้องคิดว่า

สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลง ทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปรับปรุงสถานศึกษา

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการประเมินผลภายในนั้นก็คือ ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษานั้นว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างไรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการและครอบคลุมภารกิจ ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ สำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวคิดและดำเนินการทั้งสองส่วนควบคู่กันไป ในขณะเดียวกันเพื่อนำไปจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาให้เอื้อและเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 27)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน (มาตรา 47) และเตรียมพร้อมสำหรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ตลอดจนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา (มาตรา 50) สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศเพื่อตอบคำถามจากการประเมินภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สารสนเทศในสถานศึกษาทุกแห่งมีมากมาย ส่วนใหญ่มักจัดเก็บสารสนเทศจำแนกตามงานของสถานศึกษา อันได้แก่ งานวิชาการ งานปกครอง/งานกิจการนักเรียน งานธุรการ งานบริการ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงค่อนข้างลำบากในการเรียกใช้ ดังนั้นในการจัดทำระบบสารสนเทศ สถานศึกษาควรคำนึงถึงการเลือกข้อมูลและสารสนเทศที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นลำดับแรก สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศที่จำเป็นและสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยตรงก่อน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลา กำลังงานกำลังทรัพย์ ไปอย่างไม่คุ้มค่า เมื่อวิเคราะห์ภาระงานของสถานศึกษาจะได้ระบบสารสนเทศย่อยๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา เสนอตัวอย่างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กรมวิชาการ. 2544ข: 35 - 53) จำแนกได้ ดังนี้

1. สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา
  - 1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
  - 1.2 สภาพการบริหารและการจัดการตามโครงการสร้างการบริหารและภารกิจ
  - 1.3 ศักยภาพของสถานศึกษา
  - 1.4 ความต้องการของสถานศึกษา
  - 1.5 แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น
  - 1.6 แนวทางการจัดการศึกษา
  - 1.7 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการนักเรียน
2. สารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน
  - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
  - 2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
  - 2.3 ผลงานและการแสดงออกของผู้เรียน
  - 2.4 รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ
  - 3.1 หลักสูตรและการเรียนการสอน
  - 3.2 การวัดและการประเมินผลการเรียน
  - 3.3 การพัฒนากิจกรรมแนะแนว
  - 3.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - 3.5 การวิจัยในชั้นเรียน
4. สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
  - 4.1 สภาพและบรรยากาศการเรียนรู้
  - 4.2 ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก
  - 4.3 การพัฒนาบุคลากร
  - 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน
5. สารสนเทศเพื่อการรายงาน
  - 5.1 คุณภาพผู้เรียน
  - 5.2 คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน
  - 5.3 คุณภาพด้านการบริหารจัดการ
  - 5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ตัวอย่างรายละเอียดสารสนเทศที่จำเป็นและข้อมูลที่ต้องการ มีดังต่อไปนี้

ตาราง 1 สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
1. ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา	1. ประวัติ ที่ตั้ง ขนาดของสถานศึกษาจำนวนพื้นที่ ลักษณะการจัดตั้ง สถานภาพของสถานศึกษา ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น/จำนวนครู/บุคลากร/จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ความสามารถพิเศษ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการอัตรการย้ายเข้า-ออกของนักเรียน 2. ความเชื่อ/ปรัชญา/คำขวัญ/คติพจน์ของสถานศึกษา
2. ศักยภาพของสถานศึกษา	1. จุดเด่น/ความเข้มแข็งของสถานศึกษา 2. จุดด้อย/ข้อจำกัดของสถานศึกษา 3. โอกาส/ปัจจัยเอื้อในการพัฒนาสถานศึกษา 4. ความสำเร็จ/ความภาคภูมิใจของสถานศึกษา
3. ความต้องการของชุมชน	1. ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับอาชีพการมีงานทำ การศึกษาต่อ 2. ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น	1. สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง (รายได้ การมีงานทำ อาชีพ) 2. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน (ความเชื่อ ประเพณี การนับถือศาสนา) 3. สภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 4. จำนวนประชากรในเขตพื้นที่บริการ (ก่อนวัยเรียน วัยเรียน วัยทำงาน วัยสูงอายุ)

ตาราง 1 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
5. แนวทางการจัดการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทิศทาง/นโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาของรัฐ 2. ข้อความระบุวิสัยทัศน์ เป้าหมายการพัฒนาและภารกิจของสถานศึกษา 3. กระบวนการจัดทำวิสัยทัศน์ เป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา (การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจ) 4. ความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ ภารกิจกับเป้าหมายของสถานศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนครั้งของการเข้าร่วมประชุมในรอบปี 2. รายชื่อคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง 3. สาระสำคัญของการประชุม 4. โครงสร้างการบริหารงานคณะกรรมการ

ตาราง 2 สารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	
1.1 ระดับค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิชาแยกตามชั้นเรียน/ช่วงชั้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่สอบผ่านแต่ละกลุ่มวิชาแยกตามชั้นเรียนช่วงชั้น 2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มวิชาแต่ละชั้นเรียน/ช่วงชั้น 3. จำนวนผู้เรียนทั้งหมด/ช่วงชั้น
1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับผลการเรียนในแต่ละระดับผลการเรียนจำแนกตามกลุ่มวิชา และระดับชั้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้เรียนที่ได้รับผลการเรียนในแต่ละระดับผลการเรียนจำแนกตามกลุ่มวิชา และระดับชั้น 2. จำนวนผู้เรียนทั้งหมดแยกตามระดับชั้น

ตาราง 2 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนผู้เรียนที่ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. จำนวนผู้เรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด
1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตร	1. จำนวนผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. จำนวนผู้เรียนทั้งหมดในชั้นนั้น
1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่ศึกษาต่อ	1. จำนวนผู้เรียนที่ศึกษาต่อ 2. จำนวนผู้เรียนที่จบการศึกษา
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร	1. จำนวนผู้เรียนที่ผ่าน/ไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐาน 2. จำนวนผู้เรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด
3. ผลงานและการแสดงออกของผู้เรียน	1. กระบวนการทำงาน/ทักษะการจัดการของผู้เรียน 2. คุณภาพและปริมาณชิ้นงานของผู้เรียน 3. การพัฒนาการทำงานของผู้เรียน 4. บรรยากาศภายในชั้นเรียน/ขณะเรียน 5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนต่อเพื่อนร่วมชั้น 6. วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน	1. จำนวนรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ 2. จำนวนรูปแบบการเรียนรู้ทั้งหมด

ตาราง 3 สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
1. หลักสูตรและการเรียนการสอน	
1.1 สภาพการจัดแผนการเรียน/ชั้นเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนชั้นเรียน 2. จำนวนรายวิชาที่เปิดสอน 3. เวลาเรียนแต่ละกลุ่มวิชา
1.2 ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการของท้องถิ่น/ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลสำรวจความต้องการของชุมชนท้องถิ่น 2. รายวิชาที่เปิดสอน 3. จำนวนรายวิชา ผู้เรียนที่เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ
1.3 เทคนิควิธีการสอนที่ครูนำมาใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวน/ประเภทของเทคนิควิธีการสอนที่ครูนำมาใช้ 2. แผนการสอน
1.4 ร้อยละของรายวิชาที่ปรับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนรายวิชาที่ปรับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน 2. จำนวนรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในโรงเรียน
1.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการสอนของครู 2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการประเมินการสอนของตนเอง 3. ความคิดเห็นของผู้บริหาร และ/หรือผู้ปกครอง
1.6 บรรยากาศการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมที่ระบุในแผนการสอน 2. กิจกรรมที่ถูกจัดในชั้นเรียนจริง 3. ผลการตอบสนองของผู้เรียนที่มีต่อการสอนของครูแต่ละรายวิชา 4. ความถี่ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและสร้างความรู้ให้แก่ผู้เรียน

ตาราง 3 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
<p>2. การวัดและการประเมินผลการเรียน</p> <p>2.1 ความถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานการประเมินผลการเรียน</p>	<p>1. เอกสารหลักฐานการวัดและการประเมินผลตามหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมิน - เครื่องมือการวัดและประเมิน - บันทึกผลการวัดและประเมิน - เอกสารรายงานผลการเรียนและการรับรองผลการเรียน
<p>2.2 ความหลากหลายในวิธีการและการใช้เครื่องมือประเมิน</p>	<p>1. จำนวนวิธีการประเมินที่ครูใช้</p> <p>2. จำนวนเครื่องมือประเมินที่ครูใช้</p> <p>3. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน</p> <p>4. รายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เช่น แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น</p>
<p>2.3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียน</p>	<p>1. โอกาส/จำนวนครั้งที่ผู้เรียนมีส่วนตัดสินใจกำหนดเกณฑ์การประเมิน</p> <p>2. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อวิธีการวัดและประเมินผลการเรียน</p>
<p>2.4 การนำผลการวัดและประเมินผลการเรียนไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>1. ผลการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม</p> <p>2. แนวทาง/วิธีการที่ครูเลือกใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
3. การพัฒนากิจกรรมแนะแนว	
3.1 สภาพการจัดบริการแนะแนว	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนการดำเนินการกิจกรรมแนะแนว 2. แนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมแนะแนว 3. ข้อมูลการจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ ศักยภาพ และความสนใจ 4. สถิติการให้บริการแนะแนวแก่ผู้เรียนในแต่ละปี
3.2 ผลการจัดบริการแนะแนว	รายงานผลการจัดกิจกรรมแนะแนว
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนกิจกรรม/ชมรม/ชุมนุมที่สถานศึกษาจัด 2. ความหลากหลายของกิจกรรมที่จัด 3. ความสนใจของผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรม)
4.2 ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม 2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
5. การวิจัยในชั้นเรียน	
5.1 รูปแบบวิธีการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน	1. รูปแบบและวิธีการวิจัย
5.2 ผลงานของครูที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	1. จำนวนผลงานของครูที่ทำวิจัยเทียบกับจำนวนครูทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ

ตาราง 4 สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
1. สภาพการบริหารและการจัดการ	
1.1 ความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าหมายการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อความ/เอกสารที่ปรากฏ วิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าหมายการพัฒนา 2. ความคิดเห็น/ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าหมาย 3. รายงานกระบวนการพัฒนาวิสัยทัศน์ การกำหนดภารกิจและเป้าหมาย
1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษากับวิสัยทัศน์และภารกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อความเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายการพัฒนา 2. แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา 3. รายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน
1.3 ภาวะผู้นำและการบริหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลที่แสดงการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลและการตัดสินใจ 2. ข้อมูลแสดงการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ตามวาระ 3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 4. ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ
1.4 การจัดโครงสร้างองค์กร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลการจัดบุคลากรตามหน้าที่ 2. การยอมรับในหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดแบ่งหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
2. สภาพและบรรยากาศการเรียนรู้	
2.1 การมาเรียนของนักเรียนในแต่ละภาค/ปี การศึกษาจำแนกตามระดับชั้นช่วงชั้น และรวมทั้งโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> สถิติการมาเรียนแต่ละวันของผู้เรียนแต่ละเดือน/ภาค/ปีการศึกษา จำนวนเวลาเรียนในแต่ละเดือน/ภาค/ปีการศึกษา
2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน จำนวนผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นทั้งหมด
2.3 การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในโรงเรียนแก่ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนผู้เรียนมารับบริการด้านสุขภาพอนามัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน จำนวนผู้เรียนทั้งหมดในโรงเรียนจำแนกตามกลุ่มภาวะโภชนาการ
2.4 สภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติภาษา ศูนย์การเรียนรู้ อุทยาน สถานประกอบการ ป้ายนิเทศ ต้นไม้พุ่มได้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน)	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนแหล่งการเรียนรู้ ความหลากหลายของกิจกรรมที่จัดในแต่ละแหล่งเรียนรู้ ความเพียงพอและความหลากหลายของวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละแหล่งการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการบริการ แหล่งการเรียนรู้
2.5 การใช้เทคโนโลยีแต่ละประเภท	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดการ การใช้ประโยชน์/ความคุ้มค่าจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารจัดการ ความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงาน

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
3. ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก	
3.1 สัดส่วนของงบประมาณพัฒนาคุณภาพแต่ละระดับการศึกษา	1. จำนวนงบประมาณแต่ละระดับ 2. จำนวนงบประมาณทั้งหมดแต่ละปีแยกประเภท
3.2 งบประมาณการศึกษาต่อคนต่อปีแต่ละระดับการศึกษา	1. จำนวนงบประมาณแต่ละระดับต่อคน/ปีการศึกษา 2. จำนวนผู้เรียนแต่ละระดับ
3.3 ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	1. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่ละโครงการ 2. จำนวนงบประมาณทั้งหมด
3.4 การใช้งบประมาณตามแผน	1. จำนวนโครงการที่ใช้งบประมาณตามแผน 2. จำนวนโครงการทั้งหมด
3.5 การบริหารงบประมาณ	1. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารงบประมาณ 2. ความสมดุลของรายรับ – รายจ่าย 3. ความคุ้มค่าจากการใช้งบประมาณ
4. การพัฒนาวิชาชีพ	
4.1 ร้อยละของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	1. จำนวนครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน 2. จำนวนผลงานวิจัย
4.2 จุดเน้นการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในรอบ 1 ปี	1. จำนวนชื่อโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้เรียนในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา
4.3 ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการประชุมอบรม/ลาศึกษาต่อในรอบปี	1. จำนวนครูและบุคลากรที่ได้รับการประชุมอบรม/ลาศึกษาต่อในรอบปี 2. จำนวนครู/บุคลากรทั้งหมด
4.4 ผลงาน/เกียรติบัตร/รางวัลที่ครู/ผู้เรียนได้รับในรอบปี	จำนวนผลงาน เกียรติบัตรและรางวัลที่ครู/นักเรียนได้รับในรอบปี

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	ข้อมูลที่ต้องการ
4.5 ร้อยละของบุคลากรที่จัดทำแฟ้มพัฒนางาน	1. จำนวนบุคลากรที่จัดทำแฟ้มพัฒนางาน 2. จำนวนบุคลากรทั้งหมด
4.6 ร้อยละของจำนวนครูที่ได้รับการนิเทศแยกตามกลุ่มวิชา	1. จำนวนครูที่ได้รับการนิเทศแยกตามกลุ่มวิชา 2. จำนวนครูทั้งหมดของกลุ่มวิชา
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน	
5.1 การเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม	จำนวนโครงการของโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
5.2 การรับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากหน่วยงานอื่น	จำนวนครั้งที่ได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากหน่วยงานอื่น
5.3 การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน	1. จำนวนครั้งที่โรงเรียนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในแต่ละภาคเรียน/ปีการศึกษา 2. จำนวนเอกสารในการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ในแต่ละภาคเรียนปีการศึกษา

นอกจากนี้การจัดระบบบริหารและสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบันสะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการ การดำเนินการดังกล่าวควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานในท้องถิ่น นอกจากนี้ควรคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล การกระจายอำนาจ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งบุคลากรทุกกลุ่มงานควรมีการรับรู้หรือร่วมงานอย่างทั่วถึง (School wide) ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้การบริหารงานข้อมูลสารสนเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 29) ดังนี้

1. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศให้มีหน้าที่จัดทำข้อมูลตามระบบการใช้โปรแกรมข้อมูลสารสนเทศให้เข้ารับการอบรมในโปรแกรมต่างๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น บุคลากรในด้านนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. จัดให้มีระบบติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการกรอกข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3. ให้การสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

4. มีบทบาทในการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศที่ทางสถานศึกษาได้จัดทำขึ้นก่อนนำไปใช้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อภาพพจน์ของสถานศึกษา

5. สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีความรู้และสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศที่ทางสถานศึกษาจัดทำขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยมีการจัดทำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ไว้ให้บริการ และให้ผู้ที่ป็นเจ้าหน้าที่จัดทำข้อมูลสารสนเทศในด้านต่างๆ เป็นผู้แนะนำขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ

การกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในนั้น สถานศึกษาทุกขนาดไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดปานกลาง หรือขนาดใหญ่ ควรจัดทำคำสั่งมอบหมายงานให้ชัดเจนและให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อม และจำนวนบุคลากร ส่วนในการดำเนินการนั้น สถานศึกษาที่มีบุคลากรจำกัดอาจเชิญบุคลากรในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ที่มีความสามารถเฉพาะด้านหรือผู้ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วม ตามหลักการมีส่วนร่วมดังกล่าวแล้วข้างต้น ทั้งนี้ บุคลากรหนึ่งคนอาจต้องรับผิดชอบงานมากกว่า 1 หรือ 2 งานก็ได้ การจัดแบ่งผู้รับผิดชอบดังกล่าวแล้วนั้น สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ในที่นี้เสนอเป็นระดับห้องเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 30) ดังนี้

ระดับห้องเรียน

1. ข้อมูลสารสนเทศผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ผู้รับผิดชอบหลัก คือ ครูประจำชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. จัดทำแผนการเรียนรู้ จัดทำ/จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ วัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ สรุปผล/จัดทำรายงานวิจัยในชั้นเรียน ผู้รับผิดชอบหลัก คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญคือ 1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่มามาตรฐานการศึกษา โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน 2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน 3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้อง

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ เป็นไปตาม ความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานและปฐมวัย พ.ศ. 2553 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและเป็น กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการ ประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการทั้ง 8 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

1.4.1 ที่มาและความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา (สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550: 1 - 3)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของ ปวงชนชาวไทยเกี่ยวกับการศึกษา ให้นุ้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา แห่งชาติซึ่งได้รับการตอบสนองอย่างเป็นรูปธรรม คือ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและ มาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะ 5 ปี ทั้งนี้การประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก สำหรับสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ แต่เนื่องจาก สมศ. จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 การประเมินรอบแรกจึงเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และครบกำหนด 6 ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในปี พ.ศ. 2548 ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองเริ่มในปี พ.ศ. 2549 ต่อแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2553

สมศ. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งต้องเริ่มต้นจากที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน เพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของตนเอง ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับติดตามคุณภาพ และมีระบบประเมินตนเองก่อน ต่อจากนั้นจึงรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ซึ่งจะดำเนินการโดยพิจารณาและตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกจึงควรสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งสู่มาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการวางกรอบแนวทางและวิธีการในการประเมินภายนอก โดยมีกิจกรรมหลักที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การพัฒนาคุณภาพ การตรวจสอบติดตามคุณภาพ และการประเมินผลภายใน) การประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ผู้ประเมินภายนอกหรือคุณหมอโรงเรียนจะต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการประเมินคุณภาพภายนอก อันจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลาง และสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

การประเมินคุณภาพภายนอกมีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สอง เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ให้มั่นใจได้ว่าสถานศึกษาจัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ประการที่สาม สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผน และดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ประการที่สี่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

- 1) เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
- 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดควรพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการสำคัญ 5 ประการคือ

- 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คุณ-ให้โทษ

2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)

3) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

4) มุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริมและประสานงาน ในลักษณะกัลยาณมิตร มากกว่าการกำกับและควบคุม

5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษา จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550: 19 - 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม มีระบบครบวงจร (PDCA) และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประเมินตนเองที่เป็นรายงานประจำปี เพื่อเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนเป็นประจำทุกปีการศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีแนวคิดบนพื้นฐานของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยคำนึงจุดมุ่งหมายหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย รวมทั้งผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพดียิ่งขึ้นตามความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการ ซึ่งหลากหลายตามวัตถุประสงค์และบริบทของสถานศึกษานั้นๆ โดยใช้การรายงานตามความเป็นจริงให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้ทราบ

กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกจะดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาที่คณะรัฐมนตรีได้รับอนุมัติให้เป็นมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินภายนอกแรกมี 14 มาตรฐาน ได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543 ซึ่งเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับการสอนของครู และมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหาร

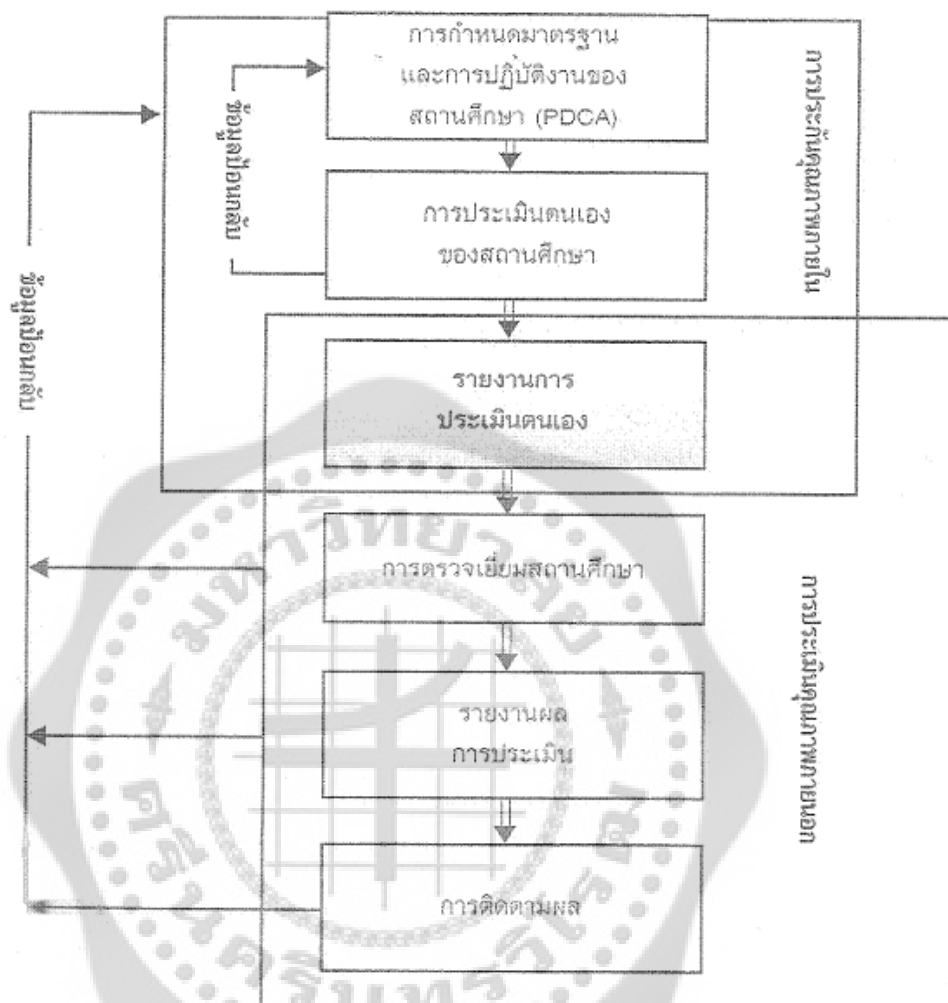
มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) มีจำนวน 14 มาตรฐานตามที่ใช้ในรอบแรกโดย สมศ. ได้มีการปรับลำดับของมาตรฐานใหม่ให้มีความต่อเนื่องของลำดับที่ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติและสาระของมาตรฐานได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ

ภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 27 มาตรฐาน ซึ่งได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย จำนวน 18 มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานภายใต้มาตรฐานการศึกษาชาติ จำนวน 3 มาตรฐานที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547

การประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษา โดยสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจำนวน 18 มาตรฐานเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 18 มาตรฐานนี้ ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ สถานศึกษาอาจเพิ่มจำนวนมาตรฐานมากกว่านี้ให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษากำหนดความเหมาะสมของบริบทหรือเอกลักษณ์ของเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาก็ได้ ดังนั้นการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสองนี้ การประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจะมีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการพัฒนาคุณภาพให้บรรลุมาตรฐานของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งข้อมูลได้จากการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะต้องส่งให้ต้นสังกัดและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้ศึกษาอย่างละเอียดก่อนตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน และเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่สถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายนอกจึงมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี (Self-Assessment Report หรือเรียกย่อๆ ว่า SAR) รายงานดังกล่าวจะเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

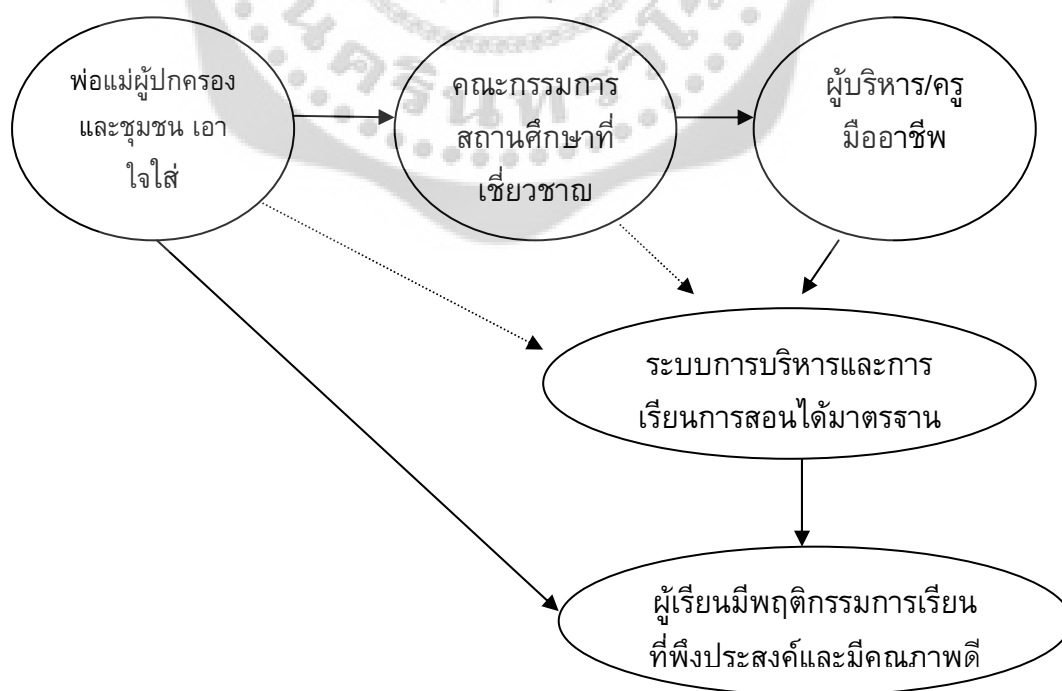
รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะช่วยให้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถวางแผนในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินคุณภาพของสถานศึกษาได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว รายงานการประเมินตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินตนเองมิได้มีความหมายเฉพาะการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นผลจาก

กระบวนการจัดการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการทุกด้านตามสภาพที่เป็นอยู่จริงของสถานศึกษา

ดังนั้น การประเมินภายนอกจึงเน้นการประเมินตามสภาพที่เป็นจริงของข้อมูล ไม่ว่าจะ เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการบริหารต่างๆ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เกณฑ์การประเมินตนเองจะครอบคลุมการบริหารงานของสถานศึกษาทุกด้าน แต่เนื่องจากการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินโดยมีความต่อเนื่องมาจากการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นงานที่ยืนยันผลของการประเมินภายในที่ทำโดยสถานศึกษาเองว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด

สมศ. เชื่อว่า คุณภาพของการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดี คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าวขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ อีกทั้งเชื่อว่าความเอาใจใส่ของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนน่าจะส่งผลโดยอ้อมต่อระบบการบริหารและระบบการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน และส่งผลโดยตรงต่อการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญ คณะกรรมการสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญน่าจะส่งผลโดยตรงต่อการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพและน่าจะส่งผลโดยอ้อมต่อมาตรฐานของระบบบริหารและการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งเชื่อว่าผู้บริหารและครูมืออาชีพจะนำไปสู่ระบบการบริหารและระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงและมีคุณภาพดี เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุปคุณภาพของสถานศึกษา แสดงภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แนวคิดของใช้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สมศ. มีแนวคิดในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามาจากความเชื่อพื้นฐานของการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความสำเร็จของการดำเนินงาน (achievement) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความตระหนัก (awareness) และระดับความพยายาม หรือ การปฏิบัติ (attempt) ในเรื่องนั้นๆ ของบุคลากรในการพัฒนาสถานศึกษา หากสถานศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนด สถานศึกษาควรจะพิจารณาระดับความพยายามหรือการปฏิบัติ และความพร้อม โดยเฉพาะความตระหนักถึงความสำคัญต่อมาตรฐานนั้นๆ ของบุคคลทุกฝ่าย เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาจึงต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายทำงานด้วยความเพียรพยายาม เพื่อคุณภาพของผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาจึงได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อตอบสนองการได้มาของข้อมูลและสารสนเทศอย่างครอบคลุมครบถ้วน เพื่อรองรับการกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4.3. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสอง ระยะครึ่งวงจรมูล

จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสอง ระยะครึ่งวงจรมูล ได้มีข้อเสนอแนะในระดับประเทศและต่อต้นสังกัด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2552: ว1-19-25) ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ระดับประเทศ)

1. เนื่องด้วยการศึกษาปฐมวัย เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างคุณลักษณะของคน ดังนั้นการส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการให้ความสำคัญกับครูที่สอนเด็กปฐมวัย โดยต้องสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ การจัดการให้เรียนฟรีในส่วนของการศึกษาปฐมวัยด้วย รวมถึงการจัดหาครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยให้เพียงพอด้วย

2. ปรับสภาพของสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีให้ฐานะเป็นนิติบุคคล ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนสถานศึกษาอื่นมอบอำนาจให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหาร การศึกษาตามมาตรา 39 ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ แนวทางนี้จะทำให้สถานศึกษาปฏิรูปการบริหารให้ได้มาตรฐานตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน School Based Management ซึ่งหมายถึง การบริหารให้มีคุณภาพ การบริหารที่มีแผนและบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ การทำให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลนั้น จะต้องมีความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสถานศึกษาเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติและดำเนินการได้

3. จากผลการประเมินสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่ได้มาตรฐานเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก นอกเมือง ดังนั้น ควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนไม่ได้มาตรฐาน ร้อยละ 20 โดยการส่งเสริมการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ท้องถิ่น เช่น การจัดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียน รัฐให้การสนับสนุนงบประมาณด้านครู สื่อ เทคโนโลยี และการดำเนินงานเพื่อกำหนดมาตรฐานและผลสัมฤทธิ์การเรียนในระดับดีครบทุกตำบล ซึ่งขณะนี้มีความปฏิบัติที่ชัดเจน

แล้ว โดย สพฐ. จะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการไทยเข้มแข็ง ทั้งนี้ อาจจะต้องหาแนวทางการดำเนินการในเรื่องของความร่วมมือจากสังกัดอื่นๆ ในการเข้ามาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่ชัดเจนด้วย สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Good Practice) ซึ่งพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลประเมินสูงสุด มีจำนวนร้อยละของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินระดับดีมาก รวมถึงมีจำนวนร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐาน และมีจำนวนร้อยละความแตกต่างของคุณภาพการศึกษารอบสองที่มีความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาสูงกว่ารอบแรก คือเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นๆ ควรศึกษาถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของเขตพื้นที่ดังกล่าว

4. การเพิ่มความหลากหลายของการจัดการศึกษา โดยภาคเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้มีคุณภาพสูงกว่าสถาบันของรัฐ ดังนั้น รัฐควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถจัดการศึกษาได้ในลักษณะที่เป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน การยกเลิก หรือลดเลิกนโยบาย ท้าที่กฎระเบียบบางประการที่เป็นข้อจำกัดของการศึกษาภาคเอกชน จึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ ทั้งนี้ ควรปรับแก้นโยบายของรัฐให้ชัดเจนในเรื่องของการบรรจุครู โดยที่ผ่านมามีปัญหาในเรื่องหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดระยะเวลาในการบรรจุครูในช่วงกลางปี ทำให้ครูเอกชนทิ้งการเรียนการสอนกลางคัน โรงเรียนเอกชนจะต้องจัดหาครูใหม่ และทำให้การเรียนสอนไม่ต่อเนื่อง

5. จากผลการประเมินด้านครูผู้สอนมาตรฐานที่ 9 ครูยังจัดการเรียนการสอนโดยไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดตั้งสถาบันคุรุศึกษาแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู และสร้างเอกภาพด้านนโยบายและด้านมาตรฐาน ซึ่งช่วยพัฒนาความเข้มแข็งให้กับคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และหน่วยงานที่มีทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูทั้งหมดด้วย รวมถึง การจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 52 และ 55 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึง เรื่องครูผู้สอนต้องมองตั้งแต่ต้นสาย ตั้งแต่การผลิตครู ทำอย่างไรให้ได้ครูที่ดี และทำอย่างไรที่จะทำให้ครูได้รับการพัฒนาที่เท่าเทียมกันทั้งครูของรัฐและเอกชน

6. ให้มีการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน (คนดี คนเก่ง และมีความสุข) โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ตามหลักสูตร และทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการเผยแพร่ผลงานที่เป็นแบบอย่างสู่สาธารณะ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมชื่นชมผลงาน เป็นต้น โดยทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องในแต่ละเขตพื้นที่และระหว่างเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ควรจัดทำแนวทางการพัฒนาผู้เรียนต้องเริ่มจากมาตรฐานที่ 6 เรื่องใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เมื่อผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แล้วจึงเกิดการคิด (มาตรฐานที่ 4) และโยงไปสู่ผลสัมฤทธิ์ (มาตรฐานที่ 5) โดยต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย

7. การสร้างความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเป็นเครือข่ายความร่วมมืออย่างหลากหลายระหว่างสถานศึกษา เช่น เครือข่ายพัฒนาวิชาการเครือข่ายพัฒนาครู เป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อพึ่งพาตนเอง รวมถึง เครือข่ายเพื่อ

สร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมสนับสนุน เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งทรัพยากรที่ดี ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ต้องเชื่อมโยงกับท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนปัจจัย สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ

8. หน่วยงานต้นสังกัดต้องเสริมสร้างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง และดำเนินการให้ครบวงจร

9. การกำหนดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนชายขอบ เช่นภาคตะวันตก เนื่องจากมีความแตกต่างของบริบทของสถานศึกษาที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัด

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. จากผลการประเมินจะเห็นได้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นขนาดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับขนาดอื่น เนื่องจาก สถานศึกษาขนาดเล็กประสบปัญหาการขาดแคลนครูรวมทั้งสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งการใช้ ICT เข้ามาช่วยเหลือ โรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากการจะเพิ่มจำนวนครูก็ทำได้ลำบาก

2. ควรมีการเพิ่มอัตราและกระจายอัตราครู ไปยังส่วนภูมิภาคเพื่อให้อัตรากำลังกระจายอย่างทั่วถึงไม่กระจุกอยู่ในเมือง หรือใช้การขยายอายุเกษียณเพื่อแก้ปัญหาในเบื้องต้น

3. สังกัด สพฐ. มีสถานศึกษาอยู่ในกำกับเป็นจำนวนมาก ทำให้ยากแก่การบริหารจัดการและควบคุมคุณภาพ ควรใช้การถ่ายโอนและกระจายอำนาจให้กับเอกชนหรือการปกครองท้องถิ่นมาช่วยดูแลและบริหารจัดการแทน ซึ่งการถ่ายโอนและกระจายอำนาจให้กับเอกชนหรือการปกครองท้องถิ่นมาช่วยดูแลและบริหารจัดการแทนนั้น ต้องเป็นความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งผู้รับโอนและผู้ถูกโอน

4. การลดภาระของครูในด้านการจัดทำเอกสาร เพื่อให้ครูได้จัดการสอนอย่างแท้จริง อย่างเต็มที่ ซึ่งขณะนี้ภาระของครูที่มากขึ้น ครูจึงต้องไปทำเอกสาร ผลงานวิชาการอื่นๆ อีกจำนวนมากทำให้ครูเบียดเบียนในการสอน ไม่ได้ทำในเรื่องการสอนอย่างที่ตั้งใจ

5. การพัฒนาครู ต้องการให้มีพี่เลี้ยงให้กับครู เป็นครูรุ่นใหม่ ให้เป็นครูที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่รักเด็ก สอนเด็ก เอาใจใส่เด็ก เพื่อให้ได้ครูพันธุ์ใหม่ที่เป็นครูจริงๆ การพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนต้องให้ความร่วมมือ และเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาครู สร้างเครือข่ายพัฒนาเชื่อมกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาครูประจำการ

6. สถานศึกษาต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างหลากหลาย เช่น เครือข่ายพัฒนาวิชาการ เครือข่ายพัฒนาครูเป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อพึ่งพาตนเอง และตามที่

สพฐ. กำหนดรูปแบบ โรงเรียนขนาดเล็กไว้ 6 รูปแบบ น่าจะนำมาทบทวน โรงเรียนขนาดเล็กใช้ยาวนานเดียวไม่ได้ ต้องใช้ยาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

7. สถานศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมสนับสนุน เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งทรัพยากรที่ดี ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ต้องเชื่อมโยงกับท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนปัจจัย สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ

8. การพัฒนาผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 และมาตรฐานที่ 6 นั้น ต้องเริ่มที่การพัฒนาเรื่องการอ่าน คือ มาตรฐานที่ 6 ก่อน เมื่อมีความรู้มากขึ้น จะนำไปสู่กระบวนการคิด เมื่อสามารถคิดได้แล้ว ก็จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

9. สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงต้นสังกัดและศึกษานิเทศก์ ต้องให้ความรู้กับครูให้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร

10. สถานศึกษาควรศึกษาทบทวนหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งครบวงจร

สังกัดท้องถิ่น (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินในระดับคุณภาพดี หากพิจารณาค่าเฉลี่ยในรายมาตรฐานของแต่ละด้านยังคงมีมาตรฐานที่เร่งดำเนินการในการพัฒนา คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 และมาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านครูในมาตรฐานที่ 9 และมาตรฐานด้านผู้บริหารในมาตรฐานที่ 12 และมาตรฐานที่ 13 ซึ่งแนวทางในการดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เกิดคุณภาพมีดังนี้

1.1 ควรกำหนดเกณฑ์ในการสรรหา การกำหนดคุณลักษณะ โดยพิจารณาจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนว่ามีความสามารถในการบริหารด้านไหน เรื่องอะไร เพื่อจะได้สับเปลี่ยนตัวผู้บริหารที่มีความสามารถในด้านนั้นไปบริหารสถานศึกษาที่ยังมีคุณภาพด้านดังกล่าวไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 ควรกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาให้รางวัลแก่ผู้บริหารสูงสุดของการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกเทศมนตรี คณะกรรมการการศึกษาของจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาที่ต่ำกว่าจังหวัดและผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษไว้ด้วย

1.3 ต้องมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องของการปฏิบัติการเรียนแนวใหม่ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู การพัฒนาให้สถานศึกษาหรือชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของ

สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการนำกระบวนการและกลไกของระบบการประกันคุณภาพมาใช้ในการดำเนินงานทุกส่วนงานอย่างต่อเนื่องครบตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้กระบวนการนิเทศมาใช้ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอและเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายและแผนงานลงไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

1.4 ต้องมุ่งเน้นพัฒนาครูไปที่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาสอน การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนและ/หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเรื่องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาประยุกต์ใช้เป็น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้โดยตรงด้วย

1.5 พัฒนาความเข้มแข็งของระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัดให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.6 สร้างเครือข่ายในด้านวิชาการ หลักสูตร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในองค์กรเดียวกันและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นเอกภาพ

1.7 ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาวัตกรรม และ/หรือองค์ความรู้ใหม่ และหลักสูตรของสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนได้จริง รวมทั้งสามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานด้านวิชาการที่เป็นแบบอย่างทั้งภายในองค์กรเดียวกันและหน่วยงานอื่นๆ

สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1. สถานศึกษาควรจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยยึดหลักการประกันคุณภาพภายในที่ก่อให้เกิดการหลอมรวมการประกันคุณภาพภายในกับการปฏิบัติงานเข้าไว้ด้วยกัน รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ครูต้องพัฒนาการจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการสอนต้องแทรกวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรี้นรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาการทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ด้วย

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน

4. ต้นสังกัดควรเร่งส่งเสริมสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้สามารถได้รับรองจาก สมศ.

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของเอกชน โดยรัฐควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนและแนววิธีการปฏิบัติในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนให้มีอิสระ และความคล่องตัวในการลงทุนทางการศึกษาของภาคเอกชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหา พรบ. การศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550

6. ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพครูโรงเรียนเอกชน ควรกำหนดหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบและดูแลโดยตรง เพราะต้นสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่ในการดูแลได้ ดังนั้นจึงควรโอนให้ สช. เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเช่นเดิม

7. รัฐควรจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและกองทุนพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน โดยมีแนวดำเนินการคล้ายกับของระดับอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งจะสามารถทำให้โรงเรียนเอกชนเข้มแข็งขึ้น

8. ต้นสังกัดควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพกับโรงเรียนเอกชนที่ยังไม่ผ่านการประเมินมาตรฐาน โดยรัฐมีงบประมาณสนับสนุนในด้านของการให้ความช่วยเหลือเรื่อง งบประมาณเพื่อให้โรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันได้

9. การที่ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ในทางปฏิบัติไม่มีความชัดเจน เนื่องจากไม่มีการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง เช่น ถ้าไปตั้งโรงเรียนเอกชนแล้ว ต่อมาโรงเรียนของรัฐบาลมาเปิดสอนคู่กัน ผู้เรียนโดยส่วนมากก็จะไปที่โรงเรียนของทางรัฐบาล ทำให้เอกชนที่ลงทุนไปไม่คุ้มค่า ดังนั้นภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเอกชนอย่างจริงจังมากกว่าปัจจุบันนี้ หรือมีการทำ School Mapping เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนกันของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิต)

1. การจัดการเรียนการสอนควรคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิต

2. โรงเรียนสาธิตมีความพร้อมสูงในด้านวิชาการ คุณภาพของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นพยายามดึงศักยภาพที่สถานศึกษาที่โรงเรียนสาธิตมีมาใช้ให้มากที่สุด รวมทั้งเน้นให้มีการพัฒนานวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อยกระดับความสามารถทางด้านวิชาการอันจะนำไปสู่การแข่งขันในระดับชาติและเวทีสากลในอนาคตได้

3. ต้นสังกัดควรเร่งส่งเสริมสถานศึกษาที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้สามารถยกระดับผลการประเมินให้สามารถได้รับการรับรองจาก สมศ.

4. เนื่องจากโรงเรียนสาธิตมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นการทดลองการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ค้นคว้าในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แต่การที่ต้องให้โรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนอื่นๆ ต้องมีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ทำให้โรงเรียนขาดอิสระและความคล่องตัวในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพราะต้องคำนึงถึงเนื้อหาของหลักสูตรที่นักเรียนจะต้องใช้สอบ O-NET หรือมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนใน มาตรฐาน 5 มากเกินไป จึงทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตได้เต็มที่

5. ต้นสังกัดควรส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนสาธิตที่มีคุณภาพและมีความพร้อมสูงในด้านวิชาการ คุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จัดตั้งโรงเรียนเครือข่ายทั้งจากโรงเรียนภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยยกระดับและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้มากขึ้น โดยรัฐควรมีงบประมาณสนับสนุนในเรื่องนี้

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน และเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่สถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สมศ. เชื่อว่า คุณภาพของการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณภาพดี คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ รวมถึงความเอาใจใส่ของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน น่าจะส่งผลโดยอ้อมต่อระบบการบริหารและระบบการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน อีกทั้งเชื่อว่าผู้บริหารและครูมืออาชีพจะนำไปสู่ระบบการบริหารและระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงและมีคุณภาพดี เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดย สมศ. มีแนวคิดในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา คือ ความสำเร็จของการดำเนินงาน (achievement) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความตระหนัก (awareness) และระดับความพยายาม หรือการปฏิบัติ (attempt) ในเรื่องนั้นๆ ของบุคลากรในการพัฒนาสถานศึกษา หากสถานศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนด สถานศึกษาควรพิจารณาระดับความพยายามหรือการปฏิบัติและความพร้อม โดยเฉพาะความตระหนักถึงความสำคัญต่อมาตรฐานนั้นๆ ของบุคคลทุกฝ่าย เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาจึงต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายทำงานด้วยความเพียรพยายาม เพื่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาจึงได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อสนองความต้องการข้อมูลและสารสนเทศอย่าง

ครอบคลุมครบถ้วน เพื่อรองรับการกำหนดแนวทางปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสองในระยาระยะครั้งวงจร พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในทุกสังกัด คือ การจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีข้อเสนอแนะต้องมุ่งเน้นพัฒนาครูไปที่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาสอน การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนและ/หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเรื่องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาประยุกต์ใช้เป็นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้โดยตรงด้วย

จะเห็นได้ว่า การประเมินคุณภาพภายนอกไม่ได้เพิ่มภาระงานให้กับสถานศึกษา แต่เป็นการประเมินการทำงานตามปกติของสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษามีกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็งจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ดังนั้น กระบวนการประกันคุณภาพภายในต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและผนวกให้เป็นการทำงานตามปกติได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา ทุกคนจะต้องทำหน้าที่ของตนเอง ครูต้องประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.5 กระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีกระบวนการในการบริหารหลายกระบวนการ เสนอตัวอย่างกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ได้ทั่วไปในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) กระบวนการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM) และวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

1.5.1 กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 15-18)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายการศึกษา ดำเนินการบริหารโดยผู้บริหารสถานศึกษา กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้การบริหารด้านการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจการบริหารตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและได้รับมอบจากผู้มีอำนาจ โดยต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องมี

ดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและการประกันคุณภาพของสถานศึกษาแสดงผลงานความก้าวหน้าในการบริหารโรงเรียนตามเป้าหมายที่กำหนด ยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินการดังกล่าว เรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการปฏิรูปการศึกษา โดยมีหลักการ ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ หลักการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งตนเอง หลักการประสานงาน หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย หลักการพัฒนาตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งหลักการในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล หรือธรรมาภิบาล (good governance) ทั้ง 6 ประการ มาประกอบการบริหารด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า โดยจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูในโรงเรียน ในด้านความรู้ ความสามารถและการจัดทรัพยากรในโรงเรียน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการ แก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง ในการศึกษาเรียนรู้ ลงมือทำ ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน ซึ่งผู้นำคนสำคัญของเรื่องนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะเป็นผู้นำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้และปรับปรุงพัฒนาจนเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองคล่องตัวในการตัดสินใจดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ภายใต้รูปแบบการบริหารเป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการ เพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก (Administrator Central SBM) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน กรรมการจะเลือกตั้งจากกลุ่มผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษาแต่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่ครูเป็นหลัก (Professional Central SBM) โดยครูในฐานะเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะเป็นกรรมการโรงเรียนมากที่สุดและร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Central SBM) รูปแบบนี้จะตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด โดยตัวแทนชุมชนจะเป็นประธาน ผู้บริหารเป็นกรรมการและเลขานุการ

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Central SBM) เป็นรูปแบบที่เชื่อว่าครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก การบริหารงานในรูปกรรมการจะมีสัดส่วนของครูและผู้ปกครองมากกว่ากลุ่ม

อื่นๆ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานคณะกรรมการและคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้การบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานบรรลุผล จำเป็นต้องกระจายอำนาจและพัฒนาสถานศึกษา ดังนี้

1. ดำเนินการให้สถานศึกษาพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจภารกิจ เป้าหมายและวิธีดำเนินการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ที่มุ่งสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ความสำเร็จอยู่ที่การปฏิบัติตามแผน มิใช่การนำเสนอแผน

2. ให้สถานศึกษามีทีมงานที่มีคุณภาพหลากหลาย จะต้องมีคนทำงานทั้งแนวตั้งและแนวนอน โดยคณะครูเป็นผู้นำภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำสูง เปิดกว้างให้ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก จัดระบบการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับรู้และชื่นชมผลงานร่วมกัน

3. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ทั้งในด้านมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถและทักษะทั้งในด้านหน้าที่และกระบวนการ มีการพัฒนาตนเอง ให้ทันสมัยในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4. พัฒนาระบบข่าวสารข้อมูลในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีกลไกในการจัดระบบข่าวสารข้อมูล มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย สื่อสารได้หลายทาง รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลไปยังผู้ปกครองและชุมชนภายนอกด้วย

5. ให้เกียรติและยกย่องครูเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำป้ายหรือให้คำชมเชย การจัดเลี้ยงในวาระต่างๆ การให้เกียรติบัตร การเสนอเข้าประกวดผลงาน รวมทั้งการพิจารณาเลื่อน ชั้นเงินเดือน เป็นต้น

6. ยกย่องผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมืออาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จสามารถอำนวยความสะดวกและผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้า ประสบความสำเร็จสูง สามารถประสานพลังของกลุ่มต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างศรัทธาที่ทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความสุข ครูเปลี่ยนวิธีสอนจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวจะต้องได้รับการยกย่องสรรเสริญในรูปแบบต่างๆ

7. มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี จะต้องประชาสัมพันธ์ทุกด้าน ในด้านวิชาการ จะต้องประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องการพัฒนาด้านอื่น เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดภูมิทัศน์โรงเรียน การจัดบริการที่ดี เช่น โครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง

1.5.2 กระบวนการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM)
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 19-20)

การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก มีการประเมินผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานโดยใช้ตัวชี้วัด

ทั้งในแง่ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators) รวมทั้งมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ล่วงหน้า ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม

ขั้นตอนการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งองค์กรต้องกำหนดทิศทางโดยรวมว่าจะทำอะไรอย่างไร เป็นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร (SWOT Analysis) และให้ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและกลยุทธ์การดำเนินงาน รวมทั้งพิจารณาถึงปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จขององค์กรและสร้างตัวชี้วัดผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ

2. การกำหนดรายละเอียดของตัวชี้วัดผลดำเนินงาน ซึ่งจะกำหนดความชัดเจนของตัวชี้วัดทั้งในเชิงปริมาณ (Quantity) คุณภาพ (Quality) เวลา (Time) และสถานที่หรือความครอบคลุม (Place) อันเป็นเป้าหมายที่ต้องการของแต่ละตัวชี้วัด

3. การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละตัวชี้วัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น รายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี เป็นต้น เพื่อแสดงความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการวัดผลการปฏิบัติงานหรือผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานโดยทั่วไปจะมีจุดเน้นของการดำเนินการ 3 ด้าน ได้แก่ ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพ

4. การให้รางวัลตอบแทน เมื่อได้พิจารณาผลการดำเนินงานแล้วผู้บริหารจะต้องมีการให้รางวัลตอบแทนตามระดับของผลงานที่ได้ตกลงกันไว้

ลักษณะขององค์กรที่บริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีลักษณะสรุปได้ดังนี้

1. มีพันธกิจ วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมโดยเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์

2. ผู้บริหารทุกระดับในองค์กรมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจน

3. เป้าหมายจะวัดได้อย่างเป็นรูปธรรมมีตัวชี้วัดที่สามารถติดตามผลและวัดได้อย่างชัดเจน

4. การตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานหรือโครงการต่างๆ จะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

5. บุคลากรทุกคนรู้ว่างานที่องค์กรคาดหวังคืออะไร

6. มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การบริหารเงิน บริหารคน สู้หน่วยงานระดับล่างเพื่อให้สามารถทำงานบรรลุผลได้อย่างเหมาะสมทั้งยังเป็นการช่วยลดขั้นตอนในการทำงานแก้ปัญหาการทำงานที่ล่าช้าเพิ่มความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการทำงานอีกด้วย

7. มีวัฒนธรรมและอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อการทำงานที่สร้างสรรค์เป็นองค์กรที่มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

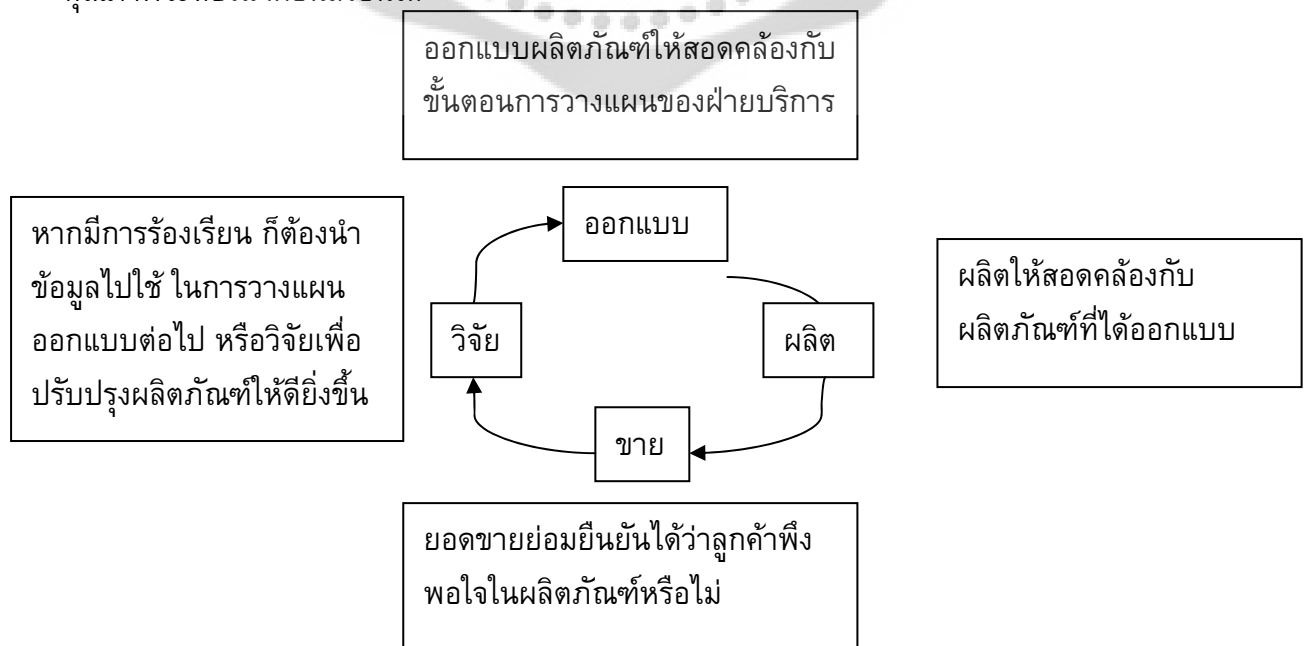
8. บุคลากรมีขวัญและกำลังใจดี เนื่องจากได้มีโอกาสปรับปรุงงานและใช้ดุลยพินิจในการทำงานที่กว้างขวางขึ้นและได้รับการตอบสนองตามผลการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ของงาน

1.5.3 วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

กระบวนการทำงานเชิงระบบ (PDCA) ถือเป็นวงจรบริหารงานคุณภาพ ซึ่งในการบริหารได้นำวงจรการทำงานเชิงระบบ (PDCA) นี้มาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนในรอบต่อไป วิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด ทั้งนี้ อาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กๆ น้อยๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ค: 13)

ศุภชัย อาชีวะระงับโรค (2547: 9-17) ได้กล่าวแนวคิดและการปฏิบัติงานตามวงจร PDCA ในหนังสือ “Practical PDCA แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ” สรุปได้คือแนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยนักสถิติ Walter Shewhart ซึ่งได้พัฒนาจากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติที่ Bell Laboratories ในสหรัฐอเมริกาเมื่อทศวรรษ 1930 ในระยะแรกวงจรดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “วงจร Shewhart” จนกระทั่งราวทศวรรษที่ 1950 ได้มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางโดย “W.Edwards Deming” ปรมาจารย์ทางด้านการบริหารคุณภาพหลายคนจึงเรียกวงจรนี้ว่า “วงจร Deming”

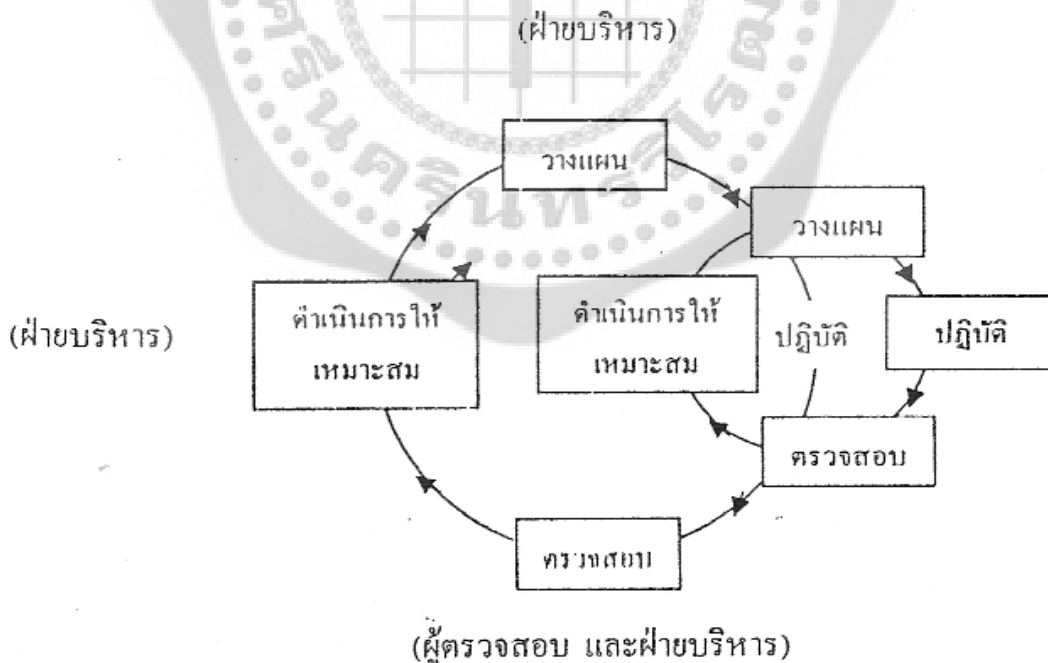
เมื่อเริ่มแรก Deming ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ 4 ฝ่าย ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งได้แก่ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย และฝ่ายวิจัย ความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ฝ่ายนั้น จะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพของสินค้าตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (ตั้งแผนภาพประกอบ 4) โดยให้ถือว่าคุณภาพจะต้องมาก่อนสิ่งอื่นใด

ภาพประกอบ 4 วงจร PDCA ในยุคแรก

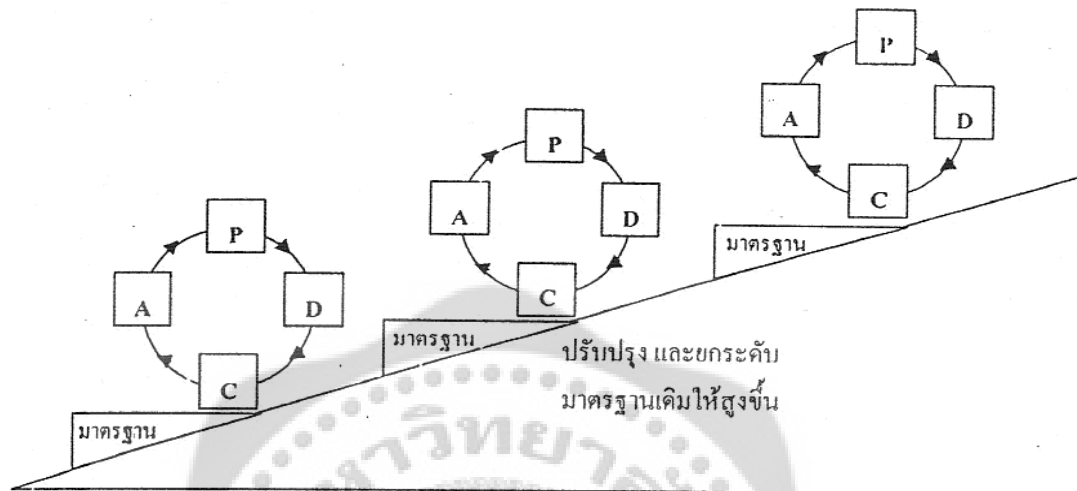
ต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับวงจร Deming ได้ถูกดัดแปลงให้กับวงจรบริหารซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสม (ซึ่งในระยะแรก หมายถึงการปรับปรุงแก้ไข) แต่ก็ยังไม่สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแต่ละขั้นตอนถูกมอบหมายให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ขณะที่ฝ่ายบริหารกำหนดแผนงานและตั้งเป้าหมายสำหรับพนักงาน พนักงานก็ต้องลงมือปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดขึ้น ในขณะที่ผู้ตรวจสอบคอยสอบผลการดำเนินงานของพนักงานเป็นระยะๆ และรายงานให้ผู้บริหารทราบ

วงจร Deming ได้พัฒนาไปในทิศทางที่หมุนวนขึ้น ในประเทศญี่ปุ่น ได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานการบริหารงาน 2 อย่าง นั่นก็คือ การสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงาน (ตั้งแผนภาพประกอบ 5) โดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงาน แต่จะสื่อสารผ่านช่องทางของหัวหน้างาน และพนักงานตามลำดับ เป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสม เป็นไปได้ และอยู่ในระดับที่ทำหายความสามารถของพนักงาน การตรวจสอบมีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาว่า มีความยุ่งยากและมีปัญหาอะไรบ้าง ไม่ใช่การจับผิด ส่วนขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสมมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำเป็นมาตรฐาน หรือหาแนวทางใหม่ๆ ที่จะทำให้บรรลุแผนได้ดียิ่งขึ้นไปอีก ด้วยแนวทางนี้ พนักงานจะได้รับการอบรมให้รู้จักการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการดำเนินการให้เหมาะสมด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 5 วงจร PDCA แบบญี่ปุ่น

มักใช้วงจร PDCA เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนในรอบต่อไป วิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงาน (ดังแผนภาพประกอบ 6) ซึ่งก็จะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด เราอาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กๆ น้อยๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 6 วงจร PDCA กับ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

วงจร PDCA สามารถประยุกต์ได้กับทุกๆ เรื่อง นับตั้งแต่กิจกรรมส่วนตัว เช่น การปรุงอาหาร การเดินทางไปทำงานแต่ละวัน การเรียนหนังสือ การตั้งเป้าหมายชีวิต ฯลฯ จนกระทั่งถึงระดับบริษัท เช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานการปรับปรุงการให้บริการ หรือแม้กระทั่งการริเริ่มโครงการใหม่ๆ

ขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนของวงจร PDCA ประกอบด้วย “การวางแผน” อย่างรอบคอบเพื่อ “การปฏิบัติ” อย่างค่อยเป็นค่อยไป แล้วจึง “ตรวจสอบ” ผลที่เกิดขึ้นวิธีการปฏิบัติใดมีประสิทธิภาพสูงสุด ก็จะทำให้เป็นมาตรฐาน หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่ หรือต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่ หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม

สรุปได้ว่า วงจร PDCA คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย (SaferPak. 2009: online)

การวางแผน (Plan: P) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนจะเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเดิมมีเป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การเลือกปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล ในขั้นตอนนี้สามารถนำเครื่องมือเบื้องต้นแห่งคุณภาพอื่นๆ มาใช้งานร่วมด้วย ในขั้นนี้ดำเนินการดังนี้

1. ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือ และประสานกันอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

2. เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือสาเหตุ ของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

3. อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในที่ทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินการ

4. เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์ และพิจารณาทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

การดำเนินการตามแผน (Do: D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผนการเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม

การปรับปรุงคุณภาพ (Action: A) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอนตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็น การนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

นอกจากนี้ อิชิฮาคาวา (Ishikawa. 2009: online) ได้ขยาย 4 ขั้นตอนของวงจร Deming ออกไปเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์
2. กำหนดวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมาย
3. ศึกษาและฝึกอบรม
4. ลงมือปฏิบัติ
5. ตรวจสอบผลของการปฏิบัติ
6. ดำเนินการตามความเหมาะสม

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวงจร PDCA ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกัน

1.1 การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกินความพอดี ลดความสูญเสียในรูปแบบต่างๆ

1.2 การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3 การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ หรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็น การนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1 ถ้าประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด ควรแก้ปัญหา

2.2 การใช้วงจร PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

3. เพื่อปรับปรุง

วงจร PDCA เพื่อการปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหา แต่ต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อคิดว่าจะปรับปรุงอะไรก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ที่สำคัญ ต้องเริ่มวงจร PDCA ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

โดยปกติสามารถใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน 2 ลักษณะ (วีรพล บดีรัฐ. 2543: 7) ดังนี้

1. ทุกครั้งที่เริ่มต้นทำกิจกรรมวงจร PDCA จะช่วยให้กิจกรรมมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การใช้วงจร PDCA ในแนวทางนี้เริ่มจากการตั้งเป้าหมายด้วยการวางแผน (P) และนำไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นก็มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้ นั้นเป็นไปตามที่คิดไว้มากน้อยเพียงใด และขั้นตอนสุดท้ายคือ นำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการต่อตามความเหมาะสม (A) หากผลการปฏิบัติเป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ก็จะจัดทำเป็นมาตรฐานวิธีการดำเนินการเพื่อทำกิจกรรมลักษณะเดียวกันต่อไป แต่หากว่าผลการดำเนินการไม่

เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ อาจจะต้องคิดปรับเปลี่ยนบางอย่างเช่น เปลี่ยนแผน เปลี่ยนวิธีดำเนินการ ฯลฯ

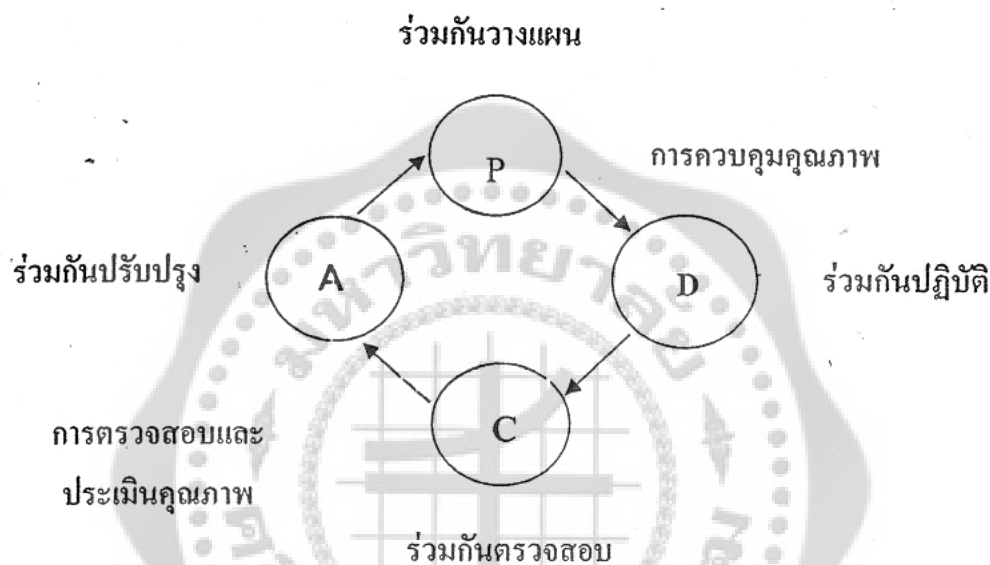
2. เมื่อต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การใช้งานวงจร PDCA ในแนวทางนี้เริ่มต้นจากการระบุปัญหาและคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาคำหนดเป็นแผน (P) แล้วลงมือแก้ไขปัญหตามแผน (D) ในการแก้ไขปัญหอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้ซึ่งจะทราบได้ด้วยการตรวจสอบผลลัพธ์และประเมินวิธีแก้ปัญหที่เลือกใช้ (C) และสุดท้ายเมื่อตรวจสอบและประเมินผลแล้วหาวิธีการแก้ปัญหานั้นใช้ได้ผลแก้ปัญหานั้นได้ ก็นำวิธีการนั้นมาใช้แก้ปัญหที่มีลักษณะเดียวกันในอนาคตต่อไป แต่ถ้าหาวิธีการแก้ปัญหานั้นไม่ได้ผลก็จะมีวิธีการหาวิธีการแก้ปัญหแบบใหม่มาใช้ต่อไป (A)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545: 98-99) กล่าวในการประชุมเรื่อง "การดำเนินงานของสำนักงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในอนาคต" สรุปได้ว่า ตามมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยรวมถึงการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้ครบวงจร คือ Plan-Do-Check-Act มาตรา 48 ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพภายในมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ มีการผสมผสาน ต่อเนื่อง มีการประเมินเพื่อพัฒนา และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการผสมผสาน จะต้องผสมผสานกับงานปกติ บริหารงานให้ เต็มฝีมือ เต็มหัวใจสอนให้เต็มที่ นักเรียนได้เรียนรู้เต็มกำลังศักยภาพของนักเรียน นั่นคือพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอกของภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และทุกสิ่งทุกอย่างในการประกันคุณภาพภายในเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกเรื่องสามารถเชื่อมโยงเข้ากับผู้เรียนได้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545: 12) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นระบบการดำเนินงานเพื่อให้ความมั่นใจได้อย่างเต็มที่ว่าการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีการพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สามารถรองรับการประเมินภายนอกได้ ระบบการประกันคุณภาพโดยทั่วไปประกอบด้วยระบบคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ/การประเมินคุณภาพและการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ อันเป็นระบบที่สอดคล้องกับวงจรบริหารเพื่อคุณภาพ P-D-C-A (plan-do-check-act) เพราะระบบคุณภาพคือ การกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนา และการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (plan=p) การควบคุมคุณภาพ คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (do=d) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (check=c) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพก็ตรงกับขั้นการปฏิบัติ (act=a) เพื่อปรับปรุงงาน

ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 10) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารตามแนวคิดของ Edward Deming ที่เป็นระบบครบวงจร (P D C A) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 7 แสดงระบบคุณภาพ วงจร PDCA ที่สัมพันธ์กับระบบการประกันคุณภาพ

จากแผนภาพข้างต้น การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความภูมิใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 12) ได้เสนอแนะว่าระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่เป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นใน

ชีวิตประจำวันนั่นเอง ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารและการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตาม กำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

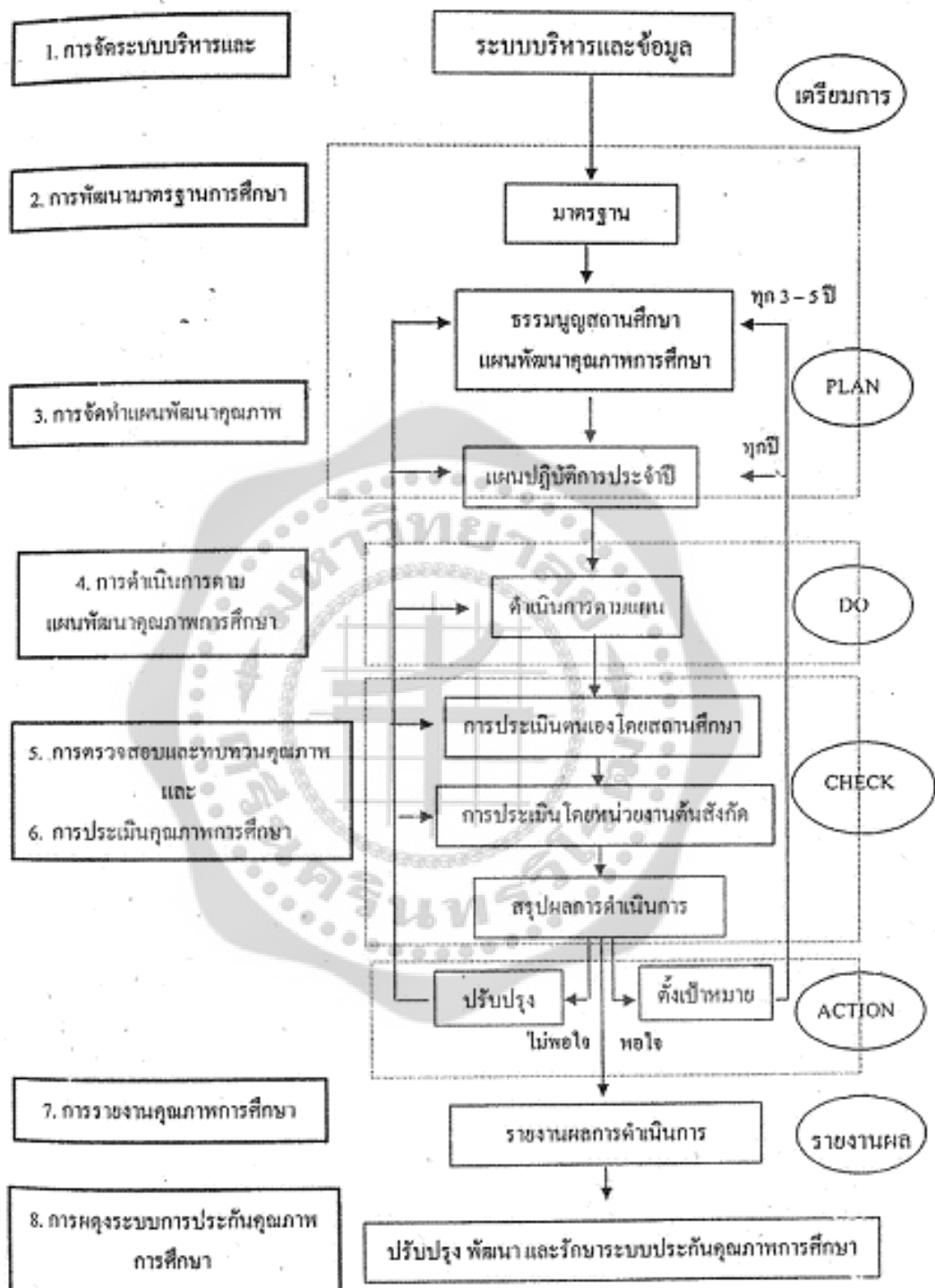
การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการ เพื่อสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543ก: 12)

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ได้แก่ เตรียมความพร้อมของบุคลากร การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม การพัฒนาความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ

ขั้นที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติงาน (P) การดำเนินงานตามแผน (D) การตรวจสอบประเมินผล (C) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)

ขั้นที่ 3 การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ได้แก่ การรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน การวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา และการเขียนรายงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 43-44) ได้กล่าวถึงการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาใช้ในสถานศึกษา ทั้งในช่วงของก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ 2) ทำการปรับปรุง และพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) นำระบบประกันคุณภาพการศึกษาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน สามารถนำเสนอในลักษณะของแผนภาพได้ ดังแผนที่ภาพประกอบ 8 ดังนี้

ภาพประกอบ 8 แสดงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ไอร่าซินและกุลลิคซัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ข: 37; อ้างอิงจาก Airasin & Gullickson. 1996) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานของโรงเรียนที่สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA สรุปได้ว่า การประเมินตนเองของกลุ่มครูจะต้องเริ่มที่การสร้างความรู้ความตระหนักถึงคุณค่าของการประเมิน (awareness) การวางเป้าหมายการประเมิน การวางแผนการประเมิน การลงมือทำการประเมินตนเอง การตรวจสอบ ผลการดำเนินงานของตนเองโดยสถานศึกษาต้องมีการกำหนดโครงสร้างสนับสนุนให้กลุ่มครูอาจารย์สามารถประเมินตนเองได้ การประเมินผลภายในที่ประสบผลสำเร็จ ต้องมีการอบรมครูอาจารย์ ผู้บริหารมีการพัฒนาบุคลากรและการมีส่วนร่วมของครูในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการที่สามารถนำมาใช้ได้ทั่วไปในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลายรูปแบบ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้ใช้ว่าต้องการจะมุ่งเน้นในเรื่องใด กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และกระบวนการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) มุ่งเน้นไปที่การบริหารของผู้บริหาร ซึ่งมีส่วนสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนทั้งโรงเรียน แต่วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA เป็นหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารและพัฒนาได้ตั้งแต่รายบุคคลจนถึงระดับสถานศึกษา ซึ่งในระดับสถานศึกษาสามารถที่จะมีการบริหารและพัฒนาในภาพรวมเป็นวงจร PDCA ในวงรอบใหญ่ทั้งสถานศึกษาเริ่มตั้งแต่ มีการวางแผนร่วมกัน การดำเนินการร่วมกัน มีการตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนา แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถที่จะบริหารและพัฒนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองเป็นวงจร PDCA เป็นส่วนหนึ่งในวงรอบของระดับสถานศึกษา และแต่ละบุคคลสามารถวางแผนการบริหารและพัฒนาตนเองเป็นวงจร PDCA เป็นส่วนหนึ่งในวงรอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสามารถที่จะวางแผนบริหารและพัฒนาในระดับรายบุคคลและระดับสถานศึกษาได้เป็นรายปีการศึกษาและรายภาคเรียนการศึกษา ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงเลือกการบริหารงานคุณภาพ PDCA เป็นหลักการในการขับเคลื่อนรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินภายนอกสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยร่วมกันวางแผนว่าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งจะประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งระบบการประกันคุณภาพมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษา ให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบมาตรฐาน เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

ดังนั้นการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการนำภาระงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่และมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของผู้เรียน มาจัดลำดับภาระของงานตามขั้นตอนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีการจัดระบบบริหารงานของสถานศึกษาให้ต่อเนื่องเป็นระบบ โดยการผสมผสานแนวการดำเนินงานตามกระบวนการอย่างมีคุณภาพคือ วงจร PDCA แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมทั้งความมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นหลักและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

หลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความสำเร็จของการดำเนินงาน (achievement) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความตระหนัก (awareness) และระดับความพยายาม หรือ การปฏิบัติ (attempt) ในเรื่องนั้นๆ ของบุคลากรในการพัฒนาสถานศึกษา หากสถานศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนด สถานศึกษาควรพิจารณาระดับความพยายามหรือการปฏิบัติ และความพร้อม โดยเฉพาะความตระหนักถึงความสำคัญต่อมาตรฐานนั้นๆ ของบุคคลทุกฝ่าย เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาจึงต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายทำงานด้วยความเพียรพยายาม เพื่อคุณภาพของผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐาน

การศึกษาจึงได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อสนองความต้องการข้อมูลและสารสนเทศอย่างครอบคลุมครบถ้วน เพื่อรองรับการกำหนดแนวทางปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

อุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 1-9)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนา

สังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้

สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบต่อศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตนตามระบบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัคร เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครูคณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชน และ 2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการ และหลักธรรมาภิบาล

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง

2.1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

2.1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงานมีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดทางวินัยลดลง

2.2.3 มีแนวโน้มในการร่วมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา ตลอดจนการสั่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

2.3.2 ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

3.1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1.2 ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัยลดความขัดแย้ง มีสันติและมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

3.2.1 ศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหาและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาและอื่นๆ) และความร่วมมือจากภายนอกสถานศึกษาในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

3.2.3 ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3.3 การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.3.1 ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับและองค์กรที่จัดการศึกษา มีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

2.2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554

เพื่อให้การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำคำอธิบายและระดับคุณภาพ พร้อมทั้งเกณฑ์การผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานชั้น พ.ศ. 2554 เพื่อให้สถานศึกษา ตลอดจนเขตพื้นที่การศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม ตรวจสอบ และ

ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ด้าน มี 15 มาตรฐาน แต่ละมาตรฐานมีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมและให้น้ำหนักความสำคัญกับกระบวนการบริหารและการจัดการร้อยละ 70 ส่วนผลของการบริหารและการจัดการคือคุณภาพผู้เรียนเป็นร้อยละ 30 มีรายละเอียดของมาตรฐานและและน้ำหนักคะแนน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ง: 11-16) ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (น้ำหนัก 30 คะแนน)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ (5 คะแนน)

- 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ (0.5 คะแนน)
- 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน (0.5 คะแนน)
- 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ (1 คะแนน)
- 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (1 คะแนน)
- 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น (1 คะแนน)
- 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตามจินตนาการ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)

- 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2 คะแนน)
- 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดต่อผู้มีพระคุณ (1 คะแนน)
- 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (1 คะแนน)
- 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)

- 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว (2 คะแนน)
- 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม (1 คะแนน)
- 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน (1 คะแนน)
- 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)

- 4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง (2 คะแนน)

- 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง (1 คะแนน)
- 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ (1 คะแนน)
- 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5 คะแนน)

- 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)
- 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)
- 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ (2 คะแนน)
- 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)

- 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ (2 คะแนน)
- 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง (1 คะแนน)
- 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (1 คะแนน)
- 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ (1 คะแนน)

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา (น้ำหนัก 50 คะแนน)

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

- 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (1 คะแนน)
- 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (1 คะแนน)
- 7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา (2 คะแนน)
- 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ (1 คะแนน)
- 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (1 คะแนน)
- 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค (1 คะแนน)
- 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน (1 คะแนน)

7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา (1 คะแนน)

7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน (1 คะแนน)

8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ (2 คะแนน)

8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ (2 คะแนน)

8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ (2 คะแนน)

8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษา (1 คะแนน)

8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา (2 คะแนน)

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (5 คะแนน)

9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด (2 คะแนน)

9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (1 คะแนน)

9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา (2 คะแนน)

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน (10 คะแนน)

10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น (2 คะแนน)

10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและความสนใจ (2 คะแนน)

10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน (1 คะแนน)

10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง (1 คะแนน)

10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ (2 คะแนน)

10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน (2 คะแนน)

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ (10 คะแนน)

11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน (4 คะแนน)

11.2 จัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน (3 คะแนน)

11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและ/หรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3 คะแนน)

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (5 คะแนน)

12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (1 คะแนน)

12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (1 คะแนน)

12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (1 คะแนน)

12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (0.5 คะแนน)

12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (0.5 คะแนน)

12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (1 คะแนน)

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (น้ำหนัก 10 คะแนน)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (10 คะแนน)

13.1 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง (5 คะแนน)

13.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง (5 คะแนน)

ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (น้ำหนัก 5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้น (5 คะแนน)

14.1 จัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา (3 คะแนน)

14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา (2 คะแนน)

ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม (น้ำหนัก 5 คะแนน)

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น (5 คะแนน)

15.1 จัดโครงการ/กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (3 คะแนน)

15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย (2 คะแนน)

2.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 5 - 8) ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจา

ต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษา และพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไก

สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 67 มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 12 - 20) ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มี 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และหลักของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5: วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มี 6 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1: เข้าถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2: เข้าถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่างๆ และสามารถใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.3: ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.4: เข้าใจในระบบจำนวนและสามารถนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

สาระที่ 2 การวัด

มาตรฐาน ค 2.1: เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด

มาตรฐาน ค 2.2: แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

สาระที่ 3 เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1: อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

มาตรฐาน ค 3.2: ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1: เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน

มาตรฐาน ค 4.2: ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่นๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1: เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

มาตรฐาน ค 5.2: ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3: ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1: มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายในทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความริเริ่มสร้างสรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มี 8 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1: เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2: เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2: ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1: เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2: เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3: สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1: เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2: เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4: แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1: เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2: เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5: พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6: กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1: เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศและลักษณะของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7: ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1: เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2: เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8: ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1: ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมี 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1: รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2: เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2: หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1: เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรง รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2: เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3: เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1: เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2: เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบ เศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4: ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1: เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2: เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์ชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3: เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5: ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1: เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกันในระบบของธรรมชาติใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2: เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามี 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1: เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2: ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1: เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3: การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1: เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2: รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กตัญญู มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4: การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1: เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5: ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1: ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมี 3 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1: สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2: ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1: เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3: นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1: เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ. 3.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมี 4 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1: การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1: เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2: การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1: เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีทางสร้างสรรค์ต่อชีวิตสังคมและมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3: เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1: เข้าใจ เห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น ข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4: การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1: เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1: ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1: เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2: มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3: นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2: ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2: เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3: ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1: ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4: ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1: สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2: ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

2.4 มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(พ.ศ. 2554 - 2558)

การประเมินคุณภาพภายนอกในประเทศไทยประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. ซึ่งมีแนวคิดและหลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม โดยมีระบบการประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีแนวคิดและทิศทาง หลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555: 16-18) ดังนี้

แนวคิดและทิศทาง

1. ประเมินอิงเกณฑ์ตามจุดเน้นของสถานศึกษา
2. ประเมินจากผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยให้นำหน้าร้อยละ 75
3. ประเมินในเชิงกระบวนการ โดยให้นำหน้าร้อยละ 25 เพื่อให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครู เครื่องมือ อุปกรณ์ คุณภาพและความพร้อมของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายใน

4. ประเมินโดยวิธีการและข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และพัฒนาการ โดยพิชญพิจารณา (Peer Review)

5. ประเมินโดยการยื่นรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เพื่อกระตุ้นให้การประกันคุณภาพภายในมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

6. ลดจำนวนมาตรฐานและจำนวนตัวบ่งชี้โดยถ่ายโอนมาตรฐานและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการให้อยู่ในระบบการประกันคุณภาพภายใน

หลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ข้อ 38 ซึ่งกำหนดให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ดังจะเห็นความสอดคล้องตามตารางที่ 5

ตาราง 5 ความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้และมาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ

ตัวบ่งชี้		มาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ
กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน	1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	มาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา
	2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	
	3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	
	4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	
	5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	
	6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
	7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการ	มาตรฐานที่ 2

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้		มาตรฐานตามกฎ กระทรวงฯ
	พัฒนาสถานศึกษา	การบริหารจัดการศึกษา
	8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด	มาตรฐานที่ 4 การประกันคุณภาพ ภายใน
กลุ่มตัวบ่งชี้ อันดับ ลักษณะ	9. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สถานศึกษา	มาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา
	10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา	
กลุ่มตัวบ่งชี้ มาตรการส่งเสริม	11. ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อ ส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา	มาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา
	12. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อ ยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนา สู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษา	มาตรฐานที่ 2 การบริหารจัดการศึกษา

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดีและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน

กลุ่มตัวบ่งชี้อันดับลักษณะ หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิต ตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้นำสังคม อาทิ การรักชาติ การบำรุงศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การน้อมนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเป็นแบบอย่าง การสร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง การส่งเสริมความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน เศรษฐกิจ

สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ และความประหยัด รวมทั้งการแก้ปัญหาสังคม อาทิ ความขัดแย้ง อุบัติเหตุ และสิ่งเสพติด เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2554-2558) มีทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ กำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555: 19-76) สรุปได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(พ.ศ. 2554-2558)

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	น้ำหนัก (คะแนน)
	กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน	80
1	ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	10
	1.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ รวมทั้งรู้จักดูแลตนเองให้มีความปลอดภัย	5
	1.2 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ	5
2	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	10
	2.1 ผู้เรียนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ผู้ปกครอง	4
	2.2 ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน	4
	2.3 ผู้เรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	2
3	ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	10
	3.1 ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	5
	3.2 ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับผู้อื่นทั้งในและนอกสถานศึกษา	5
4	ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	10
	4.1 ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิด	5
	4.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคม	5
5	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	20
	5.1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	น้ำหนัก (คะแนน)
	5.2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.4 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.6 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.7 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
	5.8 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6	2.5
6	ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10
	6.1 ประสิทธิภาพการดำเนินการของสถานศึกษา	5
	6.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	5
7	ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา	5
8	พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด	5
	กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์	
9	ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา	5
10	ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา	5

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่	ชื่อตัวบ่งชี้	น้ำหนัก (คะแนน)
	กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม	
11	ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา	5
12	ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	5

จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สามารถนำมาสรุปเปรียบเทียบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวงฯ	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 กระทรวงศึกษาธิการ (ประกอบด้วย 15 มาตรฐาน)	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้หลัก)
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก	มาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา	<u>ด้านคุณภาพผู้เรียน</u> (8 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น	<u>ตัวบ่งชี้พื้นฐาน</u> (5 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน <u>ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์</u> (2 ตัวบ่งชี้หลัก)

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวง	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 กระทรวงศึกษาธิการ (ประกอบด้วย 15 มาตรฐาน)	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้หลัก)
		ได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น	ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา <u>กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม</u> (1 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินการโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
มาตรฐานที่ 2 แนวการจัด การศึกษา	มาตรฐานที่ 2 การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	<u>ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา</u> (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (1 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้าง สังคมแห่ง การเรียนรู้ /สังคมแห่งความรู้	มาตรฐานที่ 3 การบริหารจัดการ	<u>ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา</u> (5 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้างส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (1 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา <u>ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม</u> (1 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวง	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 กระทรวงศึกษาธิการ (ประกอบด้วย 15 มาตรฐาน)	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้หลัก)
	มาตรฐานที่ 4 การประกันคุณภาพภายใน	<u>ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา</u> (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	<u>ตัวบ่งชี้พื้นฐาน</u> (1 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

จากตาราง 7 พบว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 ประกอบไปด้วย 15 มาตรฐาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ และ มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อพิจารณามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะพบว่ามีทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้มาตรฐานทั้ง 6 มาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นมาตรฐานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

3.1 ความหมายของรูปแบบ

โมเดล มาจากภาษาอังกฤษว่า "Model" ภาษาไทยมีคำแปลหลายคำ เช่น ตัวแบบ แบบจำลอง แบบแผน รูปแบบ รุ่นจำลอง หรือเรียกทับศัพท์ว่า โมเดล เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า รูปแบบ เพราะเป็นคำที่นิยมใช้ทั่วไป มีผู้ให้ความหมายรูปแบบไว้หลายหลาย ดังนี้

คีฟส์ (Keeves. 1988: 559-565) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง แบบแผนโครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เสรี ชัดเข้ม (2538: 52) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง แบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรของทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือจากแนวคิดเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง เพื่อใช้อธิบายทฤษฎีที่มีอยู่แล้วให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป

อุทุมพร จามรมาน (2541: 22) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ดังนั้น รูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่าหนึ่งมิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่างๆ มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุและผล

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544: 27) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

ทิตนา เขมมณี (2545: 218) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไต่อะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

รัตนะ บัวสนธ์ (2552: 124) ได้ให้ความหมายรูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงรูปแบบใน ความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบใน ความหมายนี้บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553: 3) ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน กระบวนการทำงานที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อใช้เป็นแนวทางให้เข้าใจง่ายต่อการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพ

3.2 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท ได้มีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้ สมิธ และคณะ (Smith; & others. 1980: 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

คลีเวน (Keeves. 1988: 561-565) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้น โดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน เปรียบเทียบได้กับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ

จากความหมายและประเภทของรูปแบบจะพบว่า บางครั้งการคิดค้นรูปแบบขึ้นมาใหม่นั้นมีความใกล้เคียงกับการคิดทฤษฎีขึ้นมาใหม่ ซึ่ง ศิริชัย กาญจนวาสี (2545: 43) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีนั้นมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง แต่ศาสตร์การประเมินนั้นเป็นศาสตร์วิชาชีพ (professional) หรือเป็นศาสตร์เชิงการปฏิบัติ ศัพท์เทคนิคทางการประเมินที่มีความหมายเทียบได้กับ “ทฤษฎี (theory)” จึงมักถูกกำหนดให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น ใช้คำว่า “รูปแบบ” (model) หรือ “วิธีแบบ” (approach) ซึ่งเป็นการลดรูปทฤษฎีลงมาให้มีความชัดเจนในเชิงการปฏิบัติและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบมีความแตกต่างกับทฤษฎีอยู่บ้าง แต่มีความสัมพันธ์กัน 2 ลักษณะ (เสรี ชัดแจ้ง. 2538: 52-53) ดังนี้

1. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) คือ รูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ งานวิจัย หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อสรุปที่ใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และเมื่อทดสอบรูปแบบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้แล้ว ถ้ามีความสอดคล้องกันรูปแบบก็น่าเชื่อถือ อันจะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีในเรื่องนั้น ดังนั้นรูปแบบเชิงทฤษฎีจึงเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสร้างทฤษฎีใหม่เท่านั้น

2. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) คือ รูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้เข้าใจทฤษฎีได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือเพื่อนำมาใช้อธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้นรูปแบบลักษณะนี้จึงเป็นเพียงแบบจำลองได้จากการถ่ายทอดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ

3.3 การสร้างรูปแบบ

การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะไม่ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรงก็ได้ แต่จะศึกษาโดยวิธีการสร้างรูปแบบเพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา รูปแบบที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ 1) มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ของเรื่อง

ที่จะศึกษา และ2) สามารถนำไปหาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีความขัดแย้งกันเองกล่าวคือ ถ้าสร้างรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด รูปแบบก็จะสลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้การนำรูปแบบไปใช้มีความยุ่งยากในทางตรงกันข้ามถ้าเน้นความสะดวกในการนำรูปแบบไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ก็ต้องเขียนรูปแบบให้ง่าย รูปแบบก็จะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้การนำรูปแบบไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัด ดังนั้นการสร้างรูปแบบจึงต้องพยายามสร้างให้ได้ทั้งความสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ให้มากที่สุดและในขณะเดียวกันก็สามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์นั้นๆ ได้มากที่สุดด้วย โดยอาจจะเลือกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรสำคัญๆ ของปรากฏการณ์นั้น การสร้างรูปแบบก็มีจุดประสงค์เช่นเดียวกับการตั้งสมมติฐานของการวิจัย คือ ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา หรือวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นการเขียนรูปแบบจึงต้องวิเคราะห์แนวความคิดหรือทฤษฎีออกมาเป็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และเขียนโยงองค์ประกอบหรือตัวแปรออกมาเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ โดยองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านี้อาจจะได้มาจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา การเทียบเคียงตามหลักการของอุปมาอุปไมยผลการศึกษาวิจัยที่ทำไว้หรือจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว (เสรี ชัดแฉ่ม. 2538: 53-55)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550: 49-50) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างรูปแบบการประเมิน ก็คือการดำเนินการให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินนั่นเอง แต่การที่จะสร้างรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบขึ้นมาได้นั้น นักประเมินต้องมีความเชื่อในปรัชญาทางการประเมินไม่กลุ่มใดก็กลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ของสิ่งต่างๆ ในปรากฏการณ์การประเมินนั้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้สร้างรูปแบบการประเมินจะต้องมีความเชื่อว่าการประเมินที่ดีคืออะไร (อภิปรัชญา) และจะทำการประเมินได้อย่างไร (ญาณวิทยา) เมื่อมีปรัชญาการประเมินแล้วก็สามารถดำเนินการตาม 5 ขั้นตอนของการสร้างรูปแบบการประเมินได้ ซึ่งอาจจะมีรายละเอียดของขั้นตอนแตกต่างกันไป เสนอไว้ ดังนี้

1. ระบุมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ เป็นการกำหนดมโนทัศน์ของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่จะสร้าง หรือความคิดเชิงนามธรรมที่แสดงถึงคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

2. นิยามมโนทัศน์ เป็นการกำหนดความหมายเชิงทฤษฎี และความหมายเชิงปฏิบัติการของมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง โดย “ความหมายเชิงทฤษฎี” (theoretical or constitution definition) เป็นการกำหนดความหมายตามการรับรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับมโนทัศน์นั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นนิยามในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ส่วน “ความหมายเชิงปฏิบัติการ” (operational definition) เป็นการกำหนดความหมายในเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลหรือสังเกตได้โดยตรง

3. สร้างข้อเสนอ เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์โมทัศน์ ในสถานการณ์ทั่วไป สมมติฐานก็จัดว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของข้อเสนอ โดยสมมติฐานเป็นการคาดคะเนความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ในสถานการณ์เฉพาะที่สามารถตรวจสอบหรือทดสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

4. จัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างข้อเสนอ เป็นการจัดลำดับข้อเสนอตามองค์ของความ เป็นรูปธรรมสู่นามธรรม และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเสนอเหล่านั้น ด้วยหลักเหตุผลและ ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกต

5. สร้างไดอะแกรมของรูปแบบ จัดทำไดอะแกรมโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ความหมายและข้อเสนอ เพื่อแสดงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบของสิ่งเหล่านั้นในรูปแบบการ ประเมิน

การสร้างรูปแบบการประเมิน ควรเริ่มต้นด้วยการสังเกตข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ทางการประเมิน และใช้จินตนาการให้กว้างไกลออกไป เพื่อเชื่อมโยงและอธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบส่วนต่างๆ ของการประเมิน ทำการวิเคราะห์แบบแผนของปรากฏการณ์ต่างๆ ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ลองตั้งสมมติฐานว่า ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ดำเนินไปอย่างไร และ ก่อให้เกิดผลกระทบอะไรขึ้นมา

วาร์โร เฟิงส์วีสต์ (2553: 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา เนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการ พัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิง ประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้อง ถูกยกเลิก

3. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่าง ชัดเจน

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ และการ สร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่ กำลังศึกษา

5. รูปแบบในเรื่องใด จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ

การสร้างรูปแบบมีข้อระมัดระวังอยู่ 2 ประการ (เสรี ชัดแซม, 2538: 55-56) คือ

1. การทำให้รูปแบบชัดเจนเกินไป เนื่องจากการสร้างรูปแบบจะต้องทำให้สิ่งที่ เป็นนามธรรมหรือสลับซับซ้อนมีความชัดเจนขึ้น เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ ชัดเจน บางครั้งพยายามทำให้รูปแบบชัดเจนหรือเข้าใจง่าย โดยการกำหนดองค์ประกอบหรือตัว แปรที่เกี่ยวข้องทั้งมากและน้อยเข้ามาไว้ในรูปแบบ ทำให้รูปแบบสลับซับซ้อนเกินไปเพราะมีจำนวน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาก ไม่สะดวกต่อการทดสอบรูปแบบ ดังนั้น การทำให้รูปแบบชัดเจน จึงต้อง

กำหนดขอบเขตความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบหรือตัวแปรให้เหมาะสม โดยกำหนดเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจริงๆ

2. การเน้นรูปแบบหรือสัญลักษณ์ที่ใช้มากเกินไป ทำให้ละเลยความสำคัญขององค์ประกอบหรือตัวแปรที่ต้องนำไปทดสอบหรือตรวจสอบ อาจทำให้ไม่เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริงขององค์ประกอบภายในรูปแบบ

3.4 การพัฒนารูปแบบ

ได้มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (Online) ได้กล่าวถึง กระบวนการวิจัยการพัฒนารูปแบบโดยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553: 9-10) ได้กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

1.2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

1.2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

1.3 การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ อย่างไรก็ตามงานวิจัยบางเรื่องนอกจากจะศึกษาตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังอาจจะศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนารูปแบบก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่างๆ ในรูปแบบผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด การประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช. 2549: 54 - 56) ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบหรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป ซึ่ง ไอส์เนอร์ (Eisner. 1976: 192-193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคิด ดังนี้

2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตาม วิจารณ์ของของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้นิพนธ์ เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ในวงการศึกษาก็นิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่ามีผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาธิบายและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

3 การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วนผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป

ในการประเมินผลการดำเนินงานที่ได้จากการดำเนินตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สำคัญ (Key Performance Indicators) ในการวัดผลการดำเนินงาน ควรพิจารณาจากตัวชี้วัดซึ่งสามารถสะท้อนคุณภาพหรือความสำเร็จของการดำเนินงาน ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สำคัญควรครอบคลุมถึงประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ซึ่งมีรายละเอียด (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2550: 147) ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา นั่นคือ ผลการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลกระทบ ผลลัพธ์ ได้ผลตรงตามผลที่คาดหวังไว้และเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้หรือผู้บริโภค

2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรและกระบวนการปฏิบัติงานในการสร้างผลผลิต ประสิทธิภาพสามารถพิจารณาได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ประสิทธิภาพในการประหยัด หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด หรือใช้อย่างคุ้มค่าก่อให้เกิดผลสูงสุด

2.2 ประสิทธิภาพในการผลิต หมายถึง ความสามารถในการลดค่าใช้จ่ายต่อหนึ่งหน่วยการผลิต

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบในงานวิจัยฉบับนี้ได้ว่า

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งใช้วิธีการสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะ 1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ประกอบกับหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน 1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards)

ระยะ 2 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 1 โรงเรียน และทดสอบรูปแบบด้วยการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน เช่นเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบด้วยการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ ด้วยผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

วาสนา แสงงาม (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมสามัญศึกษา 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักการศึกษาและกรรมการสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงอนาคต (Ethnographic Future Research : E F R) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนามาจากระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา ที่เรียกว่าการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณาโดยการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกเนื้อหาจากการศึกษาเอกสาร และแบบบันทึกการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาเอกสาร

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมสามัญศึกษา ได้ดำเนินงานโดยมีแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปเป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่แตกต่างกัน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกระจายอำนาจการดำเนินงานให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแนวทางของกรมต้นสังกัด ส่วนกรมสามัญศึกษาจะกระจายอำนาจการดำเนินงานให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากกรมต้นสังกัด ส่วนสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก ซึ่งยังไม่ระบุชัดเจนว่าเป็นหน่วยงานใด

2. แนวโน้มรูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปัตตานี จะประกอบด้วยแนวทางในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยกลุ่มบุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชน/ท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น และสามารถนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญโรงเรียนระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อนำ มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ลงสู่การปฏิบัติมี 2 รูปแบบ คือ 1) ยึดมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก 2) ยึดภาระงานของสถานศึกษาเป็นหลัก

2.2 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2 รูปแบบ คือ 1) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง 2) การตรวจสอบโดยบุคลากรจากเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานสู่สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.3 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้รับการประเมินคุณภาพภายในปีละ 1 ครั้ง กลุ่มผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนจากเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชนภายในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุวิมล ว่องวานิช (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา ดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ 2) เพื่อศึกษาสภาพการประเมินภายในสถานศึกษา 3) เพื่อทำการคัดเลือกสถานศึกษานำร่องและศึกษาลักษณะของสถานศึกษานำร่อง

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนาระบบการประเมินผลภายในและการพัฒนาบุคลากร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบการประเมินภายใน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมและประเมินผลการฝึกอบรม 3) เพื่อจัดทำคู่มือการประเมินภายในและประเมินคุณภาพเครื่องมือ 4) เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศและให้การนิเทศสถานศึกษานำร่องและประเมินผลการนิเทศ

ระยะที่ 3 ขั้นติดตามผลการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการประเมินภายในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการประเมินภายในสถานศึกษา

ระยะที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ระบบการประเมินภายในและแนวทางการขยายผล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการประเมินผลภายใน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการขยายผล

การวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์กลุ่ม การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง การจัดประชุมระดมความคิดโดยใช้เทคนิคกลุ่มสมมุติ (NGT) การสังเกตและการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาการวิเคราะห์และตรวจสอบผลงานและเอกสารที่เป็นหลักฐานปรากฏ ผลการวิจัยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการประเมินผลภายใน ดังนี้ ระบบการประเมินภายในจากการพัฒนาประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการวางแผนและปฏิบัติ ระบบข้อมูลและประมวล ระบบการตรวจสอบการประเมิน ระบบการรายงานผลการประเมิน และระบบการใช้ผลการประเมิน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับขั้นตอนการทำงานตามวงจร PDCA เพื่อให้การประเมินผลภายในเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ การออกแบบมีระบบ มีพื้นฐานแนวคิดที่ทำให้การประเมินได้มาตรฐาน 4 ประการ คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

และอยู่บนรากฐานของการประเมินที่เกิดจากการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานอย่างต่อเนื่อง การทำงานด้วยความเข้าใจและการทำงานเพื่อมุ่งนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

สุวิมล ว่องวาณิช (2545: 45 - 56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครู และผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบประเมินภายใน มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนามาตรฐานซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานวิชาชีพและตัวบ่งชี้สำหรับใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร และวางระบบการประเมินคุณภาพครูโดยใช้มาตรฐานคุณภาพที่พัฒนาเป็นฐาน สรุปผลได้ดังนี้

ผลการออกแบบระบบประเมินคุณภาพภายใน พบว่า ผู้ที่เหมาะสมจะประเมินครูมากที่สุดคือบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษา ผู้ที่เหมาะสมจะทำหน้าที่ผู้บริหารมากที่สุดคือ ผู้บริหารระดับสูง (เขตพื้นที่/สังกัด) ในการประเมินครูและผู้บริหารควรอิงเกณฑ์มาตรฐานเปรียบเทียบกับเองในเขตพื้นที่เดียวกันมากที่สุด ผู้ตอบประมาณร้อยละ 80 เห็นด้วยกับการใช้การทดสอบกับตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับความรู้ ผู้ตอบมากกว่าร้อยละ 65 เห็นว่าควรให้น้ำหนักความสำคัญกับกระบวนการปฏิบัติงานและผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน การวิจัยนี้ให้ผลผลิต 2 ส่วน ผลผลิตส่วนที่ 1 คือ ระบบประเมินคุณภาพภายในสำหรับครูและผู้บริหารประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการเตรียมและพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ 2) ระบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของครู 3) ระบบนิเทศ วินิจฉัย กำกับการปฏิบัติงานของครู 4) ระบบพัฒนาครู และ 5) ระบบตอบแทนครู ผลผลิตที่ 2 คือ คู่มือการประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วยวิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือประเมินคุณภาพ และการประเมินผล ผลการทดลองใช้กับสถานศึกษานำร่องพบว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถให้ข้อมูลที่แสดงผลการปฏิบัติงานของครูเป็นรายบุคคล และระดับสถานศึกษา รายงานผลการประเมินจะแสดงจุดแข็งจุดอ่อนของครูและผู้บริหารตามมาตรฐานวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าระบบดังกล่าวมีประโยชน์ต่อการพัฒนาครูในระดับมาก

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาในแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนยุคใหม่/ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การทำวิจัยในชั้นเรียน
2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยรวมถึงการประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับคนยุคเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยรวมถึงการประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษาอีกด้วย

สามารถ สืบสำราญ (2545: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติและปัญหาการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการประเมินภายในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติและปัญหาการประเมินคุณภาพการศึกษาของ

โรงเรียนต้นแบบการประเมินภายในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนการเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรโดยการสร้างความตระหนัก การพัฒนาความรู้และทักษะ และขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ 2) ขั้นตอนการดำเนินการตามวงจรบริหารคุณภาพ ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) และ 3) ขั้นตอนการรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกขั้นตอน ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนต้นแบบ การประเมินภายใน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการดำเนินการตามวงจรบริหารคุณภาพ PDCA และขั้นตอนการรายงาน โดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในอยู่ในระดับน้อยทุกขั้นตอน

ชาคริต ชมชื่น (2546: 23-25) ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งใช้กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (research & development) การพัฒนาเชิงระบบ (system approach) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) และการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน (whole school approach) โดยมีเป้าประสงค์สำคัญ คือ สถานศึกษามีคุณภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและคุณภาพมาตรฐาน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านคุณภาพนักเรียน

ขั้นตอน/กิจกรรมการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุน และระดับสถานศึกษาที่เริ่มจาก 1) การกำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา 2) ระบุปัญหา เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา 3) ร่วมวิเคราะห์และประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) เสริมสร้างจิตลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรแกนนำของสถานศึกษา 5) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการบริหาร การจัดการเรียนรู้และ การประเมินผลตามกรอบงานประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรของโรงเรียน 6) สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพในวงจรคุณภาพ PDCA ตามองค์ประกอบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 7) นิเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาระบบ

ประกันคุณภาพของสถานศึกษา 8) ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาก่อนที่จะเสนอให้สถานศึกษาเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานและข้อมูลปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

2.1.1 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 20 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 โรงเรียน และเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด (19 โรงเรียน) ในเบื้องต้นมีครูครบชั้นเรียนและมีความพอเพียงตามเกณฑ์ ซึ่งสามารถจัดและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบที่พัฒนาได้ และมี 1 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมาก มี 8 ชั้นเรียน มีครูเพียง 3 คน ซึ่งค่อนข้างมีปัญหาในการจัดและพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา

2.1.2 ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นในเขตบริการของโรงเรียน พบว่า เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบทที่ประชากรในเขตบริการเป็นชนพื้นราบทั่วไป 10 โรงเรียน โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ประชากรในเขตบริการ ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม คือ กระเหรี่ยง ลีซอ ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ซึ่งมี 10 โรงเรียน ซึ่งต่างก็มีความตื่นตัวความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย

2.1.3 ในด้านระบบการบริหาร การจัดการภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในเบื้องต้นมีเพียง 1 โรงเรียนใน 20 โรงเรียน ที่เริ่มมีการจัดการระบบบริหาร การจัดการภายในสถานศึกษาในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.4 ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า มีโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งมีการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษา 2545 ส่วนอีก 18 โรงเรียนได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2546 ซึ่งสภาพพื้นฐานของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการใช้หลักสูตร พบว่า เกือบทุกโรงเรียน (19 โรงเรียน) ครูผู้สอนเกือบทุกคนในโรงเรียน ไม่มีการจัดระบบการเรียนการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฏิบัติการจัดและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.1 รายการที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (15 โรงเรียน) ไม่ค่อยให้ความสำคัญ คือ การเสริมสร้างจิตลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการปฏิรูปการบริหาร การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลในระบบประกันคุณภาพ

2.2.2 รายการที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดำเนินการได้ดี และไม่ค่อยมีปัญหา คือ การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การวิเคราะห์ภารกิจ และกำหนดเป้าหมายการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนา หรือปรับปรุงแผนงาน/โครงการของโรงเรียน และการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

2.2.3 รายการที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (18 โรงเรียน) มีปัญหาในการดำเนินการ และดำเนินการได้ไม่ค่อยสมบูรณ์ ถูกต้อง คือ การจัดระบบการประเมินภายใน และการพัฒนาระบบการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูป

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ผลการดำเนินงานในภาพรวม พบว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพของรายการส่วนใหญ่ในการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษามีการพัฒนาสูง การดำเนินงานและผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี มี 13 โรงเรียน (ร้อยละ 65) โรงเรียนที่มีคุณภาพในการดำเนินงานและผลการดำเนินงานมีการพัฒนาน้อย หรือต่ำ การดำเนินงานและผลการดำเนินงานส่วนใหญ่ อยู่ในระดับพอใช้/ปรับปรุง มี 7 โรงเรียน (ร้อยละ 35)

3.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.1 คุณภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากใช้รูปแบบการเสริมสร้างแล้ว โรงเรียนมีการดำเนินการในทุกรายการในระดับดี

3.2.2 คุณภาพมาตรฐานด้านผู้บริหาร ครูผู้สอนและคุณภาพด้านผู้เรียน

1) คุณภาพมาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า หลังการใช้รูปแบบแล้วโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคุณภาพเพิ่มขึ้นในทุกรายการ ทั้งคุณภาพมาตรฐานด้านปัจจัย และด้านกระบวนการโดยรายการส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับพอใช้

2) คุณภาพมาตรฐานด้านครูผู้สอน พบว่า หลังการใช้รูปแบบโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพเกี่ยวกับครูผู้สอนในระดับดีทุกรายการ

3) คุณภาพมาตรฐานด้านผู้เรียน พบว่า คุณภาพมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานด้านการคิดและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน มาตรฐานด้านทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงานและมาตรฐานด้านสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนทรียภาพ ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา พบว่าหลังการใช้รูปแบบโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพในทุกรายการเพิ่มขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่าประกอบด้วยปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณลักษณะและจำนวนครูในสถานศึกษา ปัจจัยด้านกระบวนการทำงานเชิงระบบ ปัจจัยด้านการสนับสนุน การกระตุ้นจากหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานภายนอก และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ 1) ขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากเอกสาร และศึกษาจากการสัมภาษณ์และสังเกตในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน

6 แห่ง 2) ขึ้นร่างระบบต้นแบบด้วยวิธีการเดลฟาย จากผู้เชี่ยวชาญด้านประกันคุณภาพจำนวน 18 คน 3) ขึ้นศึกษาความเป็นไปได้และตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพภายในต้นแบบของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้ปฏิบัติการจำนวน 8 คนของสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 ระบบย่อยคือ ระบบการบริหารคุณภาพ ระบบการจัดการคุณภาพ และระบบปฏิบัติการคุณภาพ โดยระบบการบริหารและระบบการจัดการ เป็นระบบสนับสนุนระบบปฏิบัติการ ซึ่งเป็นระบบที่เป็นภารกิจหลักของการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระบบปฏิบัติการคุณภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ และองค์ประกอบด้านผลผลิต ผลลัพธ์ 1) องค์ประกอบด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า มี 6 ประเด็น ได้แก่ ปรัชญาและการวางแผนโครงสร้างการบริหาร งบประมาณและการจัดบุคลากร หลักสูตร อาจารย์ และนักเรียน 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ มี 5 ประเด็น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการพัฒนา นักเรียน การพัฒนาการเรียนการสอนความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และ 3) องค์ประกอบด้านผลผลิต ผลลัพธ์ มี 2 ประเด็น ได้แก่ ผลผลิตของโรงเรียน และความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

ชนม์ชกรณ วรอินทร์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประเมินแบบเสริมพลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลัง กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 670 คน บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 20 คน ระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการประเมินและการประกันคุณภาพทางการศึกษาจำนวน 22 คน ระยะที่ 3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของโรงเรียนวัดลาดเค้ “พระราชรัฐวิทยา” จำนวน 20 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอบถาม การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ สถิติอนุमान ได้แก่ การทดสอบด้วยค่าที่ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม ประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ มิติคุณลักษณะหรือเกณฑ์การประเมิน มิติลักษณะ/วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมิติการประเมิน ซึ่งแต่ละมิติมีส่วนประกอบที่สัมพันธ์กัน โดยมียุทธวิธีดำเนินการ คือ 1) การฝึกอบรม 2) การให้คำปรึกษา และ 3) การอำนวยความสะดวก

ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โครงสร้างขององค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน ความง่ายต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการนำไปทดลองใช้ พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับมาก

อุดม พุ่มจันทร์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใน 6 ด้าน คือ ด้านการศึกษาและการเตรียมการ ด้านการวางแผนประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และด้านการเตรียมการรับ การประเมินจากหน่วยงานภายนอก และเพื่อเปรียบเทียบผลของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใน 6 ด้านดังกล่าว จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.954 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบ

1. ผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
3. การเปรียบเทียบผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

น้ำอ้อย เดชจ้อย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 มีความมุ่งหมาย เพื่อประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 ใน 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการรายงานผลในภาพรวมและแต่ละขั้นตอน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตาม กลุ่มการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพการประเมินภายนอก และขนาดของสถานศึกษา และเพื่อสรุปปัญหา อุปสรรค และนำเสนอข้อเสนอนโยบายในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 159 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่า การเตรียมการ การดำเนินการ และการรายงานผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขั้นตอน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นดังนี้

2.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มการปฏิบัติงานที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการประเมินภายนอกที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและขั้นตอนการเตรียมการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.4 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและแต่ละขั้นตอนทั้ง 3 ขั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการสรุปปัญหา อุปสรรค ที่พบมากที่สุดในแต่ละขั้นตอนคือ ปัญหา อุปสรรค ที่พบมากในขั้นตอนการเตรียมการ คือ บุคลากรมีไม่เพียงพอ ปัญหา อุปสรรคที่พบมากในขั้นตอนการดำเนินการ คือ บุคลากรทุกคนไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหา อุปสรรคที่พบมากในขั้นตอนการรายงานผล คือ ขาดความชัดเจนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

สมคิด พรหมจ้อย (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี และเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การสังเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 40 คน สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและวิพากษ์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ จำนวน 50 คน ขั้นที่สอง ประเมินผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี ดำเนินการทดลองในสถานศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน โดยดำเนินการประเมินในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างองค์การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า เขตพื้นที่การศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ เพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่ โดยที่คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา การควบคุมคุณภาพการศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3-5 ปี ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

2. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยองค์ประกอบของการสร้างความตระหนัก การเตรียมความพร้อม การดำเนินการพัฒนางาน ระยะที่ 1 การประเมินความก้าวหน้า การดำเนินการพัฒนางาน ระยะที่ 2 และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการจัดการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก

3. การประเมินผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความเป็นไปได้สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีความเหมาะสม ผู้ทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในมีความพึงพอใจระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับมาก ผลการเรียนรู้พบว่า ผู้ทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 ผู้ทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 2 - 19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติและมนทัศน์ของผู้เกี่ยวข้อง สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา

1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับรู้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันการศึกษา พ.ศ.2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยช่องทางที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสูงสุด คือ เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ การประชุมผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันการศึกษา พ.ศ.2553 จำนวน 2 ช่องทางมากที่สุด ส่วนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาได้รับรู้ข่าวสาร จำนวน 1 ช่องทางมากที่สุด

1.2 การดำเนินการหลังได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการหลังได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เรื่อง การประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยขั้นตอนที่ดำเนินการมากที่สุด คือจัดประชุมชี้แจง และสร้างความตระหนักรับผิดชอบร่วมกัน รองลงมา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการแจ้งให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบตามลำดับ

1.3 การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้มากที่สุด รองลงมา คือ การศึกษา วิเคราะห์จุดเน้น นโยบายของต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาจำนวนขั้นตอนที่สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานจำนวน 5 ขั้นตอนมากที่สุด รองลงมา คือ ดำเนินการจำนวน 4 ขั้นตอน

1.4 การจัดทำมาตรฐานการศึกษา/ตัวบ่งชี้ เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า สถานศึกษาได้จัดทำมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ โดยภาพรวมพบว่า ต้องการเพิ่มในมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้จากมากที่สุดถึงน้อยสุดเรียงเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา และด้านอัตลักษณ์

1.5 แหล่งข้อมูล/เอกสารสำหรับใช้ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาใช้แหล่งข้อมูล/เอกสารในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามากที่สุด คือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รองลงมา คือ มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6 ผู้มีส่วนร่วมและระยะเวลาจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ครู สำหรับจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีผู้มีส่วนร่วมจาก 5 ฝ่าย มากที่สุด รองลงมา คือ ผู้มีส่วนร่วมจาก 4 ฝ่าย โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามากกว่า 1 เดือน

1.7 การกำหนดอัตลักษณ์ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดอัตลักษณ์ในมาตรฐานการศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รองลงมา คือ ด้านความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียน

1.8 สาระอัตลักษณ์ที่สถานศึกษาเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษากำหนดสาระอัตลักษณ์ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะเพิ่มในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเกี่ยวกับตนเองมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความสามารถด้านกีฬา ศิลปะดนตรีพื้นบ้าน เช่น ฟุตบอล กลองยาว สถานศึกษากำหนด สาระอัตลักษณ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน มีความรู้ คู่คุณธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้เรียนมีกิริยามารยาท การไหว้ ยิ้มเก่ง พุดจาทักทาย เดินอย่างสุภาพ แต่งกายสะอาด การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนสถานศึกษากำหนดสาระอัตลักษณ์ด้านอื่นๆ เพิ่มในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ท้องถิ่น วิทยาการและทรัพยากรในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดสภาพภูมิทัศน์ภายในและภายนอกห้องเรียนได้เหมาะสม

1.9 การกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา โดยใช้ผลการประเมินย้อนหลังของสถานศึกษาจำนวน 1-3 ปีมากที่สุด รองลงมา คือ ระดมความคิดเห็นจากครู/ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นค่าเป้าหมายร่วมกัน สำหรับการดำเนินการกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาดำเนินการทั้ง 3 ข้อมากที่สุด รองลงมา คือ

ดำเนินการ 1 ข้อ ส่วนการประกาศค่าเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการประกาศค่าเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยวิธีการประชุมผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ การแจ้งผ่านนักเรียน สำหรับจำนวนวิธีการประกาศค่าเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาดำเนินการ 1 วิธี มากที่สุด รองลงมา คือ ดำเนินการ 2 วิธี

1.10 การประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องและให้เสนอความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับจำนวนวิธีการประชาพิจารณ์ พบว่า ดำเนินการ 1 วิธี มากที่สุด รองลงมา คือ ดำเนินการ 2 วิธี

1.11 การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ส่วนวิธีการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า เป็นการจัดประชุมชี้แจง การนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติให้แก่สถานศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การแจ้งประชาสัมพันธ์ ประกาศมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สถานศึกษาทราบ

1.12 การดำเนินการขับเคลื่อนการใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการขับเคลื่อนการใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและมาตรฐานของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน รองลงมา ได้แก่ จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานสถานศึกษา

1.13 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านความตระหนักและการเห็นความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านความต่อเนื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยกเว้นด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติที่อยู่ในระดับมากที่สุด

2 สภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากในทุกข้อคำถาม โดยการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลตามสภาพจริงซึ่งมีค่าร้อยละของความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

รองลงมา คือ การนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลา และกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายโดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตามลำดับ

3 ปัจจัยสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ

3.1 ปัจจัยสนับสนุนในการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ พบว่า สถานศึกษาเห็นว่าการให้ความร่วมมือและตระหนักถึงความสำคัญของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

3.2 ปัญหาอุปสรรคในการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติภายในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาเห็นว่าปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากรขาดความตระหนัก ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีความสำคัญมากที่สุดรองลงมา คือ สถานศึกษาไม่ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รัลด์ และเดวี (Rudd; & Davies. 2000) ทำการวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 1999 – 2000 เรื่องการประเมินงานประเมินตนเองของโรงเรียน (evaluating school self – evaluation) จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินตนเองของสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เน้นกิจกรรม การประเมินตนเอง ตรวจสอบว่าอะไรคือประโยชน์หรือจุดแข็งของการประเมินตนเองของสถานศึกษา และอะไรคือสิ่งที่ควรทบทวนแก้ไข การประเมินตนเองของสถานศึกษามีการปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร มีวิธีวิจัยประกอบด้วย การทบทวนเอกสารที่สำคัญ (review of key documents) และรายงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองของสถานศึกษา การทบทวนตนเอง (self - review) การตรวจเยี่ยมสถานศึกษา การศึกษารายกรณีโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคณะกรรมการประเมินของ LEA (Local Education Authority) ที่บริหารจัดการอาวุโส และคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ในกระบวนการประเมินของสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

มุมมองของ LEA ต่อการประเมินตนเองของสถานศึกษา จากรายงานและการสัมภาษณ์ มุมมองในเชิงบวกของการประเมินตนเอง สรุปดังนี้ 1) การประเมินตนเองของสถานศึกษาและการกำกับติดตาม ช่วยให้ LEA สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับสถานศึกษาได้อย่างใกล้ชิด ทำให้การประเมินเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการเรียน 2) การทำการประเมินตนเองของสถานศึกษาช่วยให้ LEA มองเห็นภาพว่าสถานศึกษากำลังทำไ้อยู่ คณะกรรมการ LEA ได้แสดงบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพโดยเข้าไปทำงานร่วมกับสถานศึกษาช่วยฝึกคณะทำงานในสถานศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลการประเมิน 3) กระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาช่วยให้ ความสะดวกสำหรับการพัฒนาการทำงานที่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่าง LEA กับ สถานศึกษา 4) การประเมินตนเองของสถานศึกษาช่วยเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติสู่ การปฏิบัติแผนพัฒนาระดับสถานศึกษา และ5) การประเมินตนเองของสถานศึกษาช่วยสนับสนุน กระบวนการตรวจสอบจากภายนอก

มุมมองของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประเมินตนเองของสถานศึกษาในเชิงบวก สรุปได้ ดังนี้ 1) การประเมินตนเองของสถานศึกษา สามารถเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ช่วยสร้างและขยาย การดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินการสอนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล 2) ช่วยพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนหรือผู้มีความเชี่ยวชาญ มีโอกาสฝึกอบรมหรือมี การเรียนรู้จากคู่มือสำเร็จรูป 3) ให้สารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือ ทำให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น 4) สถานศึกษาสามารถพัฒนาประเด็นสาระ สำหรับการประเมินตนเอง ช่วยให้ครูสามารถบรรลุจุดเน้นของสถานศึกษาสำหรับการพัฒนา ครูรู้สึก เป็นเจ้าของในกิจกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษา และ5) ช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ผู้ปกครอง รัฐบาล และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งช่วยให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง

ปางซันคุง (Pang Sun Keung, 2000: 137-155) ตัวชี้วัดการปฏิบัติงานและการประกัน คุณภาพ (Performance Indicators and Quality Assurance) ได้อธิบายการปฏิรูปคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนในฮ่องกง จากรายงานคณะกรรมการการศึกษา ฉบับที่ 7 ได้ให้คำแนะนำ คุณภาพของโรงเรียนควรจะใช้การประกัน 2 แบบ การควบคุมภายนอกใช้การตรวจโรงเรียนทั้งหมด โดยผู้ประกันคุณภาพและการประเมินภายในโรงเรียน การปฏิบัติงานของโรงเรียนจะถูกตรวจด้วย ตัวชี้วัดที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ งานวิจัยครั้งนี้ออกถึงที่มา หน้าที่ หมวดหมู่ คุณลักษณะ ของตัวชี้วัด (PIs) และข้อดี ข้อเสียของการใช้ตัวชี้วัด (PIs) ในการประกันคุณภาพการศึกษา การ พัฒนาการศึกษาในฮ่องกงอยู่ในช่วงการตรวจสอบ สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ในฮ่องกงควรส่งเสริมโดยการประเมินภายในโรงเรียนมากกว่าควบคุมภายนอกใช้การตรวจ โรงเรียนโดยผู้ประกันคุณภาพในระยะยาว

สเตลล่า (Stella, 2004: 143-160) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพในการศึกษาทางไกล ในกรณีการแข่งขันในเขตที่อยู่อาศัย (Quality Assurance in Distance Education: The Challenges to Be Addressed) การรวมของเทคโนโลยีในรูปแบบทางการศึกษามีช่องว่างระหว่าง นักเรียนเรียนในสถานศึกษาและนักเรียนเรียนนอกสถานศึกษา และมีผลต่อการใช้มาตรฐานในการ กระจายการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนทางไกลเป็นหน่วยย่อยของการกระจายการเรียนรู้ โดยเน้นที่ นักเรียนอาจจะแบ่งเป็นช่วงเวลา ระยะทางของนักเรียนและผู้สอน รูปแบบใหม่และความหมายที่ ได้มาเป็นการรวมกันของการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและผลกระทบจากโลกแห่งการแข่งขัน เป็นเหตุให้มี ความกังวลในรัฐบาลและหน่วยงานประกันคุณภาพทั่วโลกเกี่ยวกับระบบความมั่นคงของชาติ การ ทำตามกฎหมายของผู้ให้บริการ การป้องกันจากผู้ให้บริการปลอม คุณภาพที่ให้บริการ และอื่น ๆ องค์ประกอบโดยทั่วไป คือ ความกังวลในคุณภาพ หลายหน่วยงานประกันคุณภาพต้องตอบสนอง

ถึงสิ่งที่จำเป็นและพิจารณาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทางไกล หลายความคิดที่คิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทางไกลเหมือนกับการใช้การศึกษาแบบดั้งเดิม หลายข้อโต้แย้งที่ว่า การทดสอบสมมุติฐานการศึกษาทางไกลและกลไกการประกันคุณภาพในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับคุณภาพของการศึกษาทางไกล งานวิจัยครั้งนี้เน้นด้านการศึกษาทางไกลทำมาอย่างชัดเจนจากที่ปฏิบัติมาหลายร้อยปี และข้อโต้แย้งการประกันคุณภาพการศึกษาทางไกลที่มีทิศทางที่ต่างกัน

เกนด้า (Glenda. 2006: 1-2) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพในการศึกษาของครูด้วย โปรแกรมการประกันคุณภาพ (Quality Assurance in Teacher Education: Warranty Programs) การเตรียมครูมากกว่าทศวรรษที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น มาจากหลายมหาวิทยาลัยส่วนมากได้ริเริ่มปฏิรูปรัฐ และเป็นผลมาจากความสนใจในรายงานนานาชาติที่เรียกร้องให้ดำเนินการ งานวิจัยนี้ได้สอบถามหลายวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยถึงบทบาทสำคัญในการเตรียมครู ในปี 2010 จะต้องมีการฝึกอบรม 2.5 ล้านคน เฉลี่ยแล้วมีมากกว่า 200,000 คนต่อปี ในความพยายามที่ผู้ให้คำปรึกษาและการเก็บรักษาครูใหม่ไว้ให้อยู่ในชั้นเรียนทำให้เกิดความจริงว่า หนึ่งในสามของครูทั้งหมดออกจากอาชีพครูหลังจากสอนได้ 3 ปี และเกือบครึ่ง(46.2%)ออกจากอาชีพครูหลังจากสอนได้ 5 ปี

ความกลัวงานในการเตรียมกลุ่มคุณสมบัติของครูใหม่ ซึ่งอยู่ในการพิจารณาการใช้มาตรฐานการสอน การให้คำปรึกษา การฝึกสอน โปรแกรมหลักสูตรใบอนุญาตเร่งรัด P-16 Councils และโรงเรียนพัฒนาอาชีพ (Professional Development Schools) ซึ่งการประกันคุณภาพตามพื้นที่ รัฐได้ใช้รูปแบบการปรับตำแหน่ง การสอบระดับชาติ และการประกันคุณภาพครู จากประสบการณ์ของความพยายามใน 2 ที่ ในหลุยเซียนาและเทนเนสซีได้อธิบายประโยชน์ของโปรแกรมการประกันคุณภาพครู

โปรแกรมการประกันคุณภาพครูในหลุยเซียนาเป็นของความสำเร็จปฏิรูปครอบคลุมทั้งรัฐ จากความพยายามในการเปลี่ยนในประเภทใบอนุญาต ปฏิรูปโปรแกรมหลักการสอนครู การประเมินอย่างหนัก และคู่มือรายงาน ระบบมหาวิทยาลัยในหลุยเซียนาทุกแห่งมีโปรแกรมการประกันคุณภาพครูที่ริเริ่มเป็นครั้งแรกโดยมหาวิทยาลัยหลุยเซียนาตะวันออกเฉียงใต้ (Southeastern Louisiana University) ในปี 2000 ต่อมาสถาบันเดียวในระบบมหาวิทยาลัยเทนเนสซีมีการริเริ่มโปรแกรมการประกันคุณภาพครูในเดือนมกราคม ปี2003 วันนี้เป็นสถาบันมหาชนในรัฐเทนเนสซีที่เสนอโปรแกรมการประกันคุณภาพครู

การยอมรับการประกันครูคุณภาพ โปรแกรมการประกันคุณภาพ และการรับประกันความสามารถครูเริ่มในปี 1985 ที่โรงเรียนเคอร์รี่ (Curry School) ในมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเริ่มใช้โปรแกรมการประกันคุณภาพครู และความพยายามที่คล้ายกันในโปรแกรมการประกันคุณภาพในรัฐต่าง ๆ อีก 20 รัฐ

ยุโรปสมาคมการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ENQA. 2009: 16-22) ได้กล่าวถึง มาตรฐานและแนวทางในการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาในยุโรป ประกอบด้วย ดังนี้

1. มาตรฐานและแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาในยุโรป ประกอบด้วย

1.1 นโยบายและวิธีการในการประกันคุณภาพ

มาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาควรมีขั้นตอนการกำหนดนโยบายและเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพ และมาตรฐานของการให้รางวัล นอกจากนี้ ยังควรตระหนักถึงวัฒนธรรมในองค์กร และคุณภาพในการทำงาน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาและใช้กลยุทธ์ สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์และนโยบายควรเป็นทางการและเปิดเผยต่อ สาธารณะและรวมถึงบทบาทสำหรับนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ให้รับทราบ

วิธีการ ข้อกำหนดของนโยบายจะต้องประกอบด้วย

- ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนและการวิจัยในสถาบัน
- กลยุทธ์ของสถาบันมีคุณภาพและมาตรฐาน
- การจัดระบบการประกันคุณภาพ
- การรับผิดชอบของหน่วยงาน, โรงเรียน, คณาจารย์และองค์กรอื่น ๆ

หน่วยงานและบุคคลสำหรับการประกันคุณภาพ

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการประกันคุณภาพ
- นโยบายในการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.2 ระบบการติดตามและตรวจสอบ และการให้รางวัลเป็นระยะ

มาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการติดตามและตรวจสอบ และการให้รางวัล เป็นระยะ

วิธีการ ความเชื่อมั่นของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ในสถาบันอุดมศึกษามี แนวโน้มที่จะสร้างและการบำรุงรักษา โดยผ่านกิจกรรมการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ให้มั่นใจว่ากระบวนการที่มีการออกแบบมาอย่างดี มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอและระยะ ระบบ การประกันคุณภาพและการให้รางวัลจะต้องประกอบด้วย

- การพัฒนาและตีพิมพ์ผลการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจน
- ความเอาใจใส่และระมัดระวังหลักสูตรและการออกแบบโปรแกรมและ

เนื้อหา

- ความต้องการเฉพาะเจาะจงของแต่ละบุคคล (เช่น ทำงานเวลาเต็ม ทำงาน นอกเวลา) และประเภทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา (เช่น นักวิชาการสายอาชีพ)
- มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- ขั้นตอนเห็นชอบอย่างเป็นทางการโดยโปรแกรมอื่นๆ สัดส่วนกว่าการเรียน การสอนที่โปรแกรม
- ตรวจสอบความคืบหน้าและความสำเร็จของนักเรียนเป็นระยะปกติ (รวมทั้ง สมาชิกโดยละเอียดภายนอก)

- ข้อเสนอแนะจากปกติ นายจ้าง ผู้แทนของตลาดแรงงานและอื่น ๆ องค์กรที่เกี่ยวข้อง

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมการประกันคุณภาพ

1.3 การประเมินนักเรียน

มาตรฐาน นักเรียนควรได้รับการประเมินโดยใช้ข้อบังคับเกณฑ์การตีพิมพ์และวิธีการที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการ การประเมินผลของนักเรียนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษาระดับอุดมศึกษาผลของการประเมินมีผลอย่างลึกซึ้งต่ออาชีพในอนาคตของนักศึกษา มันเป็นการประเมินที่สำคัญจึงจะดำเนินการอย่างมีอาชีพตลอดเวลาและว่าคำนึงถึงความรู้ที่กว้างขวางที่มีอยู่เกี่ยวกับการทดสอบและการตรวจสอบกระบวนการ การประเมินนี้ยังให้ข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับสถาบันเกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนการสอนและการสนับสนุนของผู้เรียน ขั้นตอนการประเมินนักเรียนจะต้องประกอบด้วย

- การออกแบบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอื่นๆ

- การประเมินวัตถุประสงค์ระหว่างเทอมหรือสิ้นเทอม
- มีเกณฑ์ที่ชัดเจนและมีการเผยแพร่เพื่อนำไปปฏิบัติ
- ประเมินผลโดยผู้ที่มีความเข้าใจบทบาทของการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีต่อความสำเร็จของความรู้และทักษะ

- ที่เป็นไปได้ไม่จำเป็นต้องใช้การตัดสินใจของผู้ตรวจสอบเดียว
- คำนึงถึงถึงผลทั้งหมดที่อาจเกิดจากการตรวจสอบข้อกำหนด
- มีข้อกำหนดที่ชัดเจน ครอบคลุมการขาดเรียนของนักเรียนจากการเจ็บป่วยและอื่น ๆ ที่จะช่วยลดสถานการณ์ลง

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าแบบประเมินจะดำเนินการอย่างรัดกุมตามของสถาบันการดังกล่าว

- จะเป็นเรื่องสำหรับผู้ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าการบริหารความถูกต้องของกระบวนการ

1.4 การประกันคุณภาพการสอนของครู

มาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาควรมีวิธีการในการประเมินความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีคุณภาพและความสามารถที่จะทำได้จะสามารถใช้ความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกและข้อเสนอแนะในรายงานการประเมิน

วิธีการ ครูเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนมากที่สุดมันเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนมีความรู้เต็มและความเข้าใจของเรื่องที่เราสอนมีทักษะที่จำเป็นและประสบการณ์ของพวกเขาในการส่งความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพให้กับนักเรียนในช่วง

ของการเรียนการสอนในบริบท และสามารถเข้าถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของ ตัวเอง สถาบันอุดมศึกษาควรจะให้มั่นใจว่ากระบวนการของการสรรหาและแต่งตั้งบุคลากร ประกอบด้วยวิธีการทำบางอย่างว่าครูใหม่มีอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าระดับที่จำเป็นของความสามารถ การเรียนการสอนของครูควรจะได้รับโอกาสในการพัฒนาและขยายกำลังการผลิตของพวกเขาและ การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ค่าทักษะของพวกเขา สถาบันอุดมศึกษาควรจะให้ครูยากจนมี โอกาสที่จะพัฒนาทักษะของพวกเขา เพื่อในระดับที่ยอมรับได้และควรมีการถอดออกจากการที่ การสอนหากจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ

1.5 แหล่งการเรียนรู้และการบริการนักศึกษา

มาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาควรจะให้มั่นใจว่าทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับการสนับสนุน ของนักเรียนการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับในแต่ละโปรแกรมที่เปิดสอน

วิธีการ นอกจากครูและนักเรียนที่เป็นทรัพยากรในการเรียนรู้ แล้วยังมีทรัพยากรทาง กายภาพ เช่น ห้องสมุดหรือห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การ จัด แหล่งเรียนรู้ควรจะสามารถเข้าถึงนักเรียน ได้รับการออกแบบที่มีความต้องการของพวกเขาในใจ และตอบสนองต่อการตอบรับจากผู้ที่ใช้ให้บริการ สถาบันควรตรวจสอบทบทวนและปรับปรุง ประสิทธิภาพของการให้บริการสนับสนุนที่มีให้นักเรียน

1.6 ระบบสารสนเทศ

มาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาควรตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการที่มีประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ

วิธีการ ความสัมพันธ์ของระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพที่ต้องการขึ้นอยู่กับบริบท ของสถาบันนั้นๆ แต่อย่างน้อยจะต้องประกอบไปด้วย

- ความก้าวหน้าของนักเรียนและอัตราความสำเร็จ
- การจ้างงานของผู้สำเร็จการศึกษา
- ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลของครูในการจัดการเรียน

การสอน

- แฟ้มสะสมงานของนักเรียน
- แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่และค่าใช้จ่าย
- ตัวชี้วัดประสิทธิภาพของสถาบัน

1.7 การรายงาน

มาตรฐาน สถาบันควรมีการรายงานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ และวัตถุประสงค์ของสารสนเทศทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับหลักสูตรและการได้รางวัล

วิธีการ ในการเติมเต็มบทบาทของประชาชนในสถาบันอุดมศึกษามีความรับผิดชอบใน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมที่พวกเขาจะนำเสนอ การเรียนรู้ตั้งใจผลลัพธ์ของการเหล่านี้มี คุณสมบัติที่ได้รับรางวัลที่พวกเขาวิธีการเรียนการสอนและการประเมินผลการใช้และโอกาสการ

เรียนรู้สำหรับนักเรียนของพวกเขา ข้อมูลที่เผยแพร่อาจรวมถึงมุมมองและการจ้างงานของสถานศึกษาที่ผ่านมาและรายละเอียดของนักศึกษาปัจจุบัน ข้อมูลนี้ควรจะมีการมีความถูกต้องเป็นกลาง วัตถุประสงค์และเข้าถึงได้อย่างง่ายดายและไม่ควรใช้เป็นเพียงโอกาสทางการตลาด สถาบันควรตรวจสอบว่าเป็นไปตามความคาดหวังของตัวเองในแง่ของความเป็นธรรมและความเที่ยงธรรม

2 มาตรฐานและแนวทางในการประกันคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในยุโรป ประกอบด้วย

2.1 การใช้กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มาตรฐาน ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการการประกันคุณภาพภายในที่อธิบายไว้ในข้อ 1 ของมาตรฐานยุโรปและแนวทาง

วิธีการ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในกล่าวไว้ในข้อ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก มันเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบัน นโยบายภายในของตัว และวิธีการได้รับการประเมินอย่างระมัดระวังในหลักสูตรของภายนอกขั้นตอนในการกำหนดขอบเขตที่มาตรฐานที่ถูกรับหากสถาบันอุดมศึกษาจะต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการภายในของตัวที่มีประกันคุณภาพและถ้ากระบวนการเหล่านั้นได้มาอย่างถูกต้อง มั่นใจคุณภาพและมาตรฐานแล้วกระบวนการภายนอกอาจจะมีความเข้มข้นน้อยกว่าการประกันคุณภาพภายใน

2.2 กระบวนการพัฒนาการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรฐาน มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกระบวนการการประกันคุณภาพควรจะถูกกำหนดก่อนกระบวนการที่มีการพัฒนาตัวเองโดยผู้ที่รับผิดชอบทั้งหมด (รวมถึงสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา) และควรจะต้องตีพิมพ์กับคำอธิบายของขั้นตอนในการถูกนำมาใช้

วิธีการ เพื่อสร้างความมั่นใจความชัดเจนของวัตถุประสงค์และความโปร่งใสของขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอก ควรจะออกแบบและพัฒนาผ่านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา ขั้นตอนที่เป็นที่สะดุดตกลองควรเผยแพร่และควรมีคำสั่งที่ชัดเจนของจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกระบวนการเช่นเดียวกับคำอธิบายของขั้นตอนที่จะใช้เป็นประกันคุณภาพภายนอกทำให้ความต้องการกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบเบื้องต้นควรจะดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าขั้นตอนในการถูกนำมาใช้มีความเหมาะสมและไม่รบกวนเกินกว่าที่จำเป็นกับการทำงานปกติของสถาบันอุดมศึกษา

2.3 เกณฑ์ในการตัดสิน

มาตรฐาน อย่างเป็นทางการใดๆ ในการตัดสินใจทำเป็นผลมาจากกิจกรรมการประกันคุณภาพภายนอกควรเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตีพิมพ์อย่างชัดเจนที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการ การตัดสินใจอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานที่ทำประกันคุณภาพมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญเมื่อสถาบันการศึกษาและโปรแกรมที่ได้รับการตัดสิน อยู่ในความสนใจของผู้ถือหุ้นและความน่าเชื่อถือในการตัดสินใจควรจะขึ้นอยู่กับเกณฑ์การตีพิมพ์และการตีความในลักษณะที่

สอดคล้องสรุปผลการวิจัยควรจะขึ้นอยู่กับหลักฐานที่บันทึกไว้และหน่วยงานที่ควรจะมีอยู่ในสถานที่
วิธีการดูแลข้อสรุป

2.4 กระบวนการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์

มาตรฐาน ทุกกระบวนการการประกันคุณภาพภายนอกควรได้รับการออกแบบ โดยเฉพาะเพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
วิธีการ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- ยืนยันได้ว่าผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพภายนอกมีทักษะที่เหมาะสมและ
มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการงาน

- กระบวนการในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ
- การจัดหาชี้แจงที่เหมาะสมหรือการฝึกอบรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
- การใช้ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ
- การมีส่วนร่วมของนักเรียน
- มั่นใจว่าขั้นตอนการให้ความคิดเห็นมีเพียงพอที่จะให้เพียงพอสำหรับหลักฐานที่

สนับสนุนผลการวิจัยและข้อสรุป

- การใช้การใช้รูปแบบ เช่น การประเมินตนเอง การเยี่ยมสถานศึกษา ร่างรายงาน
รายการการตีพิมพ์เผยแพร่ และการติดตาม ในการรวบรวมข้อมูล
- การได้รับการยอมรับจากสถาบันเป็นสิ่งสำคัญของการปรับปรุงและการเพิ่ม
ประสิทธิภาพของสถาบันนโยบายเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการประกันคุณภาพของสถาบัน

2.5 การรายงาน

มาตรฐาน รายงานควรเผยแพร่และควรเขียนในรูปแบบที่เป็นที่ชัดเจนและสามารถ
เข้าถึงผู้อ่านตั้งใจ ตัดสินใจได้ๆ หรือคำประกาศแนะนำมีอยู่ในรายงานควรจะง่ายสำหรับผู้อ่าน

วิธีการ โดยทั่วไปรายงานควรมีโครงสร้างเพื่อให้ครอบคลุมคำอธิบายและการ
วิเคราะห์ (รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง) ข้อสรุป คำประกาศ และคำแนะนำ ควรมีเป็นคำอธิบาย
เบื้องต้นเพียงพอที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจวางวัตถุประสงค์วิธีวิวัฒนาการของต้นและเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ
ค้นพบที่สำคัญ ข้อสรุปและข้อเสนอแนะควรจะได้ง่ายตายโดยผู้อ่าน

2.6 ขั้นตอนการติดตาม

มาตรฐาน กระบวนการการประกันคุณภาพซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำสำหรับการ
ดำเนินการหรือที่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาควรจะมีขั้นตอนการติดตามที่กำหนดไว้ซึ่ง
ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

วิธีการ การประกันคุณภาพไม่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกตรวจสอบข้อเท็จจริง
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันควรอย่างต่อเนื่องจะเกี่ยวกับพยายามที่จะทำงานที่ดีขึ้น การประกันคุณภาพ
ภายนอกไม่ได้จบด้วยการตีพิมพ์ของรายงานและควรรวมถึงขั้นตอนการติดตามโครงสร้างเพื่อให้
แน่ใจว่าคำแนะนำที่จะจัดการกับความเหมาะสมและดำเนินการใด ๆ ที่จำเป็นต้องใช้แผนตั้งขึ้นมา

และดำเนินการนี้อาจเกี่ยวข้องกับการประชุมอีกด้วยสถาบันหรือผู้แทนโปรแกรม วัตถุประสงค์คือเพื่อให้แน่ใจว่าพื้นที่ที่ระบุไว้สำหรับปรับปรุงการรับมือกับรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพต่อไปว่าได้รับการสนับสนุน

2.7 การรวบรวมความคิดเห็นเป็นระยะ

มาตรฐาน การประกันคุณภาพภายนอกของสถาบันและ/หรือโปรแกรมควรจะดำเนินการเกี่ยวกับพื้นฐานวงจร ความยาวของวงจรและกระบวนการทบทวนเพื่อที่จะใช้ควรจะทำหนดไว้อย่างชัดเจนและตีพิมพ์ในล่วงหน้า

วิธีการ การประกันคุณภาพไม่คงที่ แต่กระบวนการจะต้องมีการขับเคลื่อน มันควรจะเป็นอย่างต่อเนื่องและไม่ "ครั้งเดียวในชีวิต" มันไม่ได้จบลงด้วยการทบทวนครั้งแรกหรือด้วยความสมบูรณ์ของขั้นตอนการติดตามอย่างเป็นทางการ มันจะต้องมีการต่ออายุเป็นระยะ ภายหลังจากภายนอกความคิดเห็นควรคำนึงถึงความคืบหน้าบัญชีที่ได้รับการสร้างขึ้นตั้งแต่เหตุการณ์ก่อนหน้านี้ กระบวนการที่จะนำมาใช้ความคิดเห็นภายนอกทั้งหมดควรจะทำหนดไว้อย่างชัดเจนจากภายนอกหน่วยงานประกันคุณภาพและความต้องการของสถาบันไม่ควรจะสูงกว่านี้ที่จำเป็นสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ของ

2.8 การวิเคราะห์ทั้งระบบ

มาตรฐาน หน่วยงานประกันคุณภาพควรรายงานสรุปตอนสิ้นสุดปีการศึกษา อธิบายและวิเคราะห์ค้นพบโดยทั่วไปของความคิดเห็นของการประเมินผลการประเมิน

วิธีการ ทุกหน่วยงานประกันคุณภาพภายนอกเก็บความมั่งคั่งของข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลโปรแกรมและ/หรือสถาบันการศึกษาและนี้ให้วัสดุสำหรับการวิเคราะห์โครงสร้างทั่วทั้งระบบการศึกษาที่สูงขึ้น การวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถให้ประโยชน์มากข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาและแนวโน้มการปฏิบัติที่ดีที่เกิดขึ้นใหม่และพื้นที่ของถาวรความยากลำบากหรือความอ่อนแอและจะกลายเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการพัฒนานโยบายและคุณภาพการเพิ่มพูน หน่วยงานควรพิจารณา รวมถึงการวิจัยและการพัฒนาฟังก์ชันภายในกิจกรรมของพวกเขาเพื่อช่วยให้พวกเขาได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดจากงานของพวกเขา

สอออกเรสฟาส (Shokraiefard A. 2011: 3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษากรณีศึกษาในโรงเรียนวิศวกรรมของโบรสมหาวิทาลัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้พิจารณา "คุณภาพในระดับอุดมศึกษา" จากจุดที่แตกต่างกันในมุมมองของจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องกรณีศึกษาในโรงเรียนวิศวกรรมของโบรสมหาวิทาลัย เพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพเกณฑ์คุณภาพและความหมายในระดับอุดมศึกษาจะกล่าวถึง วิธีการปรับปรุงที่แตกต่างกันที่ได้รับการใช้ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพในระบบการศึกษาได้แก่ วงจร PDCA และ EFQM (ยุโรปมูลนิธิเพื่อการจัดการคุณภาพ) วิธีการเหล่านี้จะนำไปใช้ในโรงเรียนวิศวกรรมของโบรสมหาวิทาลัย เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคหลักใน

การปรับปรุงคุณภาพและมีบางส่วนที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ เพื่อที่จะให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในแผนกนี้

วรัลเสก และคณะ (Walasek; et al. 2011: 56-61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพของโครงการ e-learning ผ่านทางวิธีการ PDCA มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบที่ใช้ในการจัดการในโครงการ e-learning ของมหาวิทยาลัยเซนโตโค ซึ่งวิธีการที่เป็นระบบและถูกนำมาใช้ทั่วไปเพื่อให้มั่นใจในคุณภาพและความเป็นเนื้อเดียวกันของการดำเนินการของหลักสูตรออนไลน์ รูปแบบวงจร PDCA สำหรับการจัดการโครงการ e-learning ได้รับการนำเสนอ รูปแบบถูกนำมาใช้ประสบความสำเร็จในการวางแผนอธิบายสร้างดำเนินการและประเมินผลการเรียนในวิชา 28 สาย เอกสารการออกแบบให้สอดคล้องกับวงจรเดมมิง ซึ่งได้นำมาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงและตอบสนองความเกณฑ์ของมาตรฐานมหาวิทยาลัย

กลุ่มวิจัย GLAT (GIAT Research Group. 2012: 61-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบวงจร PDCA ใน T-learning และการประยุกต์ใช้แบบโต้ตอบของดิจิทัล TV โทรทัศน์ดิจิทัล (DTV) มีข้อดีสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา DTV จะนำเสนอเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับผู้ชมและเกี่ยวข้องกับ การการศึกษา, การสื่อสารโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตในสภาพแวดล้อมที่ไม่ซ้ำกัน เทคโนโลยีนี้จะช่วยให้การพัฒนาแพลตฟอร์มแบบโต้ตอบการศึกษาที่รู้จักกันเป็นแพลตฟอร์ม T-learning ปัจจุบันมีไม่กี่รุ่นที่ค่อนข้างที่อธิบายกระบวนการที่เกี่ยวข้องใน T-learning เป็นบทความนี้แสดงรูปแบบวงจรซึ่งจะนำเข้าสู่บัญชีความคิดเห็นของกระบวนการและข้อกำหนดอื่นๆ มันยังแสดงกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ T-learning มันอธิบาย PDCA — t-learning การนำเสนอรูปแบบ (PDCA คือ แผนทำตรวจสอบและการกระทำ) ที่ได้รับการดำเนินการในการสร้างต้นแบบของโมดูล (พื้นฐานเครือข่ายไร้สาย) บนพื้นที่ของการสื่อสารโทรคมนาคม โปรแกรมนี้ได้รับการทดสอบในโทรทัศน์ทั่วโลกดิจิทัล (DTTV หรือ DTT) ห้องปฏิบัติการ

อีลาสซี่ (Elassy N. 2013: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของนักเรียน การประกันคุณภาพระดับสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบทางทฤษฎีของการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการประกันคุณภาพของสถาบัน รูปแบบที่แนะนำในบทความนี้ได้รับการสร้างและพัฒนาจากการตรวจสอบที่สำคัญของวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจและกระบวนการประกันคุณภาพที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสาขาวิชา พบว่ารูปแบบทางทฤษฎีของการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการประกันคุณภาพสถาบันที่มีมิติประเภทและ 20 ชั้นจากกิจกรรมนักศึกษา มันแสดงให้เห็นค่านิยมของคำมีส่วนร่วมของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพที่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความสำคัญของการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขั้นตอนการประกันคุณภาพที่ได้รับการกล่าวถึง บทความให้ประสบการณ์ระหว่างประเทศบางอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในสถาบัน QAP ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่บ่งบอกว่าในรูปแบบทางทฤษฎี และพบว่ารูปแบบที่ครอบคลุมของการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่ช่วยให้ความเข้าใจอย่างเต็มรูปแบบของขอบเขตและลักษณะของ

กิจกรรมที่นักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเองเมื่อพวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพที่สถาบันการศึกษาของพวกเขา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้ประเมินคุณภาพภายในประเมินโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกประเมินโดยหน่วยงานภายนอกที่เป็นหน่วยงานกลาง ซึ่งวิธีการประเมินจะมีความคล้ายคลึงกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย แต่ในต่างประเทศจะเน้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการประเมินครู จะพบว่า มีการประกันคุณภาพการสอนของครู เพราะครูเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนมากที่สุดเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนมีความรู้เต็มและความเข้าใจของเรื่องที่สอน มีทักษะที่จำเป็นและประสบการณ์ในถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพให้กับนักเรียนในช่วงของการเรียนการสอนในบริบท และสามารถเข้าถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของตนเอง

การพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลายรูปแบบด้วยกัน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ
2. ระบบประเมินคุณภาพภายในสำหรับครูและผู้บริหารประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการเตรียมและพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ 2) ระบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของครู 3) ระบบนิเทศ วินิจฉัย กำกับกับการปฏิบัติงานของครู 4) ระบบพัฒนาครู และ 5) ระบบตอบแทนครู
3. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในขั้นตอน/กิจกรรมการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนและระดับสถานศึกษาที่เริ่มจาก
  - 1) การกำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา
  - 2) ระบุปัญหา เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา
  - 3) ร่วมวิเคราะห์และประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) เสริมสร้างจิตลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรแกนนำของสถานศึกษา 5) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการบริหาร การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลตามกรอบงานประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรของโรงเรียน 6) สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพในวงจรคุณภาพ PDCA ตามองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 7) นิเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา 8) ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ก่อนที่จะเสนอให้สถานศึกษาเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก

4. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ระบบย่อยคือ ระบบการบริหารคุณภาพ ระบบการจัดการคุณภาพ และระบบปฏิบัติการคุณภาพ

และมีการตรวจสอบรูปแบบโดยใช้หลักการประเมินมาตรฐาน 4 ด้าน 1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด สำหรับการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งระบบการประกันคุณภาพมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบมาตรฐาน เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษา ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการนำภาระงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่และมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของผู้เรียน มาจัดลำดับภาระของงานตามขั้นตอนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประมวลเป็นภาพรวม สามารถกำหนดกรอบของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดกรอบขั้นตอนของการประเมินโดยประยุกต์กับหลักในการบริหารตามกระบวนการ PDCA มีขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

ชั้นวางแผน (P) ประกอบด้วย

1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. วิเคราะห์บริบทระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี
4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ชั้นดำเนินการตามแผน (D) ประกอบด้วย

5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

ชั้นตรวจสอบคุณภาพ (C) ประกอบด้วย

6. ประเมินผลการปฏิบัติงานครั้งปีการศึกษา
7. ประเมินผลการทำงานสิ้นปีการศึกษา
8. รายงานผลประจำปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ชั้นปรับปรุงคุณภาพ (A) ประกอบด้วย

9. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยในการศึกษาค้างนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาในตอนที 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงศึกษากับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี และผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกสองในระดับดีหรือดีมาก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 37 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนทั้งหมด 125 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งหมด 370 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 330 คน จาก 33 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) จำนวน 40 คน จาก 4 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย สุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นโดยกำหนดร้อยละ 30 ของประชากร ได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนโรงเรียนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	1	1
กลาง	18	5
ใหญ่	42	12
ใหญ่พิเศษ	64	19
รวม	125	37

มีวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2 ศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้จากแบบสอบถามและจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสังเคราะห์ร่วมกัน และจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 2) แบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาสังเคราะห์เป็นร่างหลักการ ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมากำหนดกรอบประเด็น ในการสร้างแบบสอบถามในแต่ละประเด็น และเขียนข้อคำถามในแต่ละประเด็น แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิดถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ผ่านมา และแบบตรวจสอบรายการถามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีความสอดคล้องกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและอธิบายลักษณะการปฏิบัติ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในเรื่องการ

จัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาเรื่องภาษาและการสื่อความหมาย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไขตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ในเรื่องการใช้ภาษาและการสื่อความหมายของคำในข้อคำถามให้มีความกระชับขึ้นและเข้าใจง่าย และให้มีการวางกรอบคำถามโดยการกำหนดกรอบการตอบให้ครบทุกหัวข้อของการปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้ตรงประเด็น ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 จัดพิมพ์เป็นฉบับเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่าง

แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายในโรงเรียนว่ามีความสอดคล้องกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตอนที่ 1 สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1. ที่ผ่านมารองเรียนของท่านมีการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร (โปรดอธิบายอย่างละเอียด)

การเตรียมการ

.....
 .....

การวางแผน

.....
 .....

การดำเนินการ

.....
 .....

การประเมินผลการทำงาน

.....
 .....

การปรับปรุงคุณภาพ

.....
 .....

2. โรงเรียนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาครูหรือสนับสนุนให้ครูเข้าอบรม
 สัมมนา/พัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....
 .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระ
 การเรียนรู้

ท่านจะมีวิธีการในขั้นตอนต่อไปอย่างไร ในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
 มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานเพื่อการ
 ประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (โปรดอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบ)

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

.....
 .....

2. แบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ
 โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) ได้กำหนดเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของ
 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 กำหนดกรอบและประเด็นในการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 2) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนจะมีแบบสอบถามจำนวน 10 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการข้อมูลที่ครอบคลุม โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของการเข้าร่วมโครงการวิจัย

1.2.2 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

1.2.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อบันทึกวันและเวลาในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

2. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและแบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน พิจารณารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยนำผลการพิจารณามาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปทดลองใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มในการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละฉบับแล้วนำมาแจกแจงเพื่อหาความถี่ และสรุปเป็นประเด็น

1.2 นำประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสังเคราะห์และจัด

หมวดหมู่

1.3 นำประเด็นที่ได้จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มมาสรุปภาพอนาคตในทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด ในด้านของวิธีการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นปัญหาและอุปสรรค หรือแนวการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวโน้มของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การวิเคราะห์แบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์ดังนี้

2.1 นำข้อมูลในการประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินในประเด็นด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อยที่สุด

2.2 พิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองกับโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย มีวิธีดำเนินการดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. นำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม โดยมีระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่ ส.ค. 54 - ก.ย. 55 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ขั้นตอนการดำเนินงานทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอน	การดำเนินงาน	ช่วงดำเนินการ
1	ทำหนังสือขอความร่วมมือในการใช้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนทดลอง ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีให้ความร่วมมือ โดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้ประสานงาน	ส.ค. 54
2	ติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการในการสร้างความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการวิจัย และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยตลอดโครงการ	ก.ย. - ต.ค 54
3	โรงเรียนเริ่มดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	พ.ย. 54 - ก.ย. 55
4	ติดตามสังเกตการณ์ปฏิบัติงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งที่ 1 ก่อนการสอบกลางภาคเรียน 1/2555	ก.ค. 55
5	ติดตามสังเกตการณ์ปฏิบัติงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งที่ 2 ก่อนสอบปลายภาคเรียน 1/2555	ส.ค. 55
6	นำแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปเก็บข้อมูลกับบุคลากรภายในโรงเรียน	ก.ย. 55

2. ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ แบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ ขั้นตอน ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.3 เขียนรายการในการประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

1.4 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วตรวจสอบแบบประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามหลักของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย ปรับปรุงข้อคำถามที่ไม่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

1.5 จัดพิมพ์เป็นฉบับและนำไปให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาตอบแบบประเมิน หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่าง

แบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ มาก ← → น้อย				
		5	4	3	2	1
	ความเป็นประโยชน์					
01	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงาน					
02	รูปแบบการประกันคุณภาพมิได้เพิ่มภาระงาน					
	ความเป็นไปได้					
03	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
04	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไป					
	ความเหมาะสม					
05	รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
06	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
	ความถูกต้อง					
07	รายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง					
08	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยให้ทราบผลการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้					

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาหลังจากการปฏิบัติตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำแบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้ผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูในโรงเรียนประเมินผลการใช้รูปแบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากสิ้นภาคเรียนที่ 1/2555 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ก.ย. 55

การวิเคราะห์ ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทดลองใช้กับโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนเดียวกันกับการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. นำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนเดียวกันกับการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากทดลองการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเสร็จสิ้นแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ในการเก็บข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา

1.2 ร่างแบบการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มี 2 ฉบับ คือ รูปแบบการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคล และรูปแบบการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคล ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ประวัติ ส่วนที่ 2 หน้าที่รับผิดชอบ ส่วนที่ 3 ผลการปฏิบัติงาน และส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน

รูปแบบการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และส่วนที่ 2 ผลการปฏิบัติงาน

ในส่วนของผลการปฏิบัติงานทั้งรายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ พิจารณาจากมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เลือกเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูและผลที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553 มีทั้งหมด 15 มาตรฐาน มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้เรียนมีทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ

เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.3 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบแผนการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแบบแผนการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามหลักของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการใช้ภาษาและการสื่อความหมาย ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 จัดพิมพ์เป็นฉบับและนำไปใช้กับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ส่วน 4 ผลการดำเนินงาน

หน้าที่หลัก

วิชา	ชั้นปี	จำนวน นร.	จำนวนนักเรียน							
			0	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0
1.										
2.										

หน้าที่พิเศษ

โครงการ/กิจกรรม	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการบรรลุความสำเร็จ	หมายเหตุ
1.			
2			

ตารางสรุปผลการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
รวม	

ตัวอย่าง

รูปแบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

◆ จำนวนบุคลากร

ข้าราชการครู..... คน

พนักงานราชการ ..... คน

อัตราจ้าง ..... คน

รวม ..... คน

◆ จำนวนรายวิชาที่สอน

ลำดับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	ชั้นปี	จำนวน นักเรียน	ผู้สอน

ส่วน 2 ผลการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (2 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมาย ที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการ ดำเนินงาน	ค่า คะแนน ที่ได้	เอกสาร ประกอบ
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตร (2 คะแนน)					
2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวที่ ต่อผู้มีพระคุณ (1 คะแนน)					
2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่ แตกต่าง (1 คะแนน)					
2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

ตารางสรุปผลการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
รวม	

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ชี้แจงการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นก่อนเริ่มทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ครูและกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 1/2555
2. หลังจากทดลองการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเสร็จสิ้นแล้ว ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคล ในระยะครึ่งปีการศึกษาหลังจากจบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555
3. นำผลการดำเนินงานในมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเฉลี่ยเป็นค่าผลการดำเนินงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
4. นำผลการดำเนินงานเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวบรวม เพื่อให้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระยะครึ่งปีการศึกษาหลังจากจบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งผู้วิจัยติดตามเพื่อให้คุณภาพของการเขียนรายงานสมบูรณ์ดำเนินการในช่วง ก.ย. 55 และรวบรวมให้เป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการเดียวกันกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้เทียบกับผลการดำเนินงานในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้เรียนมีทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 7 ครู ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. นำผลของการประเมินตามมาตรฐานจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) มาเปรียบเทียบระหว่างค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้กับผลการดำเนินงาน เพื่อสรุปผลของการดำเนินงาน ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ถ้าผลการดำเนินงานสูงกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้แสดงว่ามีประสิทธิผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลอง

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

จากการวิเคราะห์เอกสารนำมาสังเคราะห์ ได้แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่

มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 8 ข้อ ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือในการบริหารคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นตามหลักการประกันคุณภาพและตามกฎกระทรวงฯ ที่สามารถทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ขับเคลื่อนอย่างมีระบบและมีคุณภาพในแต่ละรอบปีการศึกษาก็คือ วงจร PDCA (plan-do-check-act) เพราะระบบคุณภาพคือ การกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนา และการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (plan=p) การควบคุมคุณภาพ คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (do=d) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (check=c) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพก็ตรงกับขั้นการปฏิบัติ (act=a) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นความเชื่อมโยงได้ดังนี้

ตาราง 10 สรุปความเชื่อมโยงของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร

หลักการของการประกันคุณภาพ	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553	วงจรคุณภาพ PDCA
1. การควบคุมคุณภาพเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน	1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา	1. การวางแผน (P) คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้
	2. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	
	3. จัดระบบบริหารสารสนเทศ	
	4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2. ดำเนินการตามแผน (D) คือ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด	5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	3. ตรวจสอบคุณภาพ (C) คือ การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน
3. การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา	6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	
	7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	4. ปรับปรุงคุณภาพ (A) คือ การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพ

1.2 สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการส่งแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 29 แห่ง จาก 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.88 แบ่งเป็นผู้อำนวยการ 29 คน หัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 29 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 232 คน และเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม

(Focus Group Interview) จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 33 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งหมด 330 คน ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สอบถามจากผู้อำนวยการและหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 29 คน ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. การดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านมา

การเตรียมการ สรุปได้ว่า ในแต่ละรอบปีการศึกษาสถานศึกษาจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละมาตรฐาน และจะมีการให้ความรู้ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนโดยการจัดอบรมเชิงวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้

การวางแผน สรุปได้ว่า เมื่อสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการในการดูแลรับผิดชอบแต่ละมาตรฐานแล้วนั้น จะมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีการจัดทำแผนการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการกำหนดโครงการให้สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การดำเนินการตามแผน สรุปได้ว่า เมื่อมีการวางแผนการดำเนินงานแล้ว แต่ละคนจะปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาที่วางไว้ มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน

การตรวจสอบคุณภาพ สรุปได้ว่า สถานศึกษาบางแห่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมิน แต่สถานศึกษาบางแห่งให้คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินผลการจัดการศึกษาของครู และมีบางโรงเรียนไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ใช้ระบบสายบังคับบัญชาในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยให้ครูทุกคนประเมินผลการปฏิบัติงานรายงานต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้รายงานต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

การปรับปรุงคุณภาพ สรุปได้ว่า สถานศึกษาจะมีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมในแต่ละปี มาวิเคราะห์และปรับปรุงในปีต่อไป แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นโครงการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกปี

2. การส่งเสริม พัฒนาครูหรือสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมสัมมนาพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน

จากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า ผู้บริหารมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวิธีดังนี้ มีการจัดอบรมโดยการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ หรือส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะมีการทำแผนพัฒนาอบรมสัมมนาครูก่อนเปิดภาคเรียนหรือบางแห่งให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วมีการตรวจสอบ นิเทศการจัดทำแผนให้มีความถูกต้องสมบูรณ์

3. การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของคุณ

จากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 96.97 พบว่า โรงเรียนมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของคุณ โดยมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของคุณภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งจะประเมินโดยนักเรียนประเมินการสอนของคุณ และหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้ประเมินครูในกลุ่มสาระและตรวจสอบและรายงานให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้ตรวจและรายงานผลให้ผู้อำนวยการ

4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของคุณ

จากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของคุณ สามารถสรุปได้ 3 วิธี ดังนี้

4.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จัดประชุมและรับรายงานจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นผู้อำนวยการจะเป็นผู้นิเทศ ติดตาม จากการประชุมครูอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4.2 มีการนิเทศโดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 จัดให้มีการนิเทศภายใน 3 ระดับ คือ เพื่อนครูนิเทศ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้นิเทศ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการนิเทศ

5. การสอบทานการประเมินผลการเรียนรู้ของคุณ

จากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการสอบทานการประเมินผลการเรียนรู้ของคุณ สามารถสรุปได้ 3 วิธี ดังนี้

5.1 มีการวิเคราะห์ข้อสอบของคุณในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้ติดตามและรายงานผล

5.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้จับคู่กันสอบทานการให้คะแนนและการตัดเกรด

5.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้และการตัดเกรดของคุณในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นหัวหน้างานวัดผลตรวจสอบผลการตัดเกรดอีกครั้ง

6. การนำผลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผลการปฏิบัติงานของคุณไปส่งเสริมหรือพัฒนาครูแต่ละคน

จากแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า โรงเรียนมีการนำผลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผลการปฏิบัติงานของคุณไปส่งเสริมหรือพัฒนาครูแต่ละคน โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สรุปผลการนิเทศให้กับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเพื่อให้ครูมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองแล้วนำผลการนิเทศไปประเมินครู โดยการชี้แจงในการประชุมครู และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เน้นย้ำในการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำผลนิเทศมาหาข้อบกพร่องของคุณเพื่อจัดอบรมพัฒนาครู

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

จากผลการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังพบว่า ในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านมา นั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งจะเริ่มจากการแต่งตั้งหัวหน้างานประกันคุณภาพให้เป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปัญหาที่พบคือ ส่วนใหญ่จะไม่มีผู้รับผิดชอบหัวหน้างานประกันคุณภาพ เนื่องจากจะมองว่าเป็นการเพิ่มภาระงานจากงานประจำและจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งโรงเรียนประกอบกับยังไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพเท่าที่ควรจึงทำให้เป็นงานที่ค่อนข้างลำบากและยุ่งยาก จากนั้นจะมีการแบ่งผู้ดูแลรับผิดชอบแต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดโดยแบ่งไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บางครั้งในการแบ่งอาจจะสอดคล้องกับงานประจำที่รับผิดชอบแต่บางครั้งก็อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับงานประจำเนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้มีเพียง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่มาตรฐานและตัวชี้วัดมีจำนวนมากกว่าจำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ เมื่อมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดให้แต่ละคนเป็นผู้ดูแลงานทั้งโรงเรียน ทำให้ผู้ที่ไม่ถูกแต่งตั้งไม่มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบเพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ส่วนผู้ที่ถูกแต่งตั้งทำให้เกิดความไม่สมยอมเนื่องจากการเพิ่มภาระงานให้กับตนเอง ดังนั้นทำให้การประกันคุณภาพในสถานศึกษาเกิดความไม่ต่อเนื่องเพราะเนื่องจากจะต้องเปลี่ยนผู้รับผิดชอบเป็นประจำหรือหาผู้รับผิดชอบไม่ได้ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกแยกส่วนจากการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สรุปได้ว่า ในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศนั้น ควรศึกษาเอกสารและเกณฑ์การประเมินในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อาจจะเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และจากนั้นให้ทุกกลุ่มงาน/กลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในกรอบสาม

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการกำหนดงาน/โครงการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จากนั้นดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ

การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ครูทุกคนตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองและรายงานต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบและรายงานผลต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการตรวจสอบและรายงานต่อผู้อำนวยการ สิ้นปีการศึกษาจัดทำ SAR และมีการประเมินคุณภาพภายใน

การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สรุปได้ว่า ให้มีระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ครูทุกคนตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองและรายงานต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจสอบและรายงานผลต่อรองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการตรวจสอบและรายงานต่อผู้อำนวยการ แล้วมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดประเมินภายในโดยสลับกันในหน่วยงานของโรงเรียนและจากบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น สพม. เป็นต้น

การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่า การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์ผลการประเมินการปฏิบัติงานแล้ว นำผลมาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการวางแผนเป็นแผนระยะยาวอาจจะเป็นแผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี

1.3 จัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ โดยผนวกให้เป็นการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน ตามหลักการที่ว่า 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ในการบริหารการจัดการอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ วงจร PDCA ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 จึงได้ รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) มี 9 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 11 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง)

ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	เครื่องมือ
การวางแผน (P) 1. แต่งตั้ง คณะทำงานใน ระดับ สถานศึกษาและ ระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้	1. ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับบุคลากรภายใน โรงเรียน 2. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ โดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	มี.ค.	
2. วิเคราะห์ บริบทระดับ สถานศึกษาและ ระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้	1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันในการทบทวนและกำหนด วิสัยทัศน์และทิศทางของโรงเรียน 2. ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในปี การศึกษาที่ผ่านมา เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย ที่ควรพัฒนาและ ส่งเสริม 3. ร่วมกันวิเคราะห์บริบทระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ โดยใช้หลักการ SWOT Analysis 4. ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ของโรงเรียนและแผนพัฒนา สถานศึกษาระยะ 5 ปี	มี.ค.	1. แบบ วิเคราะห์ SWOT Analysis 2. แบบ แผน ยุทธศาสตร์
3. กำหนด จุดเน้น/ เป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาในแต่ ละปี	1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดจุดเน้น/เป้าหมายใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีระดับสถานศึกษา 2. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน แต่ละปีในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีผลผลักดัน เป้าหมายของสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายเพิ่มเติมในส่วน ของงานประจำที่ต้องพัฒนา 2. จัดทำเอกสาร คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา	มี.ค. – เม.ย.	1. แบบ แผน ปฏิบัติการ ประจำปี

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	เครื่องมือ
4. วางแผน ดำเนินการในแต่ละปีในระดับ สถานศึกษาและ ระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละปีให้สอดคล้องกับจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 2. กำหนดเป้าหมายระดับบุคคลโดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ พัฒนางานประจำของครูแต่ละคน และงานที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ 3. จัดทำและเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตามแผนปฏิบัติการประจำปี 	มี.ค. – เม.ย.	1. แผนปฏิบัติการ ประจำปี ระดับกลุ่ม สาระการ เรียนรู้
เห็นการตาม แผน (D) 5. ดำเนินการ ตามแผนปฏิบัติการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติของสถานศึกษาที่วางไว้ 2. เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ 	พ.ค. – ก.พ.	1. รายงาน ผลการ ดำเนินงาน 2. แบบ บันทึกผล การสอนใน แผนการ สอน
ตรวจสอบ คุณภาพ (C) 6. ประเมินผล การปฏิบัติงาน ประจำปีการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูแต่ละคนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ครั้งปีการศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย 2. กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ครั้งปีการศึกษา 3. มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 	ก.ย.	1. รูปแบบ รายงานการ ประเมิน ตนเอง (SAR)

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	เครื่องมือ
7. ประเมินผลการทำงานสิ้นปีการศึกษา	1. ครูแต่ละคนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) สิ้นปีการศึกษา 2. กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มรายงานการประเมินตนเอง (SAR) สิ้นปีการศึกษา 3. สถานศึกษารายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปี	ก.พ.	1. รูปแบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR)
8. รายงานผลประจำปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. รายงานผลประจำปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	ก.พ	1. รูปแบบรายงานประจำปี
ปรับปรุงคุณภาพ (A) 9. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป	1. นำผลการประเมินงานตามโครงการ/กิจกรรม มาวิเคราะห์และปรับปรุงในปีต่อไป	มี.ค.	1. แบบวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการประจำปี

จากตาราง 11 สรุปได้ว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) มี 9 ขั้นตอน มีกระบวนการตามวงจร PDCA ดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน (P) ประกอบด้วย 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการตามแผน (D) ประกอบด้วย 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบคุณภาพ (C) ประกอบด้วย 6) ประเมินผลการทำงานประจำปีการศึกษา 7) ประเมินผลการทำงานสิ้นปีการศึกษา 8) รายงานผลประจำปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนปรับปรุงคุณภาพ (A) 9) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป และขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามวงจร PDCA และแต่ละวงจรเป็นกระบวนการที่บุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องร่วมกันปฏิบัติในแต่ละปีการศึกษา

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินในประเด็นด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน ได้ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ตาราง 12 ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1. ขั้นตอนในรูปแบบ 9 ขั้นตอน ได้แก่						
1.1 แต่งตั้งคณะทำงานใน ระดับสถานศึกษาและระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.2 วิเคราะห์บริบทระดับ สถานศึกษาและระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้	4.78	0.67	มากที่สุด	4.78	0.67	มากที่สุด
1.3 กำหนดจุดเน้น/ เป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.4 วางแผนดำเนินการใน แต่ละปีในระดับสถานศึกษา และระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.5 ดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการ	4.78	0.67	มากที่สุด	4.78	0.67	มากที่สุด
1.6 ประเมินผลการ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ปฏิบัติงานครึ่งปีการศึกษา						
1.7 ประเมินผลการทำงาน สิ้นปีการศึกษา	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.8 รายงานผลประจำปีใน ระดับสถานศึกษาและระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.9 ปรับปรุงคุณภาพและ วางแผนในปีต่อไป	4.78	0.67	มากที่สุด	4.78	0.67	มากที่สุด
2. วิธีดำเนินการในแต่ละ ขั้นตอน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
3. ช่วงระยะเวลาในการ ดำเนินการในแต่ละขั้นตอน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
4. เครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
รวม	4.84	0.15	มากที่สุด	4.56	0.12	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 ขั้นตอน วิธีการดำเนินการในแต่ละประเด็น ช่วงระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84) และความเป็นไปได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 13 ผลการประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความชัดเจนและความง่ายต่อการนำไปใช้

รายการประเมิน	ความชัดเจน			ความง่ายต่อการนำไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1. ขั้นตอนในรูปแบบ 9 ขั้นตอน ได้แก่						
1.1 แต่งตั้งคณะทำงานใน ระดับสถานศึกษาและระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความชัดเจน			ความง่ายต่อการนำไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1.2 วิเคราะห์บริบทระดับ สถานศึกษาและระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
1.3 กำหนดจุดเน้น/ เป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
1.4 วางแผนดำเนินการใน แต่ละปีในระดับสถานศึกษา และระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
1.5 ดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการ	4.44	0.53	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
1.6 ประเมินผลการ ปฏิบัติงานครึ่งปีการศึกษา	4.22	0.44	มาก	4.00	0.71	มาก
1.7 ประเมินผลการทำงาน สิ้นปีการศึกษา	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
1.8 รายงานผลประจำปีใน ระดับสถานศึกษาและระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
1.9 ปรับปรุงคุณภาพและ วางแผนในปีต่อไป	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
2. วิธีดำเนินการในแต่ละ ขั้นตอน	4.44	0.53	มาก	4.44	0.53	มาก
3. ช่วงระยะเวลาในการ ดำเนินการในแต่ละขั้นตอน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
4. เครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.44	0.53	มาก
รวม	4.59	0.02	มากที่สุด	4.57	0.06	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) และขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการปฏิบัติงานครึ่งปีการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.22) มีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก ส่วนในขั้นตอนอื่นมีความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด
 วิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) มีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก ช่วงระยะเวลา
 ในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65) และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน
 แต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65) มีความชัดเจนในระดับมากที่สุด

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการปฏิบัติงานครั้งปีการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 4.00) มีความง่ายต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนในขั้นตอนอื่นมีความง่ายต่อการนำไปใช้ใน
 ระดับมากที่สุด วิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) และเครื่องมือในการเก็บ
 รวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) มีความง่ายต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก
 ส่วนช่วงระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) มีความง่ายต่อการ
 นำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ มีข้อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ตาราง 14 ประเด็นแก้ไขรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอน	ประเด็นแก้ไข
การวางแผน (P) 1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับสถานศึกษาและ ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ขอข่าย ของงานควรแต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ โดยการมุ่งเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจงใน ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น 2. ต้องมีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้กับบุคลากรทุกคนภายในสถานศึกษา
2. วิเคราะห์บริบทระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้	1. การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ขอข่าย ของงานควรวิเคราะห์บริบทมุ่งเน้นเนื้อหา เฉพาะเจาะจงในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น 2. ควรร่วมกันกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 5 ปี

ตาราง 14 (ต่อ)

ขั้นตอน	ประเด็นแก้ไข
3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	1. การกำหนดจุดเน้นและเป้าหมายของงานควรมุ่งเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจงในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น
4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีควรมุ่งเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจงในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น 2. พัฒนารฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพให้ครอบคลุมฐานข้อมูลระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระดับสถานศึกษา
ดำเนินการตามแผน (D)	
5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	1. ต้องมีการกำกับติดตาม นิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง
ตรวจสอบคุณภาพ (C)	
6. ประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา	1. รวมขั้นตอนที่ 6 และ 7 เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีทั้งการประเมินการปฏิบัติงานในครึ่งปีการศึกษาและสิ้นปีการศึกษา เป็นสองวงรอบ 2. ให้มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
7. ประเมินผลการทำงานสิ้นปีการศึกษา	2. ควรรวมกับขั้นตอนที่ 6
8. รายงานผลประจำปีในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. การรายงานผลประจำปีควรมุ่งเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจงในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น ดังนั้นมุ่งเน้นการรายงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตาราง 14 (ต่อ)

ขั้นตอน	ประเด็นแก้ไข
<p>ปรับปรุงคุณภาพ (A)</p> <p>9. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป</p>	<p>1. เพิ่มกระบวนการจัดสัมมนาผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้นำทิศทางการพัฒนางานในปีต่อไป บนพื้นฐานของผลการประเมินตามมาตรฐานการจัดการศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. กำหนดรายการโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากการสัมมนาผู้เกี่ยวข้อง</p>

จากตาราง 14 ได้ประเด็นการแก้ไขมาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญสรุปในภาพรวมว่า ควรรวมขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นขั้นตอนเดียวกันแต่ประเมินสองครั้งตอนกลางปีการศึกษาและสิ้นปีการศึกษาและขอบข่ายของงานควรมุ่งเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจงในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น จึงได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย

การวางแผน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย

การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบคุณภาพ (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย

การปรับปรุงคุณภาพ (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

มีเหตุผลและความเห็นประกอบในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ตาราง 15 เหตุผลและความเห็นประกอบในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอน	เหตุผล/ความเห็นประกอบ
<p>ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ</p> <p>1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>การแต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนการดำเนินงานทั้งหมดจะเป็นหน้าที่ของครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนตามปกติ เมื่อสิ้นปีการศึกษาส่งข้อมูลรายงานมายังผู้รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้อาจจะแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือครูท่านอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและบริบทของแต่ละโรงเรียน</p>
<p>2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>ในการวิเคราะห์บริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้กลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นได้ทราบถึงสภาพบริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้ว่ายังมีจุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค อย่างไรบ้าง แล้วนำมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนในทิศทางเดียวกันทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้และสอดคล้องกับสถานศึกษา</p>
<p>3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี</p>	<p>เมื่อทราบถึงสภาพบริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา ให้นำมากำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี ว่าในแต่ละปีนั้นจะพัฒนาผู้เรียนในด้านเนื้อหาสาระและทักษะใดบ้าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและเป็นเป้าหมายเดียวกันในการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p>
<p>4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>เมื่อมีการกำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีแล้ว กลุ่มสาระการเรียนรู้นำจุดเน้น/เป้าหมายมาวางแผนดำเนินการว่าในแต่ละปีจะมีการจัดการเรียนการสอนระดับรายบุคคลในแต่ละรายวิชาอย่างไร โดยมีการจัดกิจกรรม/โครงการเสริมอะไรบ้าง</p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ขั้นตอน	เหตุผล/ความเห็นประกอบ
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ 5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	ในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้แล้ว ยังต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ถ้ามีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต้องมีการประเมินผลของการจัดโครงการ/กิจกรรมนั้นๆ ด้วย ในการจัดการเรียนการสอนก็ต้องมีการประเมินผลผู้เรียน บันทึกหลังการสอนเป็นระยะๆ ด้วย
6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน	การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ให้รายงานสองระยะคือ ครึ่งปีการศึกษา นำผลมาปรับปรุงพัฒนาในภาคเรียนถัดไป และรายงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในปีการศึกษาถัดไป โดยใช้มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเลือกเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและใช้เกณฑ์การประเมินแบบเดียวกันกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสามารถใช้เป็นการประเมินการประกันคุณภาพในสถานศึกษาได้เลยโดยไม่ต้องมาทำการประเมินใหม่ เป็นการลดขั้นตอนและลดภาระงานของครูผู้สอน
ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน 7. รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	เมื่อสิ้นปีการศึกษาครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำ SAR ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองซึ่งเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของตนเองในแต่ละปีการศึกษา รายงานให้คณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวบรวมข้อมูลของครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดทำเป็น SAR ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเมื่อทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันก็จะได้เป็น SAR ของสถานศึกษา โดยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและเป็นการทำงานตามปกติ
8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป	จากการรายงาน SAR ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานตลอดทั้งปีการศึกษาว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง ก็นำมาปรับปรุงคุณภาพและวางแผนการปฏิบัติงานในปีต่อไป

สามารถเปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษากับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังตาราง 15

ตาราง 16 เปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษา กฎกระทรวงฯ กับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการของการประกันคุณภาพ	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553	หลัก PDCA	รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
การควบคุมคุณภาพ	1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา	การวางแผน (P)	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ 1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
	2. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา		2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
	3. จัดระบบบริหารสารสนเทศ		3. กำหนดจุดเน้นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี
	4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา		4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
การตรวจสอบคุณภาพ	5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ตรวจสอบคุณภาพ (C)	5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
	6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา		6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน
การประเมินคุณภาพ	7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	ปรับปรุงคุณภาพ (A)	ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน 7. รายงานผลประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
	8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง		8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

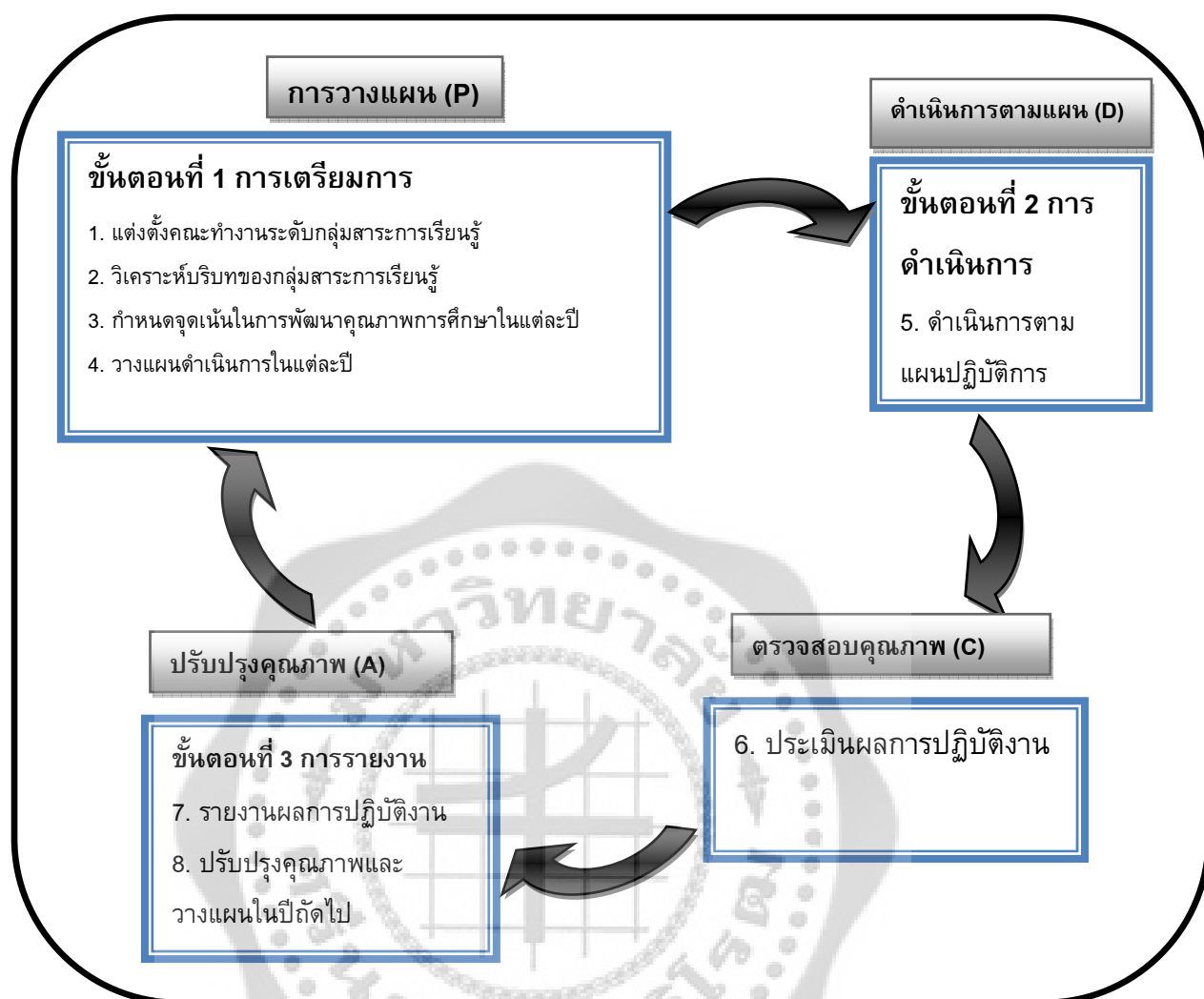
จากตาราง 16 สรุปได้ว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพและตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 ดังนี้ การควบคุมคุณภาพสอดคล้องตามกฎกระทรวงฯ ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) จัดทำ

แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3) จัดระบบบริหารสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย การวางแผน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบคุณภาพสอดคล้องตามกฎกระทรวงฯ ประกอบด้วย 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพ (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินคุณภาพสอดคล้องตามกฎกระทรวงฯ ประกอบด้วย 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย การปรับปรุงคุณภาพ (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ขั้นตอน มีการขับเคลื่อนในแต่ละวงรอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 9 การขับเคลื่อนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในแต่ละขั้นตอนมี รายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

ตาราง 17 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลัก PDCA	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ
ขั้นตอนที่ 1 การ เตรียมการ การ วางแผน (P)	1. แต่งตั้ง คณะทำงาน ในระดับกลุ่ม สาระการ เรียนรู้	1. ประชุมชี้แจง สร้างความตระหนัก ความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน โดยการ เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาในการขับเคลื่อนการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล จากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาจจะแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือครูท่านอื่นในกลุ่มสาระการ เรียนรู้และสามารถแต่งตั้งได้มากกว่าหนึ่งคนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและ บริบทของแต่ละโรงเรียน
	2. วิเคราะห์ บริบทระดับ กลุ่มสาระการ เรียนรู้	1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันในการทบทวนวิสัยทัศน์และทิศทางของ โรงเรียน 2. ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย ที่ควรพัฒนาและส่งเสริม 3. ร่วมกันวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้หลักการ SWOT Analysis 4. ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาและแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาระยะ 5 ปี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน
	3. กำหนด จุดเน้นในการ พัฒนา คุณภาพ การศึกษาใน แต่ละปี	1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในแต่ละปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ โดยมีส่วนผลักดันเป้าหมายของสถานศึกษาและกำหนด เป้าหมายเพิ่มเติมในส่วนของงานประจำที่ต้องพัฒนา 3. จัดทำเอกสาร คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ตาราง 17 (ต่อ)

หลัก PDCA	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ
	4. วางแผน ดำเนินการใน แต่ละปี	1. แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละปีให้ สอดคล้องกับจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาในแต่ละปี 2. กำหนดเป้าหมายระดับบุคคลโดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ พัฒนางานประจำของครูแต่ละคน และงานที่ได้รับมอบหมายเป็น พิเศษ 3. จัดทำและเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตามแผนปฏิบัติการประจำปี
ขั้นตอนที่ 2 การ ดำเนินการ ดำเนินการ ตามแผน (D)	5. ดำเนินการ ตาม แผนปฏิบัติ การ	1. ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่วางไว้ 2. จัดให้มีการกำกับติดตาม นิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพในระดับกลุ่มสาระอย่างต่อเนื่อง 3. เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ซึ่งต้องมีการเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ถ้ามีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต้องมีการ ประเมินผลของการจัดโครงการ/กิจกรรมนั้นๆ ด้วย ในการจัดการเรียนการ สอนก็ต้องมีการประเมินผลผู้เรียน บันทึกลงหลังการสอนเป็นระยะๆ ด้วย

ตาราง 17 (ต่อ)

หลัก PDCA	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ
ตรวจสอบ คุณภาพ (C)	6. ประเมินผล การ ปฏิบัติงาน	<p>1. ศึกษามาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เลือกลงเฉพาะ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู ใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและใช้เกณฑ์การประเมินเดียวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>2. ครูแต่ละคนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานในข้อ 1 ของ ครั้งปีการศึกษาตามที่ได้รับมอบหมายส่งข้อมูลให้กับคณะทำงานระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวม</p> <p>3. คณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำผลการดำเนินงานของครูในกลุ่ม สาระการเรียนรู้มารวมเป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ครั้งปีการศึกษา</p> <p>4. มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>5. นำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งปี การศึกษาหลัง</p> <p>6. ครูแต่ละคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม รายงานการประเมินตนเอง (SAR) สิ้นปีการศึกษา</p> <p>7. ครูแต่ละคนรายงานการปฏิบัติงานเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่ม สาระเรียนรู้รวบรวมและรายงานต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการรวบรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอต่อผู้อำนวยการ</p>
ขั้นตอนที่ 3 การ รายงาน ปรับปรุง คุณภาพ (A)	7. รายงานผล การ ปฏิบัติงาน	<p>เมื่อสิ้นปีการศึกษาครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำ SAR ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของตนเองซึ่งเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของตนเองในแต่ละ ปีการศึกษา รายงานให้คณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวบรวม ข้อมูลของครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดทำเป็น SAR ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ และเมื่อทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันก็จะได้เป็น SAR ของ สถานศึกษา โดยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและเป็นการทำงาน ตามปกติ</p>
	8. ปรับปรุง คุณภาพและ วางแผนในปี ต่อไป	<p>1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ผลการ ปฏิบัติงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา</p> <p>2. นำผลการประเมินงานตามโครงการ/กิจกรรม มาปรับปรุงในปีการศึกษา ถัดไป</p>

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแผนการดำเนินงานในแต่ละรอบปี ดังนี้

ตาราง 18 แผนการดำเนินงานของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละรอบปีการศึกษา

ขั้นตอน	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ												
1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	↔											
4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ												
5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ		←										→
6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน		↔			→			←				→
ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน												
7. รายงานผลประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้											↔	→
8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป												↔

จากตาราง 18 สรุปได้ว่า ในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ จะต้องมีการดำเนินการให้เสร็จสิ้นในช่วงปิดภาคเรียนคือ ช่วงเดือน เม.ย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ ต่อจากนั้นเริ่มดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ จะเริ่มตั้งแต่เดือน พ.ค ถึง ก.พ ของปีถัดไป ซึ่งจะประกอบไปด้วยสองภาคเรียน และจะมีการประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละภาคเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในภาคเรียนถัดไป และนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในปีการศึกษาถัดไป ด้วย ส่วนในขั้นตอนที่ 3 การรายงาน จะรายงานเมื่อสิ้นปีการศึกษาในช่วงเดือน ก.พ – มี.ค และนำไปปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไปในช่วงเดือน มี.ค ก็จะสิ้นสุดวงรอบหนึ่งปีการศึกษา

ในปีการศึกษาถัดไปก็จะขึ้นวงรอบใหม่ ซึ่งจะเป็นกระบวนการบริหารคุณภาพและมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง

จากการทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื้อหาประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) วิธีดำเนินการและเครื่องมือในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน (ภาคผนวก ง)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลอง

นำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย โดยมีระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่ ส.ค. 54 - ก.ย. 55 มีขั้นตอนการดำเนินงานและผลจากการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนี้

ตาราง 19 ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอน	จุดประสงค์	ผลการดำเนินงาน	ช่วง ดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้น เตรียมการ การวางแผนการ ปฏิบัติงาน (P) 1.แต่งตั้งคณะทำงาน ในระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้</p>	<p>เพื่อให้บุคลากรภายใน โรงเรียนได้เกิดความ ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา</p>	<p>1. มีการติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการในการสร้างความเข้าใจในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการ ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการวิจัย และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้เชิญ วิทยากร ดร.คมศร วงษ์รักษา ดำเนินการสร้างควม เข้าใจครั้งที่หนึ่งเมื่อวันที่ 27 ก.ย. 54 ให้กับหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในการ ประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประจำสัปดาห์และ ครั้งที่สองให้กับครูทั้งโรงเรียนเมื่อวันที่ 7 ต.ค. 54</p> <p>2. ดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ขั้นตอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ สังเกตการณ์และคอยให้คำปรึกษาเป็นระยะ</p> <p>3. หลังจากมีการจัดประชุมชี้แจงให้กับครูในโรงเรียน รับทราบแล้ว รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการร่างคำสั่ง แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดย ให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบในการ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศและเป็นผู้ประสานงานใน การประกันคุณภาพภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>ส.ค.- ต.ค 54</p> <p>พ.ย. 54</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดประสงค์	ผลการดำเนินงาน	ช่วง ดำเนินการ
2. วิเคราะห์บริบท ระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้	เพื่อให้ครูในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้วิเคราะห์ บริบทและกำหนด	แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดประชุมกลุ่มสาระการ เรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนจะมีการประชุมกลุ่มสาระการ เรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน โดยแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้ได้มีการวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ว่ามีจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค อะไรบ้าง นำมากำหนดจุดเน้นเป้าหมายในการ พัฒนาการศึกษาในแต่ละปีให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาสถานศึกษา	ธ.ค. 54 – ก.พ. 55
3. กำหนดจุดเน้น/ เป้าหมายในการ พัฒนาการศึกษาใน แต่ละปี	จุดเน้นเป้าหมายของ กลุ่มสาระการเรียนรู้		
4. วางแผนดำเนินการ ในแต่ละปีในระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้	เพื่อให้ครูในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้วางแผน ดำเนินการในปีการศึกษา 2555	แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดประชุมกลุ่มสาระการ เรียนรู้สัปดาห์ละครั้ง เพื่อวางแผนดำเนินการในปี การศึกษา 2555 ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ว่าจะมี การจัดการเรียนการสอน จัดโครงการ/กิจกรรม อะไรบ้าง จากนั้นแบ่งความรับผิดชอบให้ครูแต่ละคน รับผิดชอบงานประจำและงานพิเศษ	มี.ค.–เม.ย 55
ขั้นตอนที่ 2 การ ดำเนินการตาม แผน (D) 5. ดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการ	เพื่อให้ครูแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ดำเนินการ ตามแผนที่วางไว้	ครูแต่ละคนได้ดำเนินการตามแผนดำเนินการในแต่ละ ปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยผนวกเข้า กับการทำงานประจำ และเก็บรวบรวมข้อมูลการ ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้เป็นระยะ ถ้ามีการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมมีการประเมินผลของการจัด โครงการ/กิจกรรมนั้นๆ ด้วย ในการจัดการเรียนการ สอนมีการประเมินผลผู้เรียนและบันทึกหลังการสอน เป็นระยะๆ ผู้วิจัยได้ติดตามสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนการสอบกลางภาคเรียนที่หนึ่ง และก่อนสอบปลายภาคเรียนที่หนึ่ง	พ.ค.–ส.ค. 55

ตาราง 19 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดประสงค์	ผลการดำเนินงาน	ช่วงดำเนินการ
<p>การตรวจสอบประเมินผล (C)</p> <p>6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน</p>	<p>เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผลงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้รูปแบบในขั้นที่ 5 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในทอม 1/2555 จึงประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นภาคเรียน 1/2555 ครูทุกคนประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบรูปแบบรายงานการประเมินตนเองรายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และเป็นผู้วางระบบในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้กับโรงเรียน คือ ให้ครูแต่ละคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งรายงานการประเมินตนเองให้กับคณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรวบรวมให้เป็นรายงานการประเมินตนเองระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายงานให้กับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน</p>	<p>ส.ค. 55</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 การรายงานการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)</p> <p>7. รายงานผลประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>เพื่อให้ครูและกลุ่มสาระการเรียนรู้เขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)</p>	<p>ครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ส่งให้คณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งในโรงเรียนได้แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมและสรุปเป็นภาพรวมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ยังได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรายงานต่อให้กับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการ</p>	<p>ส.ค. 55</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดประสงค์	ผลการดำเนินงาน	ช่วง ดำเนินการ
8 ปรับปรุงคุณภาพ และวางแผนในปี ถัดไป	เพื่อให้ครูในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ นำผลการ ประเมินการปฏิบัติงานมา ปรับปรุงและพัฒนางาน ในภาคเรียนถัดไป	เนื่องด้วยมีข้อจำกัดในด้านเวลา ผู้วิจัยจึงใช้ผลการ ดำเนินงานของสัปดาห์เรียนที่ 1/2555 ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สรุปผลการ ดำเนินงานตลอดภาคเรียน ปัญหา อุปสรรค และ เตรียมวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนสอนในภาค เรียนถัดไป	ก.ย. 55

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาหลังทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียน
ลาดปลาเค้าพิทยาคม เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้วิจัยประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ก.ย. 55 โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้าน
ความถูกต้องผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ
การเรียนรู้ และครู จำนวน 85 คน จากบุคลากรทั้งหมด 106 คน คิดเป็นร้อยละ 80.19 ผลการศึกษา
ประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ความเป็นประโยชน์				
1	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงาน	4.28	0.45	มาก
2	รูปแบบการประกันคุณภาพมิได้เพิ่มภาระงาน	3.81	0.39	มาก
3	รูปแบบการประกันคุณภาพส่งเสริมการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา	3.84	0.48	มาก
4	รูปแบบการประกันคุณภาพสะท้อนให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนอย่างชัดเจน	4.26	0.79	มาก
5	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยพัฒนาให้ท่านมีทักษะในการประเมิน	4.24	0.43	มาก
6	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยให้ท่านมีความชัดเจนในการดำเนินการ	4.02	0.67	มาก
ความเป็นไปได้				
7	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.20	0.99	มาก
8	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไป	4.32	0.47	มาก
9	ผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพจะมีความคุ้มค่า ทั้งในด้านงบประมาณและเวลา	4.19	0.39	มาก
ความเหมาะสม				
10	รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.86	0.47	มาก
11	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3.86	0.47	มาก
12	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.05	0.65	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ความถูกต้อง				
13	รายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการ เรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง	4.32	0.47	มาก
14	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยให้ทราบผลการ ปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้และครูในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	4.13	0.70	มาก
15	รูปแบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นมีความ ถูกต้องโดยไม่ขัดกับหลักทฤษฎีทางการประกัน คุณภาพการศึกษา	3.86	0.47	มาก
16	สารสนเทศที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบการ ประกันคุณภาพมีความครอบคลุมเพียงพอต่อการ นำไปใช้ตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ บริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.86	0.47	มาก
17	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความครอบคลุมตาม ภารกิจของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้ กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	3.86	0.47	มาก

จากตาราง 20 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในราย
ด้านปรากฏว่า ในด้านความเป็นประโยชน์มีประโยชน์ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบ
การประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) ด้านความ
เป็นไปได้มีความเป็นไปได้ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพ
สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32)
ด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกัน
คุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05)
ด้านความถูกต้องมีความถูกต้องในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรายงานการประเมินตนเอง
ของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ
4.32)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. ควรทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความตระหนักของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังทดลองกับโรงเรียนเดียวกันกับการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 1/2555 โดยให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายงานการประเมินตนเองมายังผู้รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้และรวบรวมให้เป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งวัดจากกรณีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ซึ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้มีทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด เป็นดังนี้

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญู กตเวทีต่อผู้มีพระคุณ 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง และ 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีผลการดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 21 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	75.00	81.25
2. ภาษาต่างประเทศ	72.50	81.25
3. คณิตศาสตร์	72.50	77.50
4. ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี	76.25	82.50
5. วิทยาศาสตร์	81.75	85.00
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	82.50	87.50
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	55.00	68.75
8. ศิลปะ	80.00	88.75

จากตาราง 21 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 2 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในมาตรฐานนี้ โดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีการจัดโครงการเสริมสร้างบุคลิกแห่งการเรียนรู้ เช่น จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาภาษาไทย จัดป้ายนิเทศเสริมความรู้ภาษาไทย กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ แข่งขันแต่งคำประพันธ์ ประกวดคัดลายมือ แข่งขันพูดสุนทรพจน์ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนรักความเป็นไทย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อยู่อย่างพอเพียง มีความเอื้ออาทรผู้อื่น และกตัญญูกตเวที กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีการจัดกิจกรรมทำเนียบคนเก่ง แข่งขันคิดเลขเร็ว ประกวดภาพคณิตศิลป์ ชิงแชมป์มหากฮอส เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีการจัดโครงการเสริมภาษาพัฒนาคุณธรรม กลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการเปิดสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียง พระพุทธศาสนาและเศรษฐศาสตร์ครอบครัว และมีการจัดโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมประกวดมารยาทไทย กิจกรรมสร้างเสริมเติมบุญ เชิญวิทยากรมาอบรมคุณธรรม และกิจกรรมเรียนและสอบธรรมะศึกษา เป็นต้น

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ รอบตัว 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน และ 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน มีผลการดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 22 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	78.75	85.25
2. ภาษาต่างประเทศ	65.00	75.00
3. คณิตศาสตร์	71.25	76.25
4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	76.25	81.25
5. วิทยาศาสตร์	77.50	83.75
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	87.50	90.00
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	60.00	70.00
8. ศิลปะ	85.00	86.25

จาดตาราง 22 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 3 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน

มาตรฐานนี้ โดยครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอ่านหนังสือ บทความ และให้มีการทำรายงาน โครงการ ซึ่งนักเรียนต้องมีการทำงานเป็นทีมและมีการค้นคว้า จากสมุดเพิ่มเติม เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศมีการจัดโครงการพัฒนาทักษะและเสริมสร้าง ประสบการณ์ทางภาษา ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ Picture Dictation กิจกรรมแข่งขัน Crossword กิจกรรมอ่านข่าวภาษาอังกฤษ กิจกรรม Spelling Bee และกิจกรรมสัปดาห์ภาษา สัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีการจัดโครงการเสริมสร้างบุคคล แห่งการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในกิจกรรมเส้นทางสู่ประชาธิปไตยและกิจกรรม เปิดโลกการเรียนรู้ เพื่อเป็นการเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เป็นต้น

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 4.1 สรุปความคิด จากสิ่งที่อ่าน ฟังและดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหา โดยมีเหตุผลประกอบ 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ มีผลการ ดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 23 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผลของ 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	71.25	77.50
2. ภาษาต่างประเทศ	62.50	71.25
3. คณิตศาสตร์	67.50	72.50
4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	76.25	81.25
5. วิทยาศาสตร์	76.00	80.00
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	80.00	85.00
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	55.00	63.75
8. ศิลปะ	80.00	86.25

จากตาราง 23 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 4 สูงกว่า เป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน มาตรฐานนี้ โดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอ่านหนังสือ บทความ และให้มีการทำรายงาน โครงการ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีการจัดกิจกรรม แข่งขันตอบปัญหาภาษาไทย กิจกรรมคนเก่งภาษาไทย และส่งเสริมนักเรียนเข้าร่วมแข่งขัน ภาษาไทยกับสถาบันอื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีการสอนแบบใช้โครงการคณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น ทำเนียบคนเก่ง แข่งขันคิดเลขเร็ว กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีการจัด โครงการคุณธรรมนำความรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง ในกิจกรรมการเรียนและสอบธรรมะศึกษา และ กิจกรรมเชิดวิทยากรอบรมคุณธรรม เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการคิดให้สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ 5.2 ผลการ ประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ และ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ มีผลการ ดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 24 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	65.00	72.50
2. ภาษาต่างประเทศ	50.00	60.00
3. คณิตศาสตร์	71.25	76.25
4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	76.25	81.25
5. วิทยาศาสตร์	74.00	78.25
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	82.50	86.88
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	62.50	71.25
8. ศิลปะ	85.00	93.75

จากตาราง 24 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 5 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในมาตรฐานนี้ โดยครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้ มีการสอนซ่อมเสริม และทางโรงเรียนได้มีการจัดการสอบ Pre O-NET เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการสอบอยู่สม่ำเสมอ และมีการประเมินความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน และมีการจัดโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ มีผลการดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 25 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	72.50	80.75
2. ภาษาต่างประเทศ	58.75	71.25
3. คณิตศาสตร์	76.25	81.25
4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	78.75	83.75
5. วิทยาศาสตร์	75.25	78.75
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	87.5	91.88
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	57.50	67.50
8. ศิลปะ	80.00	95.00

จากตาราง 25 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 6 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในมาตรฐานนี้ โดยครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอ่านหนังสือ บทความ และให้มีการทำรายงาน โครงการ ซึ่งนักเรียนต้องมีการทำงานเป็นทีม มีการจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมเพิ่มเติม เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีการให้ความรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต โดยจัดโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีการจัดกิจกรรมนิทรรศการวันการงานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานด้วยความภาคภูมิใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ในมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งหมด 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 7.5 ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา และ 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมาย เต็มเวลา เต็มความสามารถ มีผลการดำเนินงานรวมทุกบ่งชี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 26 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 7 ครอบคลุมปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. ภาษาไทย	76.67	83.33
2. ภาษาต่างประเทศ	61.11	73.33
3. คณิตศาสตร์	80.00	85.00
4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	78.33	82.22
5. วิทยาศาสตร์	77.44	82.11
6. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	88.89	93.61
7. สุขศึกษาและพลศึกษา	63.33	73.33
8. ศิลปะ	80.00	93.33

จากตาราง 26 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 6 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในมาตรฐานนี้ โดยครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ มีการวัดผลและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการส่งเสริมศักยภาพครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีการจัดส่งครูไปเข้าร่วมประชุมอบรม และสัมมนา อย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากนี้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมตามบริบทของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีการนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพภายในและวิจัยในชั้นเรียนและกิจกรรมศึกษาดูงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สพม. 2 และศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนในฝัน ทำให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะในวิชาเอกตลอดเวลา โดยมีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 1/2555 ซึ่งวัดจากการมีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ซึ่ง มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 6 มาตรฐาน นั้นจะเห็น ได้ว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของต้นสังกัดได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ และจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้พบว่าในการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในแต่ละมาตรฐานนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดโครงการ/ กิจกรรมสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นระบบ ชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียน การสอน มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ แสดงว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ใช้วิธีวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บริบทของสถานศึกษา จึงแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2 ศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อนำมาจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทำการศึกษากับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี และผ่านการ

ประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองในระดับดีหรือดีมาก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 37 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนทั้งหมด 125 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งหมด 370 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 330 คน จาก 33 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) จำนวน 40 คน จาก 4 โรงเรียน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย

1.3 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสังเคราะห์ร่วมกัน และจัดทำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำร่างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) เครื่องมือในการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการของการดำเนินการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษาและอธิบายลักษณะการปฏิบัติ และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 2) เครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินในประเด็นด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ แล้วนำผลการพิจารณามาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปทดลองใช้

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย โดยมีระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่ ส.ค. 54 - ก.ย. 55 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ความเหมาะสมกับสถานศึกษา ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง ได้ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในตอนี่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด โดยให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระในระยะเวลาครั้งปีการศึกษาหลังจากจบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ในมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา ทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ
ล ะ ะ มี
เจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ โดยผนวกให้เป็นการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน ตามหลักการที่ว่า 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ในการบริหารการจัดการอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ วงจร PDCA ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 จึงได้ รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) นำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า วิธีการดำเนินการในแต่ละประเด็น ช่วงระยะเวลาในการ

ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84) ความเป็นไปได้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) ความชัดเจน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) และความง่ายต่อการนำไปใช้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยได้พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย

การวางแผน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย

การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

การตรวจสอบคุณภาพ (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย

การปรับปรุงคุณภาพ (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาหลังทดลองใช้รูปแบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 แห่ง ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม โดยมี ระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่ ส.ค. 54 - ก.ย. 55 เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้วิจัยประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ก.ย. 55 โดยใช้แบบ ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความ เป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรภายใน สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู ผลปรากฏว่า รูปแบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านปรากฏว่า ในด้านความเป็นประโยชน์มี ประโยชน์ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการ ปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) ด้านความเป็นไปได้อีกมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและ ชับซ้อนจนเกินไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมใน ระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ

กำกับ ติดตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) ด้านความถูกต้องมีความถูกต้องในระดับมาก ทุกประเด็น โดยประเด็นรายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. ควรทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความตระหนักของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 1/2555 โดยให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายงานการประเมินตนเองมายังผู้รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้และรวบรวมให้เป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งวัดจากการมีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ซึ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้มีทั้งหมด 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผลปรากฏว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ และจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้พบว่า ในการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นระบบ ชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ แสดงว่า

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งข้อค้นพบมีหลายประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประยุกต์กับหลักในการบริหารตามกระบวนการ PDCA ทำให้ได้วิธีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบคุณภาพ (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย การปรับปรุงคุณภาพ (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการตามสำนักงานคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) คือ 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักการที่ผนวกกับการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน และสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 ที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ทำให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่เพียงแค่ฝ่ายประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือเพียงแต่ผู้บริหาร แต่ถ้าครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการประกันคุณภาพทุกคนมารวมกันผลสำเร็จจะเกิดเป็นความสำเร็จระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และความสำเร็จของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันจะเป็นความสำเร็จในระดับสถานศึกษา นอกจากนี้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ยังลดการทำงานซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการทำงานเป็นระบบในทุกรอบปี เริ่มจากครูมีการวางระบบ PDCA ในการทำงานของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีการวางระบบ PDCA ในการทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาก็มีระบบ PDCA ที่เกิดจากการทำงานของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด การประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ก็สามารถประเมินได้ทุกช่วงเวลา ไม่จำเป็นต้องทำเพื่อเตรียมรับการประเมิน และผู้บริหารสถานศึกษายังสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และครูเป็นรายบุคคลได้โดยไม่จำเป็นต้องให้ครูจัดเตรียมเอกสารในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านปรากฏว่า ในด้านความเป็นประโยชน์มีประโยชน์ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) ด้านความเป็นไปได้มีความเป็นไปได้ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) ด้านความถูกต้องมีความถูกต้องในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ได้ยึดหลักกระบวนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้มีการทำงานเป็นระบบในทุกรอบปีการศึกษา และยังทำให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ลดการทำงานซ้ำซ้อน เริ่มจากครูมีการวางระบบ PDCA ในการทำงานของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีการวางระบบ PDCA ในการทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาก็มีระบบ PDCA ที่เกิดจากการทำงานของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช (2543) ที่ได้ทำการวิจัยและพัฒนา

ระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา ผลการวิจัยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการประเมินผลภายใน ผลจากการพัฒนาประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการวางแผนและปฏิบัติ ระบบข้อมูลและประมวล ระบบการตรวจสอบการประเมิน ระบบการรายงานผลการประเมิน และระบบการใช้ผลการประเมิน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับขั้นตอนการทำงานตามวงจร PDCA ซึ่งทำให้การประเมินผลภายในเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ การออกแบบมีระบบ มีพื้นฐานแนวคิดที่ทำให้การประเมินได้มาตรฐาน 4 ประการ คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง และอยู่บนรากฐานของการประเมินที่เกิดจากการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานอย่างต่อเนื่อง การทำงานด้วยความเข้าใจและการทำงานเพื่อมุ่งนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งวัดจากการมีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัดสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการขับเคลื่อนตามวงจรคุณภาพ PDCA ครบถ้วนทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545: 12) ที่กล่าวไว้ว่า ระบบคุณภาพคือ การกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนา และการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (plan=p) การควบคุมคุณภาพ คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (do=d) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (check=c) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพก็ตรงกับขั้นการปฏิบัติ (act=a) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นระบบชัดเจนมากขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ระดับสถานศึกษา

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ครูทุกคนศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความตระหนักกับครูทุกคนว่าการปฏิบัติหน้าที่อย่างประกันคุณภาพนั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อผู้เรียนอย่างไร โดยเน้นให้ครูเข้าใจว่าการประกันคุณภาพคือ การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของครูที่ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่เน้นสร้างความเป็นระบบในการปฏิบัติที่มีการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพของตนเองอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมีการระบุข้อมูลในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ก่อนการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จากข้อมูลในอดีตว่า มีปัญหาอะไรบ้างที่ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนไม่บรรลุเป้าหมาย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของผู้เรียน คุณภาพและความพอเพียงของครูผู้สอน ความพร้อมของอุปกรณ์การสอน ความเหมาะสมของอาคารสถานที่ งบประมาณที่ได้รับรวมทั้งหลักสูตรที่ใช้ แล้วจัดเรียงลำดับความสำเร็จของปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากผลการประกันคุณภาพภายในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำไปพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

4. ระหว่างการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนกำกับ ติดตาม และดำเนินการตามแผนร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วจัดการประชุมให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้รายงานผลการปฏิบัติตามแผนที่ผ่านมา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในช่วงถัดไปให้บรรลุเป้าหมาย

ระดับต้นสังกัด

ต้นสังกัดควรมอบหมายศึกษานิเทศก์ให้เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนิเทศการสอน การประเมินการสอน และการนำผลไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการนำผลจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปร เช่น ขนาดโรงเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนครู วุฒิการศึกษาของครู อายุ ครู วิถีฐานะของครู วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา เป็นต้น ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544ก). ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนว
การดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ..... (2544ข). เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน : แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยการพิมพ์.
- จำรัส นองมาก. (2546). การประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. เป็นเรื่องน่ากลัวจริงหรือ?
รวมบทความ สมศ. ปี 2544 – 2546.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมิน
และการประกัน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี คอมมิวนิวเคชั่น.
- น้ำอ้อย เดชจ้อย. (2551). การประเมินสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐมเขต 2. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (วิทยาการการประเมิน). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนม์ชกรณ วรอินทร์. (2549). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประเมินแบบเสริมพลัง. ปรินญาณิพนธ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาคริต ชมชื่น (2546). การวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกัน
คุณภาพศึกษาภายในสถานศึกษา. บทสรุปงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สมศ. (ปี 2545 - 2547). สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). พิมพ์ครั้งที่ 2. พริกหวานกราฟฟิคการพิมพ์.
ทศนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่
2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ป.ป.). การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ.
<http://www.watpon.com/boonchom/development.pdf>. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2553
- บรรจง จันทมาศ. (2539). ระบบการบริหารงานคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2544). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: คำสมัย.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2539). เอกสารสรุปการบรรยายเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา. โรงแรมแกรนด์วิว อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 23- 25 ธันวาคม 2539.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์ (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2(4). 2-15.
- วันชัย ศิริชนะ. (2539). นโยบายและแนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาจากนโยบายสู่แนวปฏิบัติ. บรรยายในวันที่ 12 ธันวาคม 2539.
- วาสนา แสงงาม. (2542). รูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปัตตานี. ปรินูญานิพนธ์. มหาวิทยาลัยสงขลานคริน.
- วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. (2547). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 47-มีนาคม 48. หน้า 89-103.
- วีระพล บดีรัฐ. (2543). PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ประชาชน จำกัด.
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. (2547). Practical PDCA : แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซท์.
- สงบ ลักษณะ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารข้าราชการครู. 18 สิงหาคม – กันยายน 2541. หน้า 2-5.
- สามารถ สืบสำราญ. (2545). การศึกษาการปฏิบัติและปัญหาการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ต้นแบบการประเมินภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา.
- สุนทร โสทธิพันธ์. (2541). “ การประกันคุณภาพการสร้างบัณฑิต ” , แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. 2 มีนาคม 2541. หน้า 49-54.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2539). การศึกษา ทำไมคุณภาพ. วารสารข้าราชการครู. 13 (ธันวาคม 2539)
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี. วี.ที.ซี.คอม มิวนิเคชั่น.
- (2545). การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบประเมินผลภายใน. ผลงานวิจัยด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับเลือกให้นำเสนอในงานสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ 3 ปี สมศ. วันที่ 14 – 15 พฤศจิกายน 2546 ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

- (2549). บทที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมิน : วิธีวิทยาและเครื่องมือประเมิน. การประเมินอภิमान: วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (มปป.) **“PDCA”**. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2553. จาก http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=42.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 10**. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). “การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดนนทบุรี” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2553. จาก <http://www.stou.ac.th/offices/ord/New/download/r282.pdf>.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). **ประกันคุณภาพการศึกษา หลักการ แนวคิด และกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา**. วารสารปฏิรูปการศึกษา. 1 (16-31 มกราคม 2542) 27-45.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). “การดำเนินงานของ สมศ. ในอนาคต” **สรุปการบรรยายพิเศษ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2544** ใน รวบรวมบทความการบรรยายพิเศษในรอบ 1 ปี. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (องค์กรมหาชน)
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). **โมเดลและการสร้างโมเดล**. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา. 9(2). 50-69.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543ก). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- (2543ข). **รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนากระบวนการประเมินภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **ชุดฝึกปฏิบัติการ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชุมนมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- (2554ก). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- (2554ข). **กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554**. ประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2554. จาก <http://bet.obec.go.th/eqa/images/2011/notice160654.pdf>.

- (2554ค). การจักระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- (2554ง). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.
- (2555). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติและมโนทัศน์ของผู้เกี่ยวข้อง : การวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research). กรุงเทพฯ: โฉมิตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). คู่มือปฏิบัติงานของโรงเรียนเรื่องการประเมินคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546). รายงานวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์.
- (2545). แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เล่ม 1. ชุดเสริมประสบการณ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2543). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- (2552). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “ครอบรอบ 9 ปี สมศ.” วันศุกร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องเจ้าพระยา อาคารชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หอประชุมกองทัพเรือ.
- (2550). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ: บริษัท จุดทอง จำกัด
- (2548). มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษา รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553)
- (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับ 2)พ.ศ. 2545.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สหายบล็อกและพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อุดม พุ่มจันทร์. (2549). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. ปรินซ์. วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดลคืออะไร. วารสารวิชาการ. มีนาคม., 22-25.
- Craft A. (1991). **Quality Assurance in Higher Education**. Proceeding of an International Conference Hong Kong. London.
- Elassy N. (2013). **A model of Student Involvement in the Quality Assurance System at Institutional Level**. Quality Assurance in Education. 21(2).
- Eisner, E. (1976). **Education Connoisseurship and Criticism : Their Form and Functions in Educational Evaluation**. Journal of Aesthetic Education.
- European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2009). **Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area**. Helsinki. 3rd edition.
- Ishikawa K. (2009). **Management Resources**. Retrieved December 25, 2109, from <http://www.skymark.com/resources/leaders/ishikawa.asp>.
- GLAT Research Group. (2010). **CYCLE OF PDCA T-LEARNING MODEL AND ITS APPLICATION ON INTERACTIVE DIGITAL TV**. Dyna Journal. 79 (173).
- Glenda C. Rakes, Brenda T. Gulledge, Thomas A. Rakes. (2006). **Quality Assurance in Teacher Education: Warranty Programs**. National Forum of Teacher Education Journal-Electronic. 16. 1-2.
- Gordon, Shcila C. (1980). **Structuring an Internal Evaluation Process**. Journal of Cooperative Education. 16(3). 47-54.
- Harman G. (1996). **Quality Assurance for Higher education: Developing and managing quality assurance for higher education systems and institutions in Asia and the Pacific**. Bangkok. UNESCO.
- Keeves J.P. (1998). **Models and Model Building. Educational Research**. Methodology and Measurement: An Internation Handbook. Oxford: Pergamon Press. 559-565.
- Miller R.L., Sahn D.E. (1999). **Built-in Evaluation Systems for Supplementary Feeding Programmes Why and How**. Retrieved December 25, 2109, from <http://www.unupbooks/80473e/Eop.htm>.

- Miron, A. S., A. C. Gomez, F. G. Camacho, E. M. Grima, and Y. Chisti. (1998).
Comparative evaluation of compact photobioreactors for large-scale monoculture of microalgae. *Journal of Biotechnology.* 70: 249-270.
- Pang Sun Keung, Nicholas. (2000). **Performance Indicators and Quality Assurance.** *Education Journal.* V28 N2: 137-155.
- Rudd, P. and Davies, D (2000). **Evaluating School Self – Evaluation.** Retrieved December 25, 2109, from <http://nfer.ac.uk/conferences/schoolimp.htm>
- SaferPak. (2009). **Plan Do Study Act.** Retrieved December 25, 2109, from <http://www.saferpak.com/pdsa.htm>.
- Seto M., Peter J. (2007). **Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Term and Definitions.** UNESCO.
- Shokraiefard A. (2011). **Continuous Quality Improvement in Higher Education A case study in Engineering School of Boras University.** Master of Science with a Major in Quality and Environmental Management. University of Boras. Sweden.
- Smith, R. H., and Others. (1980). **Measurement : Making Organization Perform.** New York: Macmillan.
- Stella, Antony, Gnanam, A. (2004). **Quality Assurance in Distance Education: The Challenges to Be Addressed.** *Higher Education.* The International Journal of Higher Education and Educational Planning. 47(2): p143-160.
- The Canadian Information Centre for International Credentials. (No date). **Quality Assurance Practices for Postsecondary Institutions in Canada.** Retrieved Mach 5, 2110, from <http://www.cicic.ca/510/fact-sheet-no-5.canada#top>.
- Walasek T.A, Kucharczyk Z., Morawska D. (2011). **Assuring quality of an e-learning project through the PDCA approach.** *International Scientific Journal.* 48(1).
- .....

แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและ
ความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระ

การเรียนรู้

(สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน)

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายในโรงเรียนว่ามีความสอดคล้องกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อสอบถามความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามจาก สมศ. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

1. โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

☐ เล็ก (น้อยกว่า 301 คน)	☐ กลาง (301 – 1,000 คน)
☐ ใหญ่ (1,001 – 2,700 คน)	☐ ใหญ่พิเศษ (2,700 คนขึ้นไป)
2. ท่านมีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียน ..... ปี

ตอนที่ 1 สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1. ที่ผ่านมารองเรียนของท่านมีการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร (โปรดอธิบายอย่างละเอียด)

การเตรียมการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การวางแผน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การดำเนินการ

.....

.....

.....

การประเมินผลการทำงาน

.....

.....

.....

การปรับปรุงคุณภาพ

.....

.....

.....

2. โรงเรียนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาครูหรือสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมสัมมนา/พัฒนาตนเอง
ในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....

.....

.....

3. โรงเรียนมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของคุณหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....

.....

.....

4. โรงเรียนมีการนิเทศ/กำกับติดตาม/ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูทุกคนหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....

.....

.....

5. โรงเรียนมีการสอบทานการประเมินผลการเรียนรู้ของครู เช่น การสอบทานแบบทดสอบหรือวิธีการประเมินผลการเรียนของครู การวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบ การสอบทานการให้ระดับหรือการตัดเกรดของครูหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....

.....

.....

6. โรงเรียนมีการนำผลจากการนิเทศ/กำกับติดตาม/การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูไปส่งเสริมหรือพัฒนาครูแต่ละคนหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

มี การดำเนินการ คือ

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ท่านจะมีวิธีการในขั้นต่อไปอย่างไร ในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (โปรดอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบ)

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

.....

.....

.....

2. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

4. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

5. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

รายงานการประเมินตนเอง

ประจำปีการศึกษา.....

ตอนที่ 1 ประวัติ

นาย/นาง/นางสาว..... อายุ.....ปี อายุการทำงาน
..... ปี

ตำแหน่ง.....กลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

โรงเรียน.....สังกัด

.....

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี.....

ปริญญาโท.....

ปริญญาเอก.....

อื่น ๆ (ถ้ามี)

การศึกษาดูงาน/อบรม

1. ....

2. ....

3. ....

รางวัลที่เคยได้รับ

1. ....

2. ....

3. ....

ตอนที่ 2 หน้าที่ได้รับผิดชอบ

หน้าที่หลัก

- การสอนวิชาที่สอน วิชา..... ชั้น.....
 จำนวนนักเรียน..... คน
 วิชา..... ชั้น..... จำนวนนักเรียน..... คน
 วิชา..... ชั้น..... จำนวนนักเรียน..... คน

หน้าที่พิเศษ

1. ....
2. ....
3. ....

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2 คะแนน)	ร้อยละ 80		ร้อยละ 85	1.70	
2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ (1 คะแนน)					
2.3 ยอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (1 คะแนน)					
2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

.....

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ รอบตัว (2 คะแนน)					
3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม (1 คะแนน)					
3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน (1 คะแนน)					
3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และนำเสนอผลงาน (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
4.1 สรุปความคิดจากสื่อที่อ่าน ฟังและดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง (2 คะแนน)					
4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง (1 คะแนน)					
4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ (1 คะแนน)					
4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ (2 คะแนน)					
5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ (2 คะแนน)					
6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง (1 คะแนน)					
6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (1 คะแนน)					
6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (1 คะแนน)					
7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (1 คะแนน)					
7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา (2 คะแนน)					
7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ (1 คะแนน)					

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
7.5 ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (1 คะแนน)					
7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค (1 คะแนน)					
7.7 ครูมีการศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน (1 คะแนน)					
7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา (1 คะแนน)					
7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลาเต็มความสามารถ					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

.....

ตอนที่ 4 ผลการดำเนินงาน

หน้าที่หลัก

วิชา	ชั้นปี	จำนวน นร.	จำนวนนักเรียน							
			0	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0
1.										
2.										
3.										

หน้าที่พิเศษ

โครงการ/กิจกรรม	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการบรรลุความสำเร็จ	หมายเหตุ
1.			
2.			
3.			

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร(5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)	
รวม	

วิเคราะห์บริบท

จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	อุปสรรค

ผู้รายงาน

(.....)

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

ผู้รับรองรายงาน

(.....)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

.....

(.....)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

รายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้.....

ประจำปีการศึกษา.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

◆ จำนวนบุคลากร

ข้าราชการครู..... คน

พนักงานราชการ ..... คน

อัตราจ้าง ..... คน

รวม ..... คน

◆ จำนวนรายวิชาที่สอน

ลำดับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	ชั้นปี	จำนวน นักเรียน	ผู้สอน

◆ แผนการปฏิบัติประจำปี.....

.....

ส่วนที่ 2 ผลการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2 คะแนน)	ร้อยละ 80		ร้อยละ 85	1.70	
2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ (1 คะแนน)					
2.3 ยอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (1 คะแนน)					
2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

.....

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ รอบตัว (2 คะแนน)					
3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม (1 คะแนน)					
3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน (1 คะแนน)					
3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และนำเสนอผลงาน (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
4.1 สรุปความคิดจากสื่อที่อ่าน ฟังและดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง (2 คะแนน)					
4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหา ด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง (1 คะแนน)					
4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ (1 คะแนน)					
4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ (2 คะแนน)					
5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ (2 คะแนน)					
6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง (1 คะแนน)					
6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (1 คะแนน)					
6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ (1 คะแนน)					
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (1 คะแนน)					
7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (1 คะแนน)					
7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสติปัญญา (2 คะแนน)					
7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ (1 คะแนน)					

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
7.5 ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (1 คะแนน)					
7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค (1 คะแนน)					
7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน (1 คะแนน)					
7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา (1 คะแนน)					
7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ					
		รวม			

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร(5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)	
มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)	
รวม	

วิเคราะห์บริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปัจจัยภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้	
จุดแข็ง	จุดอ่อน
ปัจจัยภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้	
โอกาส	อุปสรรค

ผู้รายงาน

.....

(.....)

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....)

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

(.....)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ มาก ← → น้อย				
		5	4	3	2	1
	ความเป็นประโยชน์					
1	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงาน					
2	รูปแบบการประกันคุณภาพมิได้เพิ่มภาระงาน					
3	รูปแบบการประกันคุณภาพส่งเสริมการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา					
4	รูปแบบการประกันคุณภาพสะท้อนให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนอย่างชัดเจน					
5	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยพัฒนาให้ท่านมีทักษะในการประเมิน					
6	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยให้ท่านมีความชัดเจนในการดำเนินการ					
	ความเป็นไปได้					
7	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
8	รูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไป					
9	ผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพจะมีความคุ้มค่า ทั้งในด้านงบประมาณและเวลา					
	ความเหมาะสม					
10	รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีความสอดคล้องและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
11	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
12	รูปแบบการประกันคุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับติดตาม					
	ความถูกต้อง					
13	รายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับ การปฏิบัติงานจริง					
14	รูปแบบการประกันคุณภาพช่วยให้ทราบผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม					

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. นาวาตรีหญิง ดร.กิตติยา เอ็ฟฟานส
2. นางทิพย์ นิลนพคุณ
3. ดร.กฤตยาภานต์ โตพิทักษ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. นาวาตรีหญิง ดร.กิตติยา เอ็ฟฟานส
2. นางทิพย์ นิลนพคุณ
3. ดร.กฤตยาภานต์ โตพิทักษ์
4. รศ.ดร.สุพักตร์ พิบูลย์
5. ดร.ดิเรก พรสีมา
6. รศ.อรุณี วิริยะจิตรา
7. นายชื่น ฤทธิวงศ์
8. นายศรัณย์ บัวทองเรือง
9. นายนคร สอนสุข

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและเก็บข้อมูลวิจัยจากสถานศึกษา

ที่ ศธ 0519.12/58 7-8

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑) ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นาวาตรีหญิง ดร.กิตติยา เอ็ฟฟานส

เนื่องด้วย นางสาวศศิธร บัวทอง นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการทดสอบและวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสม และ อาจารย์ ดร.คมสร วงษ์รักษา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการ ปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ รูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวศศิธร บัวทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084-707-3729

ที่ ศธ 0519.12/5883

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๖ ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสารวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวศศิธร บัวทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการทดสอบและวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มแข็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สกลโกสม และ อาจารย์ ดร.คมสร วงษ์รักษา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอสัมภาษณ์ท่าน และ หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เกี่ยวกับเรื่อง สภาพการปฏิบัติ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถาน ศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศศิธร บัวทอง ได้เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันศิริวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084-707-3729

โรงเรียนนทรธรพาราม
 เลขที่รับ.....
 ชั้นเวลา.....
 วันที่.....เดือน.....ปี.ศ.๒๕.....

ที่ ศธ 0519.12/1684

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ มีนาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนทรธรพาราม

เนื่องด้วย นางสาวศศิธร บัวทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมี อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มแข็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศตโกสุม และ อาจารย์ ดร.คมสร วงษ์รักษา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ท่านผู้อำนวยการ / หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คอบแบบสอบถามการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศศิธร บัวทอง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

สมอ ผู้อำนวยการโรงเรียนนทรธรพาราม

ขอแสดงความนับถือ

๑. เพื่อ ทราบ พิจารณาสั่งการ

๒. เห็นควรขอ

- กลุ่มบริหารวิชาการ
- กลุ่มบริหารงานบุคคล
- กลุ่มบริหารงบประมาณ
- กลุ่มบริหารทั่วไป
- .....

(Signature)
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
 ๒๑ มี.ค. ๕๔

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย - ทกม

- นางสมใจ ๒๑ มี.ค. ๕๔
 ๒๑ มี.ค. ๕๔

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

หมายเลขโทร ๐๖-๒๖๔๙-๕๐๖๗

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-380-0663, 084-707-3729

ที่ ศธ 0519.12/3479

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 พฤษภาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม

เนื่องด้วย นางสาวศศิธร บัวทอง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการทดสอบและวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม และ อาจารย์ ดร.กมลสร วงษ์รักษา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ โรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2554

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศศิธร บัวทอง ได้เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084-707-3729

ภาคผนวก
คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของปฏิญญานិพนธ์

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้ เป็นรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อชี้แจงกระบวนการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์กับสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปบริหารจัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

นางสาวศศิธร บัวทอง

นิสิตปริญญาเอก สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมาและความสำคัญ	261
รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	264
วิธีดำเนินการ	268
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ	268
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ	274
ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน	283
เอกสารอ้างอิง	284

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ในการปฏิรูปการศึกษาประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดสาระไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาดังกล่าวไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 5) ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี และตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาที่ยึดหลักสากลว่า การประกันคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา และสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจบริหารไปยังระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน เป้าหมายของการประเมินคุณภาพนั้นไม่ใช่เพื่อการลงโทษแต่เป็นเครื่องสะท้อนให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็นการประกันเพื่อผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องตระหนักถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ.

ในระยะต่อมาหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มมีความเข้าใจและมีความตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น หน่วยงานในส่วนกลาง หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่กำกับดูแลในพื้นที่หลายแห่งได้ดำเนินการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น จัดทำโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จัดทำคู่มือพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ และพัฒนาให้สถานศึกษามีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น เพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ซึ่ง สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกเริ่มในปี พ.ศ. 2543 - 2548 ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้ในการประเมินตนเองและปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพ อีกทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อการประเมินเพื่อเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน (Amicable Assessment Model) ใช้มาตรฐานในการประเมิน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ โดยกำหนดระดับคุณภาพการประเมินระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐานเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี พอใช้ และปรับปรุง จากนั้นได้สรุปเป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเสนอต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักของการจัดการศึกษาที่ต้องได้ “คุณภาพ” และก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง องค์กรก็ตามการประเมินรอบนี้ไม่มีการตัดสินผลว่ารับรองหรือไม่รับรองมาตรฐาน การพิจารณาค่าบ่งชี้ความสำเร็จระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐาน พิจารณาจากคำร้อยละเฉลี่ยความสำเร็จในภาพรวมของสถานศึกษา

ผลจากการดำเนินการประเมินภายนอกรอบแรกของ สมศ. ได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่ สมศ. จะดำเนินการต่อไปประเด็นที่เป็นข้อวิพากษ์ เช่น ระบบการประเมินของต่างประเทศไม่เหมาะกับประเทศไทย ครูใช้เวลาไปทำเรื่องการประกันคุณภาพจนไม่มีเวลาสอนนักเรียน เป็นต้น จากข้อวิพากษ์ดังกล่าวพบว่า มีสถานศึกษาที่ทำตัวอย่างการประกันคุณภาพที่ผิดๆ คือการแยกส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาออกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเอกสาร จัดแฟ้มเพื่อเตรียมให้ผู้ประเมินมาตรวจสอบจัดทำโดยครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพซึ่งไม่เป็นตามวัฒนธรรมของการพัฒนางานที่เกิดจากการปฏิบัติจริง (จรัส นองมาก. 2546: 58-59) ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองเริ่มในปี พ.ศ. 2549 - 2553 ใช้มาตรฐานในการประเมิน 14 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ และกำหนดให้มีระดับการประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับต้องปรับปรุง เมื่อประเมินแล้วจะมีการประกาศให้มีการรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการประมวลผลในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบสองที่ได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2551 มีการประเมินโรงเรียนไปแล้วมากกว่าร้อยละ 60 พบข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดที่มีความคล้ายคลึงกันในประเด็นที่สำคัญคือ ต้องมุ่งเน้นพัฒนาประสิทธิภาพของครูในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการ

จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนและ/หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเรื่องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ รักการเรียนรู้ รักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาประยุกต์ใช้เป็น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้โดยตรง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2552)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง จึงได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดกลุ่มตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 ซึ่งกำหนดให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555: 15) สำหรับเกณฑ์การประเมินคุณภาพรอบสามนี้แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ ระดับต้องปรับปรุง และระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามจะต้องระบุว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินนั้นได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหรือไม่รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเช่นเดียวกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง

เป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และได้กำหนดจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2-4)

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นก็คือโรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดี การทำงานด้านการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการปฏิบัติงานตามปกติ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินภายในที่ประเมินตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ การสอน และการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้อที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ เพื่อการประกันคุณภาพที่สะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้อ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 8) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบจะช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่ชัดเจนและครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สรุปได้ว่าแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดต่างๆ ต้องผนวกให้เป็นการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน ตามหลักการที่ว่า 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดย

ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และประยุกต์กับหลักในการบริหารตามกระบวนการ PDCA จึงได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย

การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย

การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบคุณภาพ (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย

การปรับปรุงคุณภาพ (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

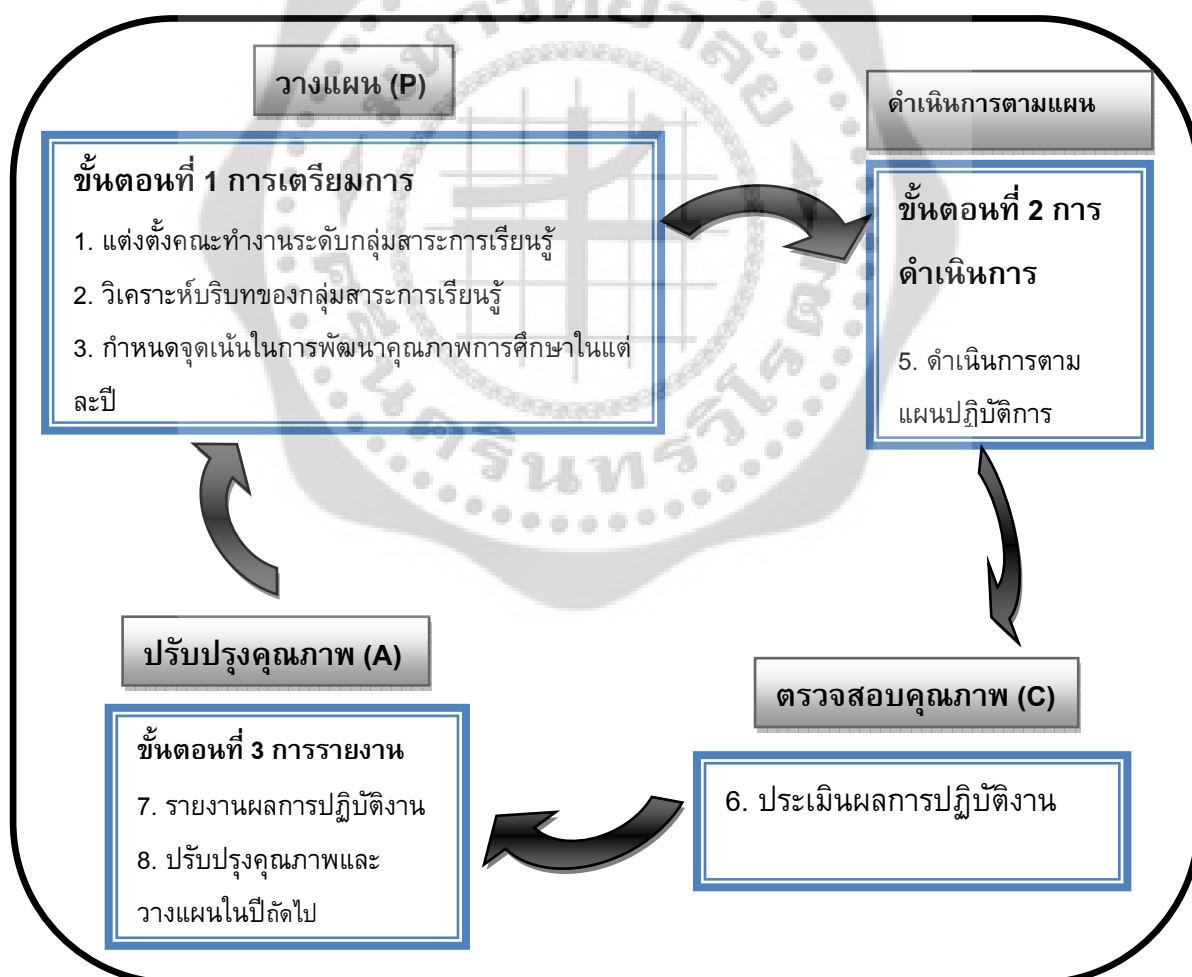
สามารถเปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษากับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษากับรูปแบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักการของ การประกัน คุณภาพ (Quality Assurance)	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษา 2553	หลัก PDCA	รูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้
ควบคุม คุณภาพ (Quality Control)	1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา	วางแผน (P)	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ 1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้
	2. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา		2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้
	3. จัดระบบบริหารสารสนเทศ		3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี
	4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา		4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีใน ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
ตรวจสอบ คุณภาพ (Quality Audit)	5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา	ตรวจสอบ คุณภาพ (C)	6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน
	ประเมิน คุณภาพ (Quality Assessment)		
	7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็น รายงานประเมินคุณภาพภายใน	ปรับปรุง คุณภาพ (A)	ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน 7. รายงานผลประจำปีในระดับกลุ่ม

หลักการของการประกันคุณภาพ (Quality Assurance)	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553	หลัก PDCA	รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
	8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง		สาระการเรียนรู้
			8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ขั้นตอน โดยมีการขับเคลื่อนในแต่ละวงรอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 การทำงานของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแผนการดำเนินงานในแต่ละรอบปี ดังนี้

ตาราง 2 แผนการดำเนินงานในแต่ละรอบปีการศึกษา

ขั้นตอน	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ												
1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	↔											
4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ												
5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ		←										→
6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน		←				→		←				→
ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน												
7. รายงานผลประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้											←	→
8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป												←

3. วิธีดำเนินการ

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละขั้นตอนมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

มีวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1.1 จัดประชุมชี้แจงหรือจัดอบรม เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน โดยการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษาในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ทั้งนี้ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้เข้าใจตรงกันเสียก่อน ดังนั้นในการเชิญวิทยากรเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งวิทยากรอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญภายในหรือภายนอกสถานศึกษาก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม แต่วิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและความรู้ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งรวมไปถึงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย ระยะเวลาในการอบรมจำนวน 1 วัน (หรือตามความเหมาะสม) การจัดอบรมบุคลากรภายในสถานศึกษาจะต้องเข้าร่วมทุกคน โดยหัวข้อในการอบรมแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมีหัวข้อที่สำคัญคือ

1. ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื้อหากล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และเหตุใดต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลของการประกันคุณภาพจะเกิดกับผู้เรียน คือ เพื่อคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อคุณภาพการบริการ และเพื่อคุณภาพการบริหาร

2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการประกันคุณภาพการศึกษา คือ

- ผู้เรียน: พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- ผู้ปกครอง : มีความสุขและภูมิใจในความสำเร็จของบุตรหลาน
- ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ : ใช้ความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ
- เจ้าของสถานประกอบการ/หัวหน้าหน่วยงาน : ประสบความสำเร็จตาม

เป้าหมาย

- ชุมชน : มีความสุข
- ประเทศชาติ : เข้มแข็ง

3. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง

4. ต้องดำเนินการประกันคุณภาพอย่างไร เนื้อหากล่าวถึงวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

➤ หลักกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

➤ มิติของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ตระหนัก(AWARENESS) พยายาม(ATTEMPT) และความสำเร็จ (ACHIEVEMENT)

➤ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน ต้องผสมผสาน ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ต้องประเมินเพื่อพัฒนา และต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

➤ ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ใช้หลักวงจร PDCA

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ต้องเริ่มต้นจากการที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน เพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของตนเอง ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับติดตามคุณภาพ และมีระบบการประเมินตนเองก่อนต่อจากนั้นจึงรับการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ซึ่งจะดำเนินการโดยพิจารณาและตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 กระบวนการดำเนินการตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบประเมินผล (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย การประเมินมาปรับปรุงงาน (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

1.2. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาจจะแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือครูท่านอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้และสามารถแต่งตั้งได้มากกว่าหนึ่งคนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและบริบทของแต่ละโรงเรียน

2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

2.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันในการทบทวนวิสัยทัศน์และทิศทางของโรงเรียน

2.2 ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย ที่ควรพัฒนาและส่งเสริม

2.3 ร่วมกันวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้หลักการ SWOT Analysis

2.4 ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 5 ปี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน

การวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาประชุมร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อเป็นการทบทวนบริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้ว่าตนเองนั้นมีทรัพยากร กำลังคน มากน้อยแค่ไหน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการมี 2 แนวทาง ได้แก่

1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อจากกรอบรมให้ความรู้การประกันคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการอบรมในข้อ 1 ซึ่งการจัดในลักษณะนี้จะเป็นการจัดประชุมพร้อมกันทุกคน แต่แบ่งเป็นแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะทำให้เป็นการจัดประชุมพร้อมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดลักษณะนี้สถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมในด้านบุคลากรที่สามารถเข้าร่วมพร้อมกันได้ทุกคน

2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อาจจะจัดประชุมตามความพร้อมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดลักษณะนี้จะเป็นการจัดประชุมไม่พร้อมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ต้องระบุระยะเวลาขอบเขตของการทำงานให้เสร็จตามกำหนด

ตัวอย่างใบงาน

การวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้.....

โรงเรียน.....

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

.....

.....

ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในปีการศึกษา.....

จุดเด่น

.....

.....

จุดอ่อน

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

วิเคราะห์บริบทกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปัจจัยภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้	
จุดแข็ง	จุดอ่อน
ปัจจัยภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้	
โอกาส	อุปสรรค

3. กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี

วิธีดำเนินการ

3.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2 กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีส่วนผลักดันเป้าหมายของสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายเพิ่มเติมในส่วนของงานประจำที่ต้องพัฒนา

3.3 จัดทำเอกสาร คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ในขั้นตอนนี้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอาจจะจัดพร้อมกันกับขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อวิเคราะห์บริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้เสร็จแล้วจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดอ่อน การมีทรัพยากร กำลังคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้มากน้อยแค่ไหน จากนั้นนำมากำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งต้องสอดคล้องตามเป้าหมายของสถานศึกษาด้วย และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาหนึ่งยุทธศาสตร์อาจมีจุดเน้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้มากกว่าหนึ่งข้อก็ได้

4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปี

วิธีดำเนินการ

4.1 แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละปีให้สอดคล้องกับจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละปี

ในขั้นตอนนี้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอาจจะจัดพร้อมกันกับขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และขั้นตอนย่อยที่ 3 กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี เมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีแล้วจึงนำมากำหนดโครงการ/กิจกรรมในแต่ละปี

4.2 กำหนดเป้าหมายระดับบุคคลโดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ พัฒนางานประจำของครูแต่ละคน และงานที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ

เมื่อกำหนดโครงการ/กิจกรรมร่วมกันในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ครูแต่ละคนจะต้องนำมากำหนดภาระงานของตนเอง ต้องจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี รวมทั้งภาระงานเสริมที่ต้องจัดโครงการ/กิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งรายละเอียดภาระงานในรายบุคคลนี้จะอยู่ในรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

4.3 จัดทำและเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตามแผนปฏิบัติการประจำปี

แผนปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายใน

ปีการศึกษา..... กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	จุดเน้นของ กลุ่มสาระการ เรียนรู้	โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	เป้าหมาย ที่ตั้งไว้	ผู้รับผิดชอบ หลัก/รอง
1.	1.	1. 2.			
	2.				

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
การตรวจสอบประเมินผล (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน
มีวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

วิธีดำเนินการ

5.1 ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่วางไว้

5.2 จัดให้มีการกำกับติดตาม นิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพในระดับกลุ่ม
สาระอย่างต่อเนื่อง

เมื่อครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ จะต้องมีการกำกับติดตาม
นิเทศ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องเป็นผู้
กำกับติดตามและนิเทศครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอาจจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีหรือ
ปัญหา/อุปสรรคระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตนเอง

5.3 เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ซึ่งต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ
ถ้ามีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ต้องมีการประเมินผลของการจัดโครงการ/กิจกรรมนั้นๆ ด้วย ในการ
จัดการเรียนการสอนก็ต้องมีการประเมินผลผู้เรียน บันทึกลับหลังการสอนเป็นระยะๆ ด้วย

แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งครูแต่ละคนจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของตนเอง และส่งต่อให้คณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมในภาพรวมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ถ้ามีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำจะต้องมีการเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตามแต่ละโครงการ/กิจกรรมและประเมินผลการจัดโครงการ/กิจกรรมตามตัวชี้วัดความสำเร็จและรายงานผลว่าเป้าลุ่มเป้าหมายหรือไม่

6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการ

6.1 ศึกษามาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เลือกเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู ใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและใช้เกณฑ์การประเมินเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้บริหารจะต้องจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกับครูทั้งโรงเรียน อาจจะใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการต่อจากในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ก็ได้ เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของตนสังกัดว่ามีมาตรฐานใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูและผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยใช้มาตรฐานนั้นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีวิธีคิดค่าคะแนนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อไม่เป็นการประเมินซ้ำซ้อนและเพิ่มภาระงาน มาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติงานรายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

6.2 ครูแต่ละคนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานในข้อ 1 ของครั้งปีการศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมายส่งข้อมูลให้กับคณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวม

6.3 คณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้นำผลการดำเนินงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมเป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ครั้งปีการศึกษา

เมื่อครูแต่ละคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งรายงานการประเมินตนเองมายังคณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ก็นำมาคิดค่าคะแนนในแต่ละมาตรฐานโดยใช้ผลการเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนเป็นค่าคะแนนในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานของครูแต่ละคนมารวมไว้ เพื่อเป็นผลการดำเนินงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

6.4 มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เมื่อครูแต่ละคนรายงานการประเมินตนเองจะทำให้ผลการดำเนินงานของตนเองเป็นอย่างไรในครั้งปีการศึกษา จะเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับครูในแต่ละคนในการพัฒนางานของตนเอง ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้จะทราบว่าผลการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างไรในครั้งปีการศึกษา ครูแต่ละคนมีการปฏิบัติงานเป็นอย่างไรบ้าง จะได้ข้อมูลสารสนเทศให้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน

6.5 นำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งปีการศึกษาหลัง

เมื่อทราบผลการปฏิบัติงานในครั้งปีการศึกษาทั้งรายบุคคลและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในครั้งปีการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงการดำเนินงานในภาคเรียนถัดไป

6.6 ครูแต่ละคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) สิ้นปีการศึกษา

เมื่อดำเนินการจนสิ้นปีการศึกษา ครูแต่ละรายงานการประเมินตนเองทั้งปีการศึกษา ส่งให้กับคณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวบรวมให้เป็นระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการดำเนินการเหมือนกับขั้นตอนที่ 6.3

6.7 ครูแต่ละคนรายงานการปฏิบัติงานเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้รวบรวมและรายงานต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรวบรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เสนอต่อผู้อำนวยการ

รูปแบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

◆ จำนวนบุคลากร

ข้าราชการครู..... คน

พนักงานราชการ ..... คน

อัตราจ้าง ..... คน

รวม ..... คน

◆ จำนวนรายวิชาที่สอน

ลำดับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	ชั้นปี	จำนวน นักเรียน	ผู้สอน

ส่วน 2 ผลการปฏิบัติงาน (ใส่มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ได้กำหนดร่วมกัน)

มาตรฐานที่ .....

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมาย ที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการ ดำเนินงาน	ค่า คะแนน ที่ได้	เอกสาร ประกอบ
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

ตารางสรุปผลการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
รวม	

วิเคราะห์บริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปัจจัยภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้	
จุดแข็ง	จุดอ่อน
ปัจจัยภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้	
โอกาส	อุปสรรค

ผู้รายงาน

.....

(.....)

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....)

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

(.....)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

รูปแบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายบุคคล

ส่วน 1 ประวัติ

.....

.....

ส่วน 2 หน้าที่รับผิดชอบ

หน้าที่หลัก

- การสอน

วิชาที่สอน วิชา..... ชั้น..... จำนวนนักเรียน..... คน
 วิชา..... ชั้น..... จำนวนนักเรียน..... คน
 วิชา..... ชั้น..... จำนวนนักเรียน..... คน

หน้าที่พิเศษ

1. ....

2. ....

ส่วน 3 ผลการปฏิบัติงาน (มาตรฐานและตัวบ่งชี้เดียวกันกับกลุ่มสาระการเรียนรู้)

มาตรฐานที่ .....

ข้อมูลผลการดำเนินงาน

ตัวบ่งชี้	เป้าหมายที่ตั้งไว้	วิธีการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	เอกสารประกอบ
รวม					

ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงาน

.....

ปัญหา/อุปสรรคต่อการดำเนินงาน

.....

ส่วน 4 ผลการดำเนินงาน

หน้าที่หลัก

วิชา	ชั้นปี	จำนวน นร.	จำนวนนักเรียน							
			0	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0
1.										
2.										

หน้าที่พิเศษ

โครงการ/กิจกรรม	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการบรรลุความสำเร็จ	หมายเหตุ
1.			
2.			

ตารางสรุปผลการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้	ค่าคะแนนที่ได้
รวม	

วิเคราะห์บริบท

จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	อุปสรรค

ผู้รายงาน

.....

(.....)

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

.....

(.....)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....

❖ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

ผู้รับรองรายงาน

.....

(.....)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

การประเมินมาปรับปรุงงาน (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป
มีวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

7. รายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

เมื่อสิ้นปีการศึกษาครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำ SAR ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของตนเองในแต่ละปีการศึกษา รายงานให้คณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวบรวมข้อมูลของครูทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดทำเป็น SAR ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเมื่อทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันก็จะได้เป็น SAR ของสถานศึกษา โดยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและเป็นการทำงานตามปกติ

8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

วิธีดำเนินการ

- 8.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำผลการปฏิบัติงานในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ รวมทั้งผลการประเมินตามโครงการ/กิจกรรม มาวิเคราะห์ร่วมกัน
- 8.2 นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาในปีถัดไป
- 8.3 จัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

นางสาวศศิธร บัวทอง

นักวิชาการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

เมษายน พ.ศ. 2556

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยการพิมพ์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับ 2)พ.ศ. 2545**.

..... (2552). **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “ครอบรอบ 9 ปี สมศ.”** วันศุกร์ที่ 6
พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องเจ้าพระยา อาคารชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หอประชุมกองทัพเรือ.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศศิธร บัวทอง
วันเดือนปีเกิด	20 กันยายน 2523
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	133/54 หมู่บ้านนันทนาการเดิน ซอย 9 ถนนรังสิตปทุมธานี ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย (คณิต-วิทย์) จาก โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ประยุกต์ จาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2556	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลทางการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ